

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1895–1995

Az Erdélyi Református Theológiai Fakultás jubileuma

Kenessey Béla,

az Erdélyi Református Theológiai Fakultás első igazgatója, a bibliai tudományok tanára, az Egyházkerület püspöke (1907–1918)

1995. Pünkösd hava

VI. évf. 5. sz.

Tartalom

Atyáink bizonyágtétele

Kenessey Béla: A hit és az akarat.....	211
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Bakcsy Gábor: „Keresztyén szolgálat és annak gyümölcse”. Lukács 16,9	215
Balogh Béla: Három kérdés. János 21,15–19.....	218
Ifj. Fekete János: Íme, most tudom... 2Királyok 5,9–19a	221
Gál Botond: Az Úrnak kegyelmességeiről emlékezem. Ézsaiás 63,7	223
Id. Herman János: Krisztus kiábrázolódik bennünk. Galata 4,19	227
Werner Pfendsack: És tűz szállott alá... 1Királyok 18,17–41	229
Werner Pfendsack: A kegyelmi eső. 1Királyok 18,41–46.....	232
Ravasz László: Könny és mosoly. Példabeszédek 14,13.....	235
Adorjáni Nagy Aranka: Pièta	237

Vasárnap délutáni prédikációk

Gavrucza Tibor: A „lelkiek” felelőssége. Galata 6,1–2.5.....	238
Juhász Attila: Anyagi dolgaink. Máté 6,25–33	240
Péter Miklós: Bölcs szívvel számlált napok. Zsoltárok 90,12	241
Tóbiás Tibor: Képekkel teleírt kamrák. Ezékiel 8,12	242
Adorjáni Nagy Aranka: Örökség	244

Mennybemenetel ünnepére

Adorjáni Zoltán: Megáldotta őket. Lukács 24,50–51	245
Csiha Kálmán: Áldozócsüörtők. Apostolok cselekedetei 1,10–14.....	246
Kováts László: A Jézus dicsőségében való ülés. Márk 10,37.....	249
László Dezső: A menny és a föld egyensúlya. Apostolok cselekedetei 1,6–12	252

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bányai László: Áldás vagy átok. 5Mózes 11,26–28.....	255
--	-----

Temetési beszédek

Bustya Dezső: Jó vénségben való hazaköltözés. 1Mózes 25,5.7–11.....	256
Eduard Thurneysen: Isten ügyéért. 2Korinthus 4,5–7	258

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

 Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szerkesztés, tördelés: Török-Czirmay Ágnes

Atyáink bizonyágtétele

Kenessey Béla

A hit és az akarat

Méltóságos Elöljáróság!

Nemes ifjúság!

Nagyérdemű közönség!

Itt állunk, mi a vezetők és Önök, nemes ifjúság, akiket az Úr reánk bízott, egy nagy szakadék szélén, a tudományos kérdések szédítő mélységei felett. Át tudunk-e menni a szakadékon, meg tudjuk-e járni a mélységeket – avagy belebukva, elveszünk-e? – ez a kérdés. Vagy *William Jamesnek* gyönyörű hasonlatát idézve, azt mondhatjuk, hogy úgy vagyunk, mint a magas hegyi ösvényen hóforgatagban és vakító felhőkben álló utas, aki a futó felhők között csak egy-egy pillanatra láthat meg egy-egy útdarabkát. Ha bizonytalankodással megáll s révedező szemekkel azt keresgeti, hogy melyik az igazi út, ott fagy meg álló helyében. Ha pedig hamis útra tér, összezúzza magát. Nem tudja biztosan, hogy hát egyáltalában van-e helyes és a nehéz helyzetből kivezető, megbízható út? Mit tegyen?!

„Legyen erős és bátor! Tegye és remélje a legjobbakat, és nyugodtan várja a bekövetkezendőket!” – mondja neki a teljesen gyakorlatias pozitivistá.

„Kísértse meg, hogy talán ez vagy amaz út lesz a jobbik” – tanácsolja a szkeptikus bölcselő –, mert hiszen egyáltalában nem tudhatjuk, ha vajon van-e biztos út. Az egész élet csak „talán”-okból áll.

Nem; nemes ifjúság, egész határozottsággal állítom, hogy nem ez az utolsó kijelentés. Mind a két tanácsban csak féligazság van. Az első azért hiányos, mert nem jelöli meg az elhatározás, az akaratforrását; nem azt az állapot, amelyben tehesse és remélhesse a legjobbat az a szegény, nehéz helyzetbe jutott utas. A másik pedig azért, mert vagy egy bizonytalan útnak kergeti neki, vagy pedig míg ott tépelődik a maga „talán”-jával, aggságoskodva néz ide s oda, ott engedi elpusztulni.

Van a két tanácson kívül egy harmadik, egy erőteljes pozitívum – a *hit*. „Talán”-okkal az életben nem lehet operálni. „Talán”-nal nincs győzelem, nagylelkűség, hűség vagy bátorság sugallta tett. Nincs szolgálat, nagylelkűség, önfeláldozás, szóval nincs erény az etikai téren és nincs a tudományban kutatás, kísérlet, alkotás. A „talán”-okkal szemben a pozitív hit az egyetlen, ami mellett fizikai és szellemi életet élhetünk. *Hitünk* a győzelemben, a sikerben az egyetlen, ami a győzelmet és a sikert biztosítja.

Egész fizikai életünk nem egyéb, mint egy örökös kockázat abban a nagy küzdelemben, amelyet a környezettel folytatunk és tényleg személyünk percről percre, óráról órára egy halálos játékra van feltéve. Ha ellene tudunk állani a környezet megsemmisíteni akaró hatalmának, ha tudunk váltakozó harcmodora különböző fázisaihoz alkalmazkodni: élünk; ha nem: meghalunk. A halál a környezetnek az elernyedt és ellenállásra képtelen szervezet felett vett győzedelme.

Szellemi életünk is egy örökös küzdelem a létért, amely harcban belső, szellemi egyéniségünk van szintén óráról órára feltéve a játékra. Óriási meredélyek szélére állít bennünket untalan a tudomány, s itt is úgy vagyunk, mint a fizikai életben, hogy ha hisszük, hogy a szakadékot át tudjuk ugrani, lábaink erőt nyernek és átjutunk. De nincs hitünk önmagunkban és a sikerben, és folytonosan csak azokra a szép fejtegetésekre gondolunk, amelyeket a „tudományosság” védői a „talán”-ról elmondottak: akkor addig tétovázunk, míg bizalmat veszve, lábaink reszketni kezdenek és kétségbeesve a mélységbe vetjük magunkat.

Csodálatos, hogy az emberek éppen azt a hitet nézik le, vetik meg, akarják sárba dobni, amely nélkül pedig egy pillanattig sem élhetnek meg; azt a hitet, amely nélkül se élni, se gondolkozni nem tudunk, és amelytől csak azon az áron foszthatjuk meg magunkat, ha „szellemi nullák vagyunk”. A hit – eltéköntve vallási vonatkozásaitól és

tartalmától – egy olyan hipotézis, amellyel dolgozunk, vagy jobban mondva, amely nélkül nem dolgozhatunk; mert hogy pl. amaz ún. „örök természeti törvényekre” hivatkozzam, azt, hogy a természet holnap ugyanazokat a törvényeket követi, amelyeket ma követett, ez egy olyan felvétel, amelyet senki sem *tudhat*, de amelyet a megismerés és a cselekvés lehetősége érdekében mindenki felvesz, elhisz, sőt követel. A hit hipotézise és egyéb, különben tudományosoknak mondott hipotézisek között az egyetlen különbség csak az, hogy míg némely hipotézist öt perc alatt meg lehet dönteni, addig amaz évezredekkel dacol, és minél később következik be valamely hipotézisre nézve a csalódás, annál erősebb a benne való hit.

A tudományos hipotézisek értéke attól függ, hogy segítségükkel mennyi jelentéget lehet megismerni, megmagyarázni és érthetővé tenni.

A vallási hipotézisnek, a szűkebb értelemben vett hitnek értéke pedig attól, hogy belőle milyen erkölcsi élet fejlődik, a cselekvő személyt hogyan tudja alakítani, benne kicsoda etikai erőket képes kifejteni.

Mikor az embert és az életet vizsgáljuk, nem azt az absztrakt embert kell vennünk, akit a tudós a maga íróasztala mellett a saját „tudatából” alakít meg, hanem a konkrét embert, úgy, amint az van és a konkrét viszonyok között él. Azokat a szuverén posztulátumokat kell tekintetbe vennünk, amelyek eltagadhatatlanul állottak egy Kant elé is, mint a tiszta ész követelményei, vagy mint categoricus imperativus. Ez a konkrét ember pedig – amint *Fichte* annyi igazsággal mondotta – „cselekvőség”. „Az ember szívében a tetterő örök élő forrása buzog”, vagy amint a magát radikálisan empiristának nevező William James mondja: „az akarat határozza meg az életet. Ez az ember ősjoga. Az akaratnak joga van a gondolkozásra is befolyást gyakorolni; nem ugyan a tényeknek a részletekben való megállapítására, mert e tekintetben az értelemnek egyedül maguk a tények után kell igazodnia, hanem egészen a *való* felfogására és jelentőségére. Ha a tudományos megismerés elérne a dolgok végéig; akkor megélnénk csupán a tudománnyal. Miután azonban a tudomány csak éppen a széleit, a körvonalait világítja meg annak a homályos kontinensnek, amelyet univerzumnak nevezünk, szükségünk van olyan eszmékre, amelyek egész lényünknek megfelelnek, gondolatokra, amelyek lehetővé teszik, hogy cselekedjünk, reméljünk, éljünk. Valamely világnézet felvétele, elsajátítása mindig a kedély, az elhatározás dolga, az akarat ténye, akkor is, mikor az ember az agnosztikus önmegtartóztatásra határozza el magát, hogy egy lépéssel sem megy tovább, mint ameddig a tudományos bizonyítás elér, vagy akkor is, amikor elhatározza, hogy bizonyos eszményi előfelvételeket alkot az univerzum végső természetéről, amely felvételek nélkül végelemzésben mégsem tud ellenni. Ha a természet folyásának csak pusztán a nézői volnánk, akkor elég volna a tisztán tudományos ismeretre szorítkoznunk. De mi együtt cselekvők, együtt teremtők vagyunk a világban, s mint ilyenek, nem mellőzhetjük, hogy az élet és annak rendeltetése felől ne alkossuk meg a végső felvételeket. Az élet az egész világfolyással feloldhatatlanul össze lévén szöve, nem lehetünk el anélkül, hogy a valóról általában és annak az erkölcsi és szellemi élethez való viszonyáról bizonyos előfeltételeket alkossunk.”

A konkrét emberben legérdekesebb és legértékesebb ennek hite és eszményei, melyek akaratát, cselekvőségét elhatározzák, és éppen azért sohasem diadalmaskodhatik valamely olyan bölcséleti irány, amely vonakodik az ember legerőteljesebb érzés-és akarat hajtóerőit határozottan elismerni. A fatalizmus, amely minden törekvést hiábavalónak tart, sohasem lehet uralkodó világnézetté, mert az az ösztön, hogy az életet mint törekvést és küzdelmet fogjuk fel, nemkülönbben kiirthatatlan; míg ellenben az egyéni erő kifejtését annyira hangsúlyozó predestináció-gondolat lassanként meghódítja a világot.

A konkrét ember, aki minden szükségét a maga idejében érez, semmi kárpótlást nem fogad el az életért az élet teljességén kívül. Azt szürke elméletekkel eláltani nem lehet. A dolgokkal szemben, amelyek öntudatra jutnak, nem a teória az első kérdés: *mi ez?* – hanem a gyakorlati: *mire való? mit* tegyék? A megismerés teljesen tökéletlen, míg csak cselekvésbe át nem megy.

Mint cselekvő lényekben, van egy elem bennünk, amelyet a keresztyénség határozottan elismer, de amelyet a bölcsesek mellőznek. Ez az elem a hit. És innen érthető meg a keresztyénségnek az a hódító ereje; mert éppen amaz erőknél felel meg, amelyek a konkrét emberben vannak, annak lelke követelményeit elégték ki és cselekvését teszik szabaddá. Igazságot nyújt, hogy az igazság által szabadokká tegyen. Innen a protestantizmus gyors diadala is, mert Luther vagy Kálvin azokra az erőkre hivatkozott, amelyek a legközségesebb emberben is megvannak, erőkre – mint a kegyelemből hit által való megigazulás és az önerőnk felett való kételkedés –, amelyek személyesek, és amelyeknek nincs semmi szükségük papi közbenjárásra; erőkre, amelyek az embereket egyenesen és közvetlenül Istennel állítják szembe.

Lényegünkben legmélyebb az a belső élet, a szívnek az a homályos régiója, ahol akaratainkkal és nem akarásunkkal, hitünkkel és remegésünkkel egyedül vagyunk. Mint ahogy a barlangok nyílásain, a földkéreg szakadásain törnek ki a föld mélyéből azok a vizek, melyek a forrásokat alkotják, úgy veszik külső tetteink és elhatározásunk forrásai a maguk eredetüket a személyiségnek homályos, elrejtett mélységeiből. Itt rejlik legmélyebb szervünk a dolgok lényegével való érintkezésre, s lelkünk e konkrét mozgulásaihoz szólnak összehasonlításokkal az elvont tételek és tudományos bizonyítékok. Itt lenn, belső életünkben *valóság* az, ami pedig a rideg ész előtt csak *lehetőség*, és az a valóság határozza meg cselekvésünket. Gyönyörűen mondja W. Salter, hogy a „bátorság lényege: az életet rátenni valamely lehetőségre; a hit lényege pedig az a meggyőződés, hogy ez a lehetőség létezik”.

Ama közönséges meghatározás mellett, hogy a hit nem egyéb, mint naiv elhívése valaminek, amiről tudjuk, hogy nem igaz: a hit tulajdonképpen hazugság. A hit valóságban mindig csak élő opciókra vonatkozhatik. A hitet mindig a cselekvéshez kell mérni és a vallásos hit védelme is a cselekvés körül forog. És ha sikerülne valakinek bebizonyítani, hogy az a cselekvés, amelyet a keresztyén vallásos hit diktál vagy inspirál, semmiben sem különbözik attól a cselekvéstől, amelyet a naturalisztikus hipotézis indít: hajlandó volnék kimondani, hogy az egész keresztyén vallásos hit merőben felesleges és az ennek igazolásáért vívott küzdelem csak üres játék, komoly lelkekhez méltatlan donkihóti szélmalomharc.

Nem azzal a Pascal-féle üzleties szellemet eláruló, hamis okoskodással kívánom a hit szükségét Önök előtt igazolni, amely azt mondja, hogy „vagy azt hiszitek, hogy van Isten, vagy azt, hogy nincs. Melyiknek adtok előnyt? Az emberi értelem nem tud rá feleletet adni. Köztetek és a dolgok között egy szerencsejáték folyik, amelynél az ítélet napján vagy fejjel, vagy írással esik. Fontoljátok meg, melyikkel nyertek vagy veszítetek, ha mindeneteket a „fej”-re, azaz az Isten lételére teszitek rá? Ha nyertek, örök üdvösséget nyertek; de ha veszítetek, tulajdonképpen mégis semmi kárt nem vallotok. Ha e játéknél végtelenül sok lehető esély volna és köztük egyetlen, amely Isten mellett szólna, akkor is mindent, amitek van, Istenre kellene raknotok, mert ha ily módon egészen biztosan tennétek ki magatokat a véges veszteségnek, úgy minden véges veszteség csekély ár a végtelen nyereség lehetőségével szemben. Menjetek azért, vegyetek szentelt vizet és olvassatok miséket; a hit magától jő, és elaltatja kételyeiteket – *cela vous fera croire et vous abêtira*. Miért ne inkább ezt? Alapjában mit veszítettetek?!” – és általában nem is akarok semmiféle elméleti bizonyítgatásokba bocsátkozni, csak arra hívom fel Önöket, hogy jöjjenek és lássanak! Jöjjenek, és velünk együtt keressék az emberi lélek mélységeit, nézzék meg az isteni kijelentés szentek szentjének titkait, szemléljék az Isten felséges üdvtervét, amint azt előkészítette és a mi Urunk, Jézus Krisztusban megvalósította, lássák meg az Ő csodálatos dolgait az évezredek hosszú folyamán és a jelen történeteiben, a természet és a szellem világában, és ha majd a belső testimonium spiritus sancti szavát hallják Önök is, akkor álljanak az Úr elé, mint egykor a fiatal Sámuel: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,10) Aztán majd megértik és megérik, hogy míg egyfelől „a hit az olyan dolgoknak valóságok, amelyeket reménylünk, és amely dolgok nem láttatnak, azoknak bizonyos mutatójuk”: addig másfelől ez a hit a cselekvésre ösztönző legfelsé-

gesebb erő, amely nagy és szent kötelességeket ró reánk, amely hegyeket mozdít ki helyükből, és amely meggyőzi a világot!

A Krisztus evangéliumának ereje abban az örök igaz kijelentésben van, hogy sem az Isten, sem az univerzum nem követel tőlünk semmi olyat, amit közülünk a legkisebb is meg ne tehetne. A siker, a diadal mindig és mindenben csak a cselekvés energiájától függ; az az energia pedig attól a hittől, hogy nem szenvedünk hajótörést.

Az a hóvihartól körülvelt, felhőkbe burkolt, meredélyen álló utas sem megfagyni nem kénytelen egy álló helyében, sem lezuhanni a szakadékba. Az Úr kézen fogva vezeti az ő gyermekeit, és a hit világánál biztos ösvényt mutat.

Bízzuk Őreá a mi útainkat, és Ő majd megcselekszi!

E bizalommal nyitom meg az 1899–1900. tanévet.

Vasárnapi prédikációk

Bakcsy Gábor

„Keresztyén szolgálat és annak gyümölcse”

Alapige: Lukács 16,9

Bibliaviasítás: Lukács 16,1-13

Mindinkább elidegenedő világunkban joggal tehetjük fel a kérdést: valóban igazi keresztyén-e a keresztyén világ? Megkérdézhajjuk embertársainktól is: igazán keresztyén vagyok-e, aki a keresztyén nevet viselem? Keresztyénnek akkor nevezhető ez az világ, ha a Krisztusé. De hol van ebben a keresztyén világban Krisztus? Hol van a te életedben, és hol van az én életemben Krisztus? Keresztyének csak akkor vagyunk, ha Krisztuséi vagyunk és miként ő, úgy mi is a mennyei Atya akaratát cselekedjük.

Felolvasott Igénk egy példázatot fejez be, a hamis sáfár példázatát, melyet nehezen értünk, sőt meg is botránkozhatunk rajta, mert nagyon negatív képet tár elénk, de a keresztyén gyülekezetnek és így nekünk is pozitív módon kell értelmeznünk azt. Igénk az előző példázat egyik momentumát ragadja ki, a keresztyén szolgálatot, azt, ami által bizonyosságot tehetünk a Krisztushoz való tartozásunkról és keresztyén életünkrol.

I.

A példázat és annak értelmezése azt tárja elénk, hogy az életben és az egyházban mit kell tennie a keresztyén embernek. E fejezet első verse szerint a példázatot Jézus teljes hangsúllyal a tanítványainak mondja. Őket oktatja, őket készít fel az életre, nekik és általuk nekünk is így hívja fel figyelmünket az igazi keresztyén élet tisztaságára és annak szolgálatára. Arra figyelmezteti tanítványait, hogy sáfárok, ő bízta meg őket, és a tanítványoknak azokkal a javakkal kell sáfárkodniuk, amiket Isten reájuk bízott. Ő bízta meg tanítványait és általuk minket is a sáfársággal, ezért nem önhatalmúlag rendelkezünk vele, hanem Isten az, aki tetszése szerint küld, ahová akar, és használ fel, ahogy neki tetszik.

A keresztyén embernek tudnia kell azt, hogy nem saját maga érdemelte ki mindezeket; nem az ő érdeme az, amivel sáfárkodik, hanem mindezt ajándékba kapta, mindezt Istentől kapta. Pál apostol ezt így fejezi ki: „Mid van, amit nem kaptál volna?” (1Kor 4,7) Ezeket az ajándékokat sáfárságra kaptuk. Az élet, a teljes, az egészséges élet Isten felbecsülhetetlen ajándéka, amellyel tartozunk Istennek. Assisi szent Ferencről jegyezték fel, hogy egyszer egyik társával haladt az úton és találkoztott egy vak koldussal. Megkérdezte a koldustól: Mit cselekednél, ha valaki csodálatos módon visszaadná teljes épségedet? Valami megmagyarázhatatlan, megilletődött mosoly ragyogott fel a lehetetlennek tartott reménység sejtelmében a koldus arcán, és így felelt: rabszolgája lennék egész életemben.

Nézzük meg, mit kaptunk Istentől sáfárságra? Elsősorban lelki javakat, Isten örökkévaló Igéjét, hogy azt maradéktalanul hirdessük a gyülekezetnek és általa embereket nyerjünk meg a Krisztusnak. De a mostani Igénkben elsősorban nem ezekről a javakról van szó, hanem anyagi javakról. Az embert az emeli a többi élőlény fölé, hogy nincs kiszolgáltatva a környező világnak, hanem hatalma alá hajthatja és felhasználhatja azt. Javakat gyűjthet és értékeket alkothat magának, amelyekkel életét nemcsak fenntarthatja, hanem szebbé, tartalmasabbá teheti. Az anyagi javakhoz való viszonyunk azonban nem ilyen egyszerű és töretlen, mert az ember nemcsak élhet, hanem vissza is élhet vele. Nemcsak szebbé teheti, hanem meg is ronthatja velük mind a maga, mind a mások életét.

Mindig nehéz kérdés volt és az is marad, hogy az egyház mint lelki közösség honnan vegyen példát az anyagi javak felhasználására és kezelésére. Mivel mi az egyházban élünk és az egyház a világban él, így elsősorban a példát a világból vesszük. A polgári, a világi közösségeket legtöbbször az anyagiak tartják fenn. Az anyagi javak

igazságtalan elosztása ott rejtőzik szinte minden világprobléma mögött, és akadályozza a világ békés életének biztosítását. Jézus Krisztus ebben a tekintetben is egészen emberré lett, és ezért nem hártotta el magától az anyagi javak kérdését sem. Természetesen hiába keresnénk nála egy új gazdasági rend körvonalait, viszont szokatlanul éles döntések elé állítja követőit az anyagi kérdésekben. A Hegyi beszéd egyik csúcspontja az, amikor kijelenti: „Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak!” Az egyik legmegrendítőbb evangéliumi történet az, amikor felszólítja a gazdag ifjút, hogy adja el vagyonát és úgy kövesse őt, de az megtorpan a súlyos feltétel előtt és szomorúan távozik Jézustól.

II.

Valahogy így vagyunk mi is. A mi életünket és lelkünket is rabul ejtette az a „hamis mammon”, a pénz, az anyagiak, amiről Igénk beszél. A pénz a mi hitünk erejének, komolyságának egyik próbaköve. Nemhiába nevezi Jézus hamisnak a mammont, mert tisztában van azzal, hogy mennyi igazságtalanság tapad hozzá. De vehetünk példát a mi életünkéből is. Ez a példa a baráti kapcsolatokra vonatkozik. Úgy szerzünk magunknak barátokat, hogy anyagiakkal nyerünk meg embereket, ha képesek vagyunk bármit is áldozni azért, hogy barátokat szerezzünk, hogy megnyerjük valakinek a barátságát. Így születnek az érdekközösségek, és ezeket a érdekközösségeket általában az a gondolat tartja össze, hogy a befektetett anyagi és lelki javak kamatozni fognak. A régi latinok ezt így fejezték ki: „do ut des – adok, hogy adj”.

Ezt a hamis gondolkodást mi éppen a Szentírás alapján ítéljük el. Mert valóban „hamis” a mammon: megtéveszti az embert. Megtéveszt bennünket, mivel szükségünk van anyagiakra létünk fenntartása érdekében, de miközben megszerzésével foglalatoskodunk, könnyen elhiteti velünk, hogy az anyagi javak gyűjtésével és tartálékolásával biztosíthatjuk életünket és jövőnket. Eltereli figyelmünket az élet komoly valóságáról. „Semmit sem hoztunk a világra, és semmit sem vihetünk ki belőle” (1Tim 6,7). Az anyagi javak megszerzése nélkülözhetetlen része életünknek, de ezek életcélként való gyűjtése értelmetlen. A földi javakat eszközzé és nem bálványá kell tennünk. A földi javak eszközzé csak akkor lesznek, ha gyűjtésüket nem öncélnak tekintjük, hanem felebarátaink javára fordítjuk. Az anyagiak hamis használatának az a sajátos belső törvényszerűsége, hogy minél többet gyűjtünk belőle, annál több ellenséget szerzünk magunknak és annál több szenvedést okozunk vele mind magunknak, mind felebarátainknak.

Alapigénkben éppen azt mutatja meg Jézus, hogy a világban levő „mammont”, az emberek között levő helytelen kapcsolatot gyümölcsöző módon kell felhasználnunk. Mindezeket okosan, Isten országának törvénye szerint kell felhasználnunk. A felhasználás egyetlen és helyes módja a szeretetszolgálat. Ez a szeretetszolgálat végezhető akár személyes, akár közösségi úton. De nem végezhető önző módon, nem folytathatjuk azért, hogy magunknak barátokat szerezzünk vagy lekötelezzünk egyeseket a magunk szolgálatára. Jóllehet igaz az, hogy az egyház, a lelkipásztor, amikor anyagiakkal segít valakit, akkor az a missziói cél vezérli, hogy így lelkeket nyerjen a gyülekezetnek, a Krisztusnak, de az egyház és a lelkipásztor azért végzi ezt a szolgálatot, mert Isten erre kötelezi, mert az egyház és a keresztyén ember az anyagi javakat Istentől sáfárságra kapta.

Sajnos olyan világot élünk, amikor ritkán gondolunk arra, hogy hol van a gyökere mindazoknak a javaknak, amelyekben hol dúskálunk, hol szűkölködünk. A zsidó ember tudta ezt, és ezért az első termésének zsegegét az Úrnak áldozta. Akkor az anyagi javak bősége Isten iránti lekötelezettséget és hálát jelentett. Most azonban a helyzet pontosan fordított. Annak, aki sok mindenről elmondhatja, hogy „ez a sajátom”, esze ágába se jut még csak gondolni is az Istenre, aki mindezt adta. Az, amit Istentől kaptunk sáfárságra, éppúgy nem a miénk, mint ahogy a hamis sáfár is a gazda vagyonából engedte el az adósságot.

III.

Kapcsolatosan felmerül az a kérdés is, hogy mit ígér Isten a hűséges sáfároknak. A textusban foglalt kép szerint a hamis sáfárt az ő barátai fogadják be. Amit Isten ezzel a képpel szemléltetni akar, az az, hogy Isten fogadja be a hűséges sáfárokat az örök hajlékba. Jézus útmutatásából és egész életének példájából érthetjük meg az igazi keresztyén élet értelmét, mely szerint az élet nem egyéb, mint alkalom a szeretetre. A tulajdonunkat képező anyagi javak csak akkor válnak és szolgálnak örömünkre, ha azokat felebarátaink javára fordítjuk. Jézus az élet e rendjére ráüti az örökkévalóság pecsétjét. Aki így használja a földi javakat, azt „befogadják az örök hajlékokba”. Okosan, vagyis a legnagyobb előrelátással és az örökkévalóság távlatával akkor használjuk fel az anyagiakat, ha egyházunk, népünk és az egész emberiség közös javát munkáljuk vele.

De feltevődik az a kérdés is: kik számára van hely az örök hajlékban? Erre a feleletet maga Jézus Krisztus adja a Máté evangéliuma 25. részében: „Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek az országot, mely számotokra készítettet. Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjúhoztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok engem, meztelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, fogoly voltam, és eljöttetek hozzám.” Ezért ha valaki megcselekedte ezt eggyel is a legkisebbek közül, az ővele cselekedte meg. Ezt kívánta Jézus Krisztus tőlünk. Mindenkitől csak annyit kíván, amennyit táalentumai szerint képes tenni. A keresztyén ember azért cselekszik jót, mert a keresztyén reménység szerint Istennél helye van az örök hajlékban. A Krisztus szerint való életnek belső titkát az érti meg igazán, aki így tudja meglátni, Jézus útmutatásán keresztül, az emberi élet igazi értelmét és célját. Ezért az Isten országa felé vezető út a szeretetszolgálat útja. Mi keresztyének tudjuk ezt. E cél felé haladunk, és tudatában vagyunk annak, hogy ez az értelme és ez a rendeltetése egész földi életünknek.

Alapigénk utolsó gondolata arra a kérdésre kíván felelni, hogy mit adhatunk mi egymásnak. Ebben az Igében is úgy áll előttünk Jézus Krisztus, mint aki nem valamit adott nekünk, hanem aki önmagát adta értünk. Ez az önátadatás éppen a Golgotán áll előttünk a legtisztábban. Jézus testben és lélekben egyaránt a tiszta és erős élet példaképe volt. Pál apostol, amikor Jézus isteni valóságának titkát tárja fel, akkor a filip-pibeliekhez írt levelében azt mondja, hogy Jézus nem tekintette ragadománynak azt, hogy Istennel egyenlő, hanem megalázta magát, szolgai formát vett fel, hogy így segítsen azokon, akik az ő segítségére vannak szorulva.

Valóban így van, ahogy az apostol hirdette: Jézus szegénnyé lett értünk, hogy mi az ő szegénysége által meggazdagodjunk. Jézusban teljesedett be Ézsaiás próféta látása Isten szenvedő szolgájáról, aki betegségeinket viselte, fájdalmainkat hordozta, aki megsebesítettett bűneinkért, és akinek sebei által van a mi gyógyulásunk. Jézus maga mondotta magáról, hogy ő azért jött e világra, hogy életét sokakért váltságul adja, mivel ő nem az egészségesekért, hanem a betegekért jött.

Jó lesz nekünk is elgondolkoznunk azon, hogy jelen van-e a mi életünkben Krisztus? Vajon látjuk-e magunk előtt azt a célt, amely minden keresztyén ember életének tulajdonképpeni célja? Nem gondolhatunk Isten országára és arra, hogy mi is ott leszünk, ha nem cselekedjük azokat a mindennapi feladatokat, amiket Isten reánk bízott. Egy ilyen feladatot jelöl ki most is a mi számunkra Jézus Krisztus. Nem elég számunkra az, hogy barátokat, még ha lelki barátok is szerzünk magunknak ezen a földön, hanem gondolnunk kell arra, hogy Isten lesz, amikor „meghalunk”, az igazi befogadó „barátunk”. Ez lesz az igazi boldogság számunkra! Az teszi tartalmassá egész életünket, ha ráirányítjuk hitünk tekintetét arra a mennyei dicsőségre, ahol Isten lesz minden mindenkiben, ahol Istent mindörökké magasztaljuk. Ámen.

Három kérdés

Alapige: János 21,15-19
Bibliaolvasás: Zsoltárok 23,1-6

„Jobban szeretsz-e engem, mint a többiek?” – így kérdezi Jézus tanítványát, Pétert. Az ismerősen hangzó kérdések azóta is visszhangoznak a keresztyének szívében. Itt és most közöttünk is kedvesen csendül: „Jobban szeretsz-e engem, mint mások?”

Hangzik a kérdés, és mi valamennyien arra gondolunk, hogy bennünket hogyan talál. Erre igyekszünk ma választ keresni. Hogyan talál bennünket az Üdvözítő kérdése?

Először lássuk, hogy ki az, aki kérdez. Az evangéliumból ismerős Jézus áll előttünk. Aki jártas a Bibliában, az tudhatja, hogy ez a részlet a negyedik evangélium legvégén található. Itt azonban Jézust már úgy látjuk, mint feltámadott Urat. Amikor megjelent a Genezáret tóban halászó tanítványai előtt, akkor már a múlté volt a nagyheti gyötrődés és halálfélelem, akkor már a múlté volt az utolsó vacsora, az elfogatás, a szegyeteljes ítélet, akkor már a múlté volt a kínos haláltusa és az azt követő temetés. De eközben eljött Jézus örök jelenje, mert Isten nem hagyta őt a halálban. Jézus ebben a történetben már úgy jelenik meg, mint az örök élő Úr.

A feltámadott Jézusról mind a négy evangélium egyaránt tudósít. Egy és ugyanazon értelemben, mint mindenható Úrról tesznek róla bizonyosságot. A jelen összefüggésében Mátétól indulunk ki, aki lejegyezte a missziói parancsot. Nála ezt olvassuk: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön.” Pál apostol is a feltámadott Krisztus hatalmáról tesz bizonyosságot. „Engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a keresztfának haláláig. Annak okáért az Isten is felmagasztalta őt, és oly nevet ajándékozott neki, amely minden név fölött való; hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieké, földieké és föld alatt valóké. És minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére” (Fil 2,8-11).

Különös módon jelentkezik az Úr Jézus Krisztus nagysága és hatalma az alapigeként felolvasott történetben. Érezzük, hogy Isten teljhatalmú Úrként jelenik meg, midőn Péternek feladatot ad, de mégis inkább azt látjuk, hogy az Úr nem végtelen hatalmára, hanem ellenállhatatlan szeretetére hivatkozik. Méghozzá három ízben egyetlen rövid beszélgetés alkalmával. A közel-keleti elbeszélésmód minden báját megtaláljuk ebben a háromszori kérdésben. Érezhető az, hogy senki más nem teheti fel így ezt a kérdést, csak Jézus. Egyedül csak ő érdeklődhet az iránta való szeretet felől, mivel ő már jóval előbb szerette tanítványát, Pétert. Erről az „előbb” szeretésről éppen János apostol ír nekünk: „Nem abban van a szeretet, hogy mi szerettük az Istent, hanem hogy ő szeretett minket és elküldte az ő Fiát engesztelő áldozatul a mi bűneinkért” (1Jn 4,10). „Ő előbb szeretett minket” – ez János boldogító bizonyágtétele. Pál, a másik nagy író apostol pedig így szól erről: „Az Isten pedig a mihozzánk való szerelmét abban mutatta meg, hogy mikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt” (Róm 5,8). Maga Jézus pedig azt mondta egyszer, hogy nincs annál nagyobb szeretet, mint mikor valaki életét adja felebarátaiért. Később tulajdon vérével pecsételte meg e szép hitvallását.

Szeretetéért szeretetet kér cserébe: tanítványát a szeretet szálaival akarja magához kötni. Amidőn Péter viszonyulása felől kérdez, akkor e kérdés alapja tulajdon szeretete, melyet Péter iránt is megmutatott. És ez nem változott azóta sem! Jézus azt akarja, hogy választottai szeretetére szeretettel válaszoljanak. Marad még nyilván egy csomó fontos kérdés: mennyire jut a tanítvány előre a hitben, a Krisztus ismeretében, a megszentelődésben, az alázatban? – azonban Jézus kérdése azt tanítja nekünk, hogy van a hitnél, az ismeretnél, az alázatnál is fontosabb dolog. Pál apostol szerint ez egyedül az, ami az örökkévalóságban is megmarad: a szeretet.

Ezt a szeretetet akarja Jézus a tanítványi élet és a keresztyén élethivatás alapkövévé tenni. A világ azonban másképpen van berendezkedve. A világ hatalmasai akkor tudnak regnálni és vezetni, ha erejüket fitogtatják, ha karmaikat mutogatják. Jézus országa nem e világból való. S így nem is e világ törvényei, de mondjuk ki nyugodtan, nem a dzsungel törvényei szerint van berendezkedve. Jézus királyságát a szeretet tartja össze.

Ezért jó, ha a mai tanítás első pontjaként ezt jegyezzük meg. A szeretet felől egyedül Jézus kérdezhet. Jézus az, aki kérdezhetett egykor, és csak Jézus az, aki kérdezhet ma is.

Másodsorban arra figyelünk, hogy Jézus kihez intézi kérdését. A János evangéliuma 21. fejezetének felirata a következő: Krisztus megjelenése a Genezáret tavánál és kérdése Péterhez. Jézus itt megbízatást ad Péternek. Ez a megbízatás három parancsra tereli figyelmünket: „Legeltesd az én juhaimat.” Jézus Péterhez szól. Rajta kívül még hat tanítvány van a közelben, de Jézus csak Pétert vonja félre és egyedül csak vele beszélget. Gondolom, kitaláltatok, miért. Aki esetleg nem sejtene, az gondoljon nagycsütörtök éjszakájára. Arra emlékezünk most Péter neve hallatára, hogy ő volt a Jézus letartóztatása előtt a legbuzgóbb fogadkozó, valamint arra, hogy a nagy fogadkozás ellenére ő botlott a legnagyobbat: nemcsak elfutott Jézus mellől, mint a többi tanítvány, hanem azt is letagadta, hogy ismeri őt. Péter azon az éjszakán megtagadta Jézust.

Nem értjük, hogy Jézus miért nem mindjárt húsvét napján vette elő Pétert. Miért várt egy héten át, holott az első viszontlátáskor megdorgálhatta volna hűtlen tanítványát? Jézus hosszú várakozása azt jelzi, hogy nagyon hozzáértő lelkipogondzó. Ő valóban az a jó pásztor, aki ismeri az övéit. Neki tudomása volt Péter könnyeiről és mélységes megbánásáról. Hisz emlékszünk arra, hogy a kakasszó felrázta Péter lelkiismeretét. De Jézus várt. Megvárta, hogy Péter megsejtsen valamit az ő irgalmasságából és szeretetéből. Jézus tudta, hogy ehhez idő kell.

Rengeteg idő kell ahhoz, hogy az ember a tenger mélyének titkait feltárja, de a világtengerek sem végtelenek. De vajon mennyi időre lenne szükség arra, hogy mi a krisztusi szeretet és kegyelem rejtett mélységeit kikutassuk! Egész életünk nem lenne elég hozzá. Még a Jézussal évekig együtt járó Péternek is idő kellett ahhoz, hogy belássa: a Jézus szeretete mellett az ő szeretete eltörpül. A Jézus szeretetével az ő szeretete nem mérhető.

Jézus első két kérdése után Péter nem bátorodik ugyanazzal a kifejezéssel felelni, amelyet Jézus használ. A megismételt kérdésre: szeretsz-e engem? – a tanítvány mérsékelt jelentésű kifejezéssel válaszol, mert világosan érzékeli a Jézus kikutathatatlán mélységű szeretete és az ő viszontszeretete közötti különbséget. Mert a kettő nem egy és ugyanaz.

Nem tudta volna Jézus, hogy képtelenség azt a szeretetet várni a tanítványtól, mellyel ő szerette Pétert? Tudta. Épp a János evangéliumában van feljegyezve az, hogy az Úr mindenkit ismert. Előtte nyitott könyv volt minden egyes emberi szív. Ugyanígy tudta azt is, hogy ez a mérce túl magas a Péter számára, csak hogy Jézus mindig is magasra emelte a mércét. Ilyeneket mondott: „Nem azért jöttem, hogy a törvényt eltöröljem, hanem hogy betöltssem”; vagy: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.” Most ugyanilyen nagy dolgot kérdez Pétertől: „Jobban szeretsz-e engem ezeknél?”

Miként egykor Pétert kérdezte, úgy kérdez ma bennünket az Úr: Íme, én a menny dicsőségéről lemondtam érted, életemet adtam érted, te miről mondasz le érettem? Íme, én annyira szeretlek; te mennyire szeretsz engem?

Tudunk-e választ adni? Úgy vélem, hogy úgy állunk mi is előtte, mint egykori tanítványa, s pironkodunk. Talán még Péternél is jobban pirulunk, mert mi nem háromszor tagadtuk meg az Urat, hanem sokkal de sokkal többször. Milyen jó tudni, hogy az Úr új kezdést ajánl fel nekünk is, miként Péterrel is tette. Az ószövetségi Ezékiás király betegségéből felgyógyulva így imádkozott: „Hátad mögém vetetted minden bűneimet” (Ézs 38,17). Igen, így keresi meg Jézus Pétert, s így keres most ben-

nünket is. Kész meg nem történnék tekinteni minden hűtlenségünket. Kész arra, hogy új kezdetet, sőt új életet ajándékozzon nekünk.

Jézus, amikor látja, hogy az első kérdés zavarba ejt bennünket, akkor hozzánk, a mi képességünkhöz igazítja a kérdését. „Simon, Jónának fia, szeretsz-e engem?”

Erre egészen elszomorodik Péter, és elszomorodunk mi is mindnyájan. Hát nem elég, hogy már kétszer választott? Nem volt eléggé meggyőző, amit mondott? Bár szomorú és kedvetlen, de azért mégis felel. „Uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy én szeretlek téged.”

Péter e forró hitvallására Jézus megbízatást ad neki: „Legeltesd az én juhaimat.”

A Péternek adott megbízatás mutatja igazán, hogy milyen fontos a Jézus kérdése. Jézus háromszor kérdez, a tanítvány pedig háromszor vallja meg szeretetét és ragaszkodását. Csak ezek után bízta rá Jézus nyájának legeltetését! Valahogy úgy van ez, mint a mesebeli szegény legénnyel vagy a legkisebb királyfival: csak akkor kapja a nagy ajándékot, ha előbb három próbán megállja a helyét. Péter számára a három kérdés bizonyosan felért három nehéz próbatétellel. De amikor ezeken sorra átmegy, akkor kapja a feladatot: „Legeltesd az én bárányaimat!”

Milyen gyakran sopánkodunk amiatt, hogy bennünket Urunk nem méltat nagy megbízatásokra. De hadd kérdezzem meg: Az Úr adta próbakban hogyan álltál helyt? Miből látta az Úr, hogy többre méltathat, hogy többre hívhat és küldhet? Hűséges voltál-e az apró megbízatásokban, hogy nagyobbakat is kaphass? Válaszolj meg a kérdést ki-ki csendben saját lelkiismerete előtt. Tanuljunk meg azt, hogy csak akkor kaphatunk nagyobb feladatot, ha az éppen soron levőt hűségesen elvégezzük.

Az élet megmutatta, hogy Péter számára milyen áldásos volt ez a „teszt”. Mondhatjuk így is, hogy jelesre vizsgázott. Olvassunk fel most egy részletet az apostol első leveléből: „A köztetek lévő presbitereket kérem én, a presbitertárs és a Krisztus szenvedésének tanúja és a megjelenendő dicsőségnek részese: Legeltessetek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömet; sem nem rút nyereszkezésből, hanem jóindulattal. Sem nem úgy, hogy uralkodjatok a gyülekezetben, hanem mint példányképei a nyájnak. És mikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőségnek hervadatlan koronáját” (1Pt 5,1-4). A Jézustól kapott megbízatáshoz Péter egész élete végéig hű maradt.

Csodálkozunk-e azon, hogy Pál apostolnak, a pogányok nagy pásztorának is ugyanez a hagyatéka? Az efézusi gyülekezet elöljáróinak mondott szavaiból idézek: „Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett” (ApCsel 20,28).

A feladat Jézus küldetésében gyökerezik. Ő ezt a gondozást és legeltetést saját életpéldájával mutatta be tanítványainak. Közben vigasztalt és gyógyított, tanított és intett. Ez mind hozzátartozott és hozzátartozik pásztori tevékenységéhez. De újra és újra jelezte: az első feladat mindig az Isten országának hirdetése. Már működése kezdetétől ezt jegyezte fel Márk evangélista: „Azután felméné a hegyre, és magához szólítja, akiket akar vala; és hozzá menének, és választá tizenkettőt, hogy vele legyenek, és hogy kiküldje őket prédikálni” (Mk 3,13-14). Szó szerint az áll itt, hogy elküldte őket, hogy kihirdessék Isten királyságát. Erre tekint mindenekelőtt a legeltetés parancsa. Mindenkinél hírlí kell adni, hogy az Úr a föld, és hogy ezt a földet az Úr kegyelme tölti be. Ki kell hirdetni, hogy mi emberek az Úrén vagyunk, az Úr legelőjének nyája vagyunk.

A küldő Úr, miközben ő marad nyájának egyetlen főpásztor, választottainak pásztori megbízást ad. Az egyház mindig hitelét veszítette, amikor az Isten országának hirdetéseit és az elesettek megsegítését nem kapcsolta egybe. Van-e kezünk és szívünk, hogy hitelt adjunk bizonysgtételünknek?

Végezetül még arról kell szólnom, hogy mindig csalódunk akkor, ha elismerést vagy köszönetet várunk a legeltetés szolgálatáért. Jézus a Péterhez intézett beszédét a következő szavakkal zárja: „Kövess engem!” Jézus most a kereszttel járja állítja Pétert. Az apostol Nero császár idején hal vértanúhalált Rómában, a hagyomány szerint 64-

bén. Erre a nehéz szolgálatra és halálra utalnak Jézus szavai, amikor ezt mondja: „amikor ifjabb valál, felövezéd magad és oda mégy vala, ahová akarád” – vagyis: eddig rendelkezted a magad életével, de ezután „más övez fel téged, és oda visz, ahova nem akarod” – azaz reád is a kereszt vár. Szolgálatod útja, Péter, nem egy szüntelen felfelé emelkedő ív lesz, hanem egy lefelé hulló pálya, mert ilyen út a szenvedő Messiás követése.

Ennek igazságát így öntötte versbe egy bánási költőnk, Szombati-Szabó István:

A taps s babér nem messiási bélyeg...

S halállal bokrétázza fel magát,

Ki sorsokat lát és sorsokba mélyed.

(Hitvallás messiások földjén)

A messiási bélyeg a töviskorona és a bíborpalást, az arcul csapás és a szegek helye. Őszintén valljuk be, hogy ezek hordozása igen nehéz feladat és küldetés. Ettől inkább menekülni szoktak. Ezért kevés az igazán jó lelkipáter!

Jézus azonban a maga szeretével éppen ilyen helyre állít. Ő éppen oda küld, ahol legsötétebb az éj, ahol legbizonytalanabb az út, ahol a lélek már szinte kiáltani sem tud utána. Engedem-e, hogy megragadjon, hogy Péterhez és másokhoz hasonlóan engem is munkába állítson? Vagy megvetem a bűn miatt elszegényedett embert?

Az Úr nem vetette meg Pétert, pedig lett volna oka rá! Ezért szereti Péter az Urat. Ha mi is felismerjük azt, hogy miből szabadított meg minket a megváltó Jézus, akkor nagyon szeretjük őt. Ha pedig igazán szeretjük őt, akkor bizonyosan munkára, szolgálatra indít bennünket is. Egyen-egyenként mindnyájunknak mondja ma: „Legeltesd az én bárányaimat.” Ámen.

Ifj. Fekete János

Íme, most tudom...

Alapige: 2Királyok 5,9-19a

Bibliavetítés: Máté 9,27-38

A damaszkuszi hadsereg fővezére gyógyulni jön Izraelbe. Első hallásra meglepő és talán kissé furcsa számunkra az, hogy egy egészen más világból, az Istent tagadó világból, egy pogány országból jön egy erejében bízó, hatalmas, gőgös és büszke ember a prófétához, Isten emberéhez, hogy halálos betegségéből kigyógyuljon. És seregével megérkezik Elizeushoz. Ott áll háza előtt katonáival együtt, súlyos betegen és halálfélelemmel szívében. Mi is oszlatthatta volna el eddigi kétségbeesését?

Tévedés lenne azt hinni, hogy könnyű volt számára az Elizeusig megtett út, amelynek még mindig csak az elején tart. Isten rejtett útjait még nem érzékeli. Pedig életében ott voltak azok a jelek, melyeket Isten eszközein keresztül felhasznál arra, hogy minden kereső ember rátaláljon és felismerje őt, hogy mindenki meggyógyuljon halálos betegségéből. Naámán életében ilyen eszköz volt a házában szolgáló, erőszakkal elhurcolt izráelita kislány, aki ott a megaláztatásban is hittel tesz bizonyosságot a próféta mellett. De bizonyoságtévő Naámán felesége is, aki hitt a leánya beszédének. Továbbá az arám király, aki kész gyógyulása érdekében minden támogatást megadni. A szolgák, akik engedelmességre vezetik Naámánt. És Elizeus, aki hittel ismeri fel az Úrtól kapott szolgálat lehetőségét. Apró kis jelek vagy lépések ezek. Talán alig észrevehetőek, de mégis akkora erő van bennük, hogy a gyógyulás forrásához tudnak vezetni. Vajon mi felismerjük-e magunk körül Isten eszközeit, vajon látjuk-e a jeleket életünkben, melyekkel az Úr gyógyítani akar bennünket félelmeinkkel teli halálos betegségeinkből? Mert a naámáni kemény szív csak így puhulhat meg. Mert a naámáni üres szív csak így töltődhet fel igazi életadó erővel.

Így áll Naámán Elizeus előtt. Gyógyulni jött. Mintha az ő helyzetében az Isten kezét még meg nem találó vagy a kezéből már kiszakadt embereket látnök, akiknek sok-sok ezüstjük, aranyuk, öltözőruhájuk, karrierjük, büszkeségük és még ki tudja mennyi mindenük van, ami elveszi figyelmüket a gyógyulás nagy lehetőségéről.

Emberileg gondolkozva, úgy kéne folytatódjék a történet, hogy Elizeus azonnal kilépvé házból, személyesen meggyógyítja a szerencsétlen embert. De nem ez történik. Nem megy ki személyesen a fővezér elé. Követet küld, akin keresztül gyógyulási lehetőséget kínál fel számára: „Menj el és fürödj meg hétszer a Jordánban, és megújul a te tested és megtisztulsz.” Ez az Elizeussal való közvetett találkozás megdöbbenti Naámánt. Ő nem így képzelte el. Miért nem jön ki a próféta személyesen hozzá, a hatalmas fővezérhez, aki a hadsereg félelmetes irányítója, aki képes országokat leigázni, védteleneket megtámadni, embereket megalázni, alapvető emberi jogokba belerúgni, hát pont neki üzengetnek? Ő elvárta volna és azt remélte, hogy a pogány világra jellemző szertartásban lesz része. Azt gondolta, hogy úgy, ahogy sokszor látta az arám király udvarában, Elizeus is varázsszavakkal és látványos szertartással személyesen meggyógyítja őt, anélkül hogy neki tennie is kéne valamit. Az arám gondolkodás szerint valóban így kellett volna egy csodagyógyításnak lefolynia. Ezért nem érti meg Naámán a gyógyítás csodáját. Mert Isten gyógyításai egészen mások, mint a varázslók és kuruzslók gyógyítással hitegető mozdulatai. A 10. versben Elizeus nem kér semmi többet és semmi mást, csak azt, hogy Naámán cselekedjék. A szerepek teljesen felcserélődnek. Naámán el kell hogy fogadja az Isten felkínálta lehetőséget, személyesen tennie kell valamit, segítenie kell saját magán, de ezt csak alázatosan és engedelmesen teheti. Le kell szállnia minden emberi magaslatról, ki kell lépnie a gögöcség és a büszkeség világából, és Isten színe elé kell állnia, és szólania kell. Ezt neki még nehéz megtenni.

Milyen sokszor kéne alászállanunk nekünk is a magunk csinálta elefántcsonttoronyunkból, vélt magaslatainkról oda, ahová áthallatszik az égi hang: „Ez amaz én szerelmes fiam, akiben és gyönyörködöm” (Mt 4,17), hogy a Naámánokkal együtt szólni tudjunk úgy, ahogy a római százados szól a kereszt alatt: „Bizony Isten Fia volt ez” (Mt 27,54b).

Naámán még mindig nem érti, mert ő nem ehhez volt szokva. Ő eddig csak utasításokat adott. Nehezen száll alá, hogy elfogadja az utasítást, személyes gyógyulásának lehetőségét. Az a kérdés, ami megfogalmazódik benne, a mi kérdésünk is: hogy fürödjék meg a zavaros Jordánban, amikor otthon az Abana és Párpár vizei szinte ihatóan tiszták? Még mindig nem tud engedelmeskedni, és „megfordulván, nagy haraggal elment”.

Most következik az a fordulat, amely döntő élete számára. „De hozzá menének az ő szolgálói és szóltak neki.” A szolgálói hite és szeretete segíti Naámánt az alázatos út vállalására, az engedelmesre. Isten rejtett útjai kezdenek megvilágosodni és érezhetővé válni előtte. A szolgálói a lelkére beszélnek. Nehezebb dolgoknak bizonyára alávetette volna magát. Mennyivel inkább alávetetheti magát annak, hogy megfürödjék a Jordánban. Így határozza el, hogy mégis követi Elizeus utasítását. Csak így telhet be rajta a próféta szövege: „megújul a te tested és megtisztulsz”. Ezzel Elizeus bebizonyítja, hogy Izraelben van egy próféta, aki látszólag kilátástalan helyzetekben is segíteni tud. Nem valamiféle mágikus gyakorlatokkal gyógyít, mint más népek „orvosságos” emberei, hanem egy egyszerű utasítással. Ő mint Isten eszköze nem lép személyesen Naámán elé, mert tudja, hogy a hangsúly nem rajta van, hanem azon, aki gyógyított és gyógyíthat: Istenen. Ő ott volt eddig is a Naámán életében, csak fel kellett volna ismerni őt. Isten Szentlelkének erejével ott van minden Naámán életében, ott van a pogány világban is, csak meg kell ragadni segítő és gyógyító kezét.

Naámán meggyógyult, és visszatért az Isten emberéhez. Amit mond Elizeusnak, az tiszta hitvallás. Bizonyosságot tesz arról, hogy „nincsen az egész földön Isten, csak Izraelben”. Felismerte és megismerte Istent! A jövőben csak ennek az Istennek akar áldozni. A csodát követi a megtérés, a csoda elbeszélése egy megtérés elbeszéléssé válik.

A pogány Naámán megtérésével két kérdés vetődik fel.

Az egyik ez: Hogyan lehet Istent Izráelen kívül tisztelni? Az Ámós 7,17, Hós 9,3 és Ez 4,13 verseiben is azt olvassuk, hogy az idegen ország tisztátalan. Hogy Istent egy idegen országban tisztelni lehessen, ahhoz szükség van izráeli földre, és ezt kéri Naámán, aki magával akarja vinni azt a földet, amelyen megismerte Istent. Ezután erre a földre akar építeni, nemcsak a maga számára, hanem utódai számára is. Ebbe a földbe akarja beleplántálni egész életét. Soha nem akar elszakadni ettől a földtől, amelyen meggyógyult, amelyen megújult és megtisztult teste, amelyen újjászületett. Rájött arra, hogy ezen a földön érdemes élni. Ezért magával vitte a földet.

Ez szokás volt akkor. Pl. a babilóniai Nehordea zsinagógájáról azt tartja a hagyomány, hogy olyan földre és kövekre épült, amiket Jeruzsálemből hoztak. Ebben az összefüggésben gondolhatunk arra a mind a mai napig fennmaradt zsidó szokásra, mely szerint az idegen földön meghalt izráelita feje alatti kis párnába országból származó földet tesznek.

Az a másik kérdés, amely felvetődik Naámán megtérésével kapcsolatban, a mi körünk emberének kérdése is: Hogyan tisztelheti Istent az, aki – mint Naámán – egy pogány királynak szolgál és nem kerülheti el, hogy egy helyi istenség tiszteletében részt ne vegyen, sőt tiszteletét is ki kell hogy mutassa? Naámán már előre kéri, hogy az egyetlen és a maga kizárólagosságát követelő Isten bocsássa meg neki, ha kényszerből ezt meg kell tennie. Naámán látja, hogy noha hisz az egyedüli igaz Istenben, akiről biznyságot is tett, nem tud elszakadni attól a környezettől, országtól, helytől, amelyben él. Azt is tudja, hogy tisztességből eredő kötelessége szerint el kell hogy kísérje az arám királyt a Rimmon pogány isten templomába. Elizeus röviden válaszol erre a kérdésre. Nem ír elő semmilyen törvényt, nem ad vallásos előírásokat a kezébe. Csak ennyit mond: „Eredj el békességgel.” Egyszerűen rábízta őt az Úrra.

Alapigénknek még van egy nagyon lényeges és fontos mozzanata, amelynek kettős üzenete rávilágít arra, aki a gyógyítást végezte. Ez a momentum az, amikor Naámán meg akarja fizetni Elizeusnak a gyógyítást. Ajándékképpen hatalmas összeget, mintegy 440 kg ezüstöt és aranyat kínál fel a prófétának, de Elizeus kétszer is visszautasítja ajándékát. Elutasításában két dolog jut kifejezésre:

A prófétai szolgálat méltósága nem fér össze az ajándékok elfogadásával. Ezt a szolgálatot nem lehet megfizetni, mert Isten kegyelme, gyógyítása és szabadítása megfizethetetlen. Elizeus még a látszatát is kerülni akarja ennek.

Elizeus Istenre akarta irányítani a figyelmet. Nem én cselekedtem – mondja –, hanem az Úr. Én csak eszköz vagyok az ő kezében. A dicsőség az Úré! Az én jutalmam az, hogy Isten érdemesít a szolgálatára. Ő adja a betegségben Igéje világosságát, Szentlelkének erejét s gyógyítását. A próféta jutalma maga a szolgálat.

Ha ezt érzem, akkor új életre indulhatok, azzal az elbocsátással, amellyel Jézus bocsátotta el a bűnösöket és Elizeus Naámánt: „Eredj el békességgel.” Ámen.

Gál Botond

Debrecen

Az Úrnak kegyelmességeiről emlékezem

Alapige: Ézsaiás 63,7

Ebben az évben ünnepeltük és ünnepeljük a Debreceni Református Kollégium fennállásának 450. évfordulóját. A jubileum nagy eseményei az elmúlt napokban zajlottak, és még folytatódnak a következőkben. Egyházunk, népünk, kulturális és tudományos közéletünk figyelme most Debrecen felé fordul, és ünnepli a város ősi, református iskoláját. Gondolataink századokat fognak át: emlékezünk, értékelünk és számot vetünk.

Azt nehéz lenne előszámolni, kinek mit jelent a történelmünk során immár fogalomná vált „Debreceni Kollégium”, vagy kit hogyan érintett meg és hatott át ez a

megtestesült, sajátos debreceni genius loci. Révész Imre püspök, akadémikus történészünk írta a négyszáz éves évforduló idején: „Ilyen hűséggel, ilyen elszántsággal, s tegyük hozzá: ekkora anyagi erővel, ekkora művelődési szomjúsággal és ekkora politikai súllyal egyetlenegy más magyarországi főiskolának sem állott mellette és mögötte a helyi tényező, s ezért nem lehetett a debreceni kollégiumot soha helyéből kiszagatni. A magyar élet legmélyebb rétegeibe eddig ez a magyar főiskola bocsátotta le a leg-erősebb gyökereit.” Tudjuk azt is, hogy az írónak és költőknek egész sora segített glóriát fenni Debrecen és kollégiuma köré.

De mit mondjunk erre mi keresztyének? Tudunk-e a nagy tudósoknál, művészeknél szebben és hitelesebben fogalmazni? – Az így feltett kérdésre illően nemmel válaszolhatunk, és lélekben elcsendesedve Pál apostollal együtt mondhatjuk: „Az Istennek pedig legyen hála az ő kimondhatatlan ajándékáért!” Ezzel máris kifejezésre juttattuk azt, hogy osztozunk minden igaz emlékezésben, számvetésben, mégis, amikor a múltat felidézünk és keresünk valami örök érvényű tanulságot, elsősorban nem az emberi cselekvés önigazoló dicsőségét méltatjuk, hanem a történelemben cselekvő Isten tetteire, „nagyságos dolgaira” emlékezünk. Emlékezésünk és számadásunk Isten előtt történik, de ez nem teszi jelentéktelenné az emberek cselekedeteit, sem a magunkét, sem a másokét. Sőt, éppen ellenkezőleg, ebben az összefüggésben azok nagyobb jelentőséget nyernek. Nem akarunk kérkedni azzal, hogy mi keresztyének szebbet és csodálatosabbat mondunk, mert nem akarunk szárnyaló gondolatokkal magasztos glóriát fenni valami köré, hanem az Isten Ígétének tanítása szerint emlékezni, amint ezt most illő megtennünk a Debreceni Kollégiumunk 450 éves jubileumán.

Mai textusunk Izráel népének egyik legszebb, ősi énekéből való, annak első sorait hallottuk: „Az Úrnak kegyelmességeiről emlékezem, az Úr dicséreteiről mind a szerint, amit az Úr velünk cselekedett!” Sokkal régebben keletkezett ez a zsoltár, mint ahogyan és amikor Ézsaiás könyvének ebben a részében lejegyezték. Először is azt magyarázza meg, ki az az Úr, aki hordozta őket. A héber nyelv tömörsége szerint a kegyelmes Isten. Ha a maga gazdagságában próbáljuk megérteni ennek a kegyelemnek a valóságát, az emberi szó szinte kevésnek és fogyatékosnak bizonyul. Isten kegyelmessége jelenti egyszersmind a mi nyomorúságunkhoz lehajló irgalmasságát, az övéhez ragaszkodó nagylelkű hűségét, rendíthetetlen szilárdságát ígéreteiben és elkötelezettségeiben, egész lényének ragaszkodásával való szeretetét, a kimeríthetetlen igazságosságát, akár haragja sújt, akár áldó kezét emeli fölénk. A választott nép semmiféle érdeme, semmiféle előzetes értéke nem igazolja ezt a kegyelmet, hanem egyes-egyedül – Mózes szavaival – „az irántatok érzett szeretet és az atyáknak tett eskükhöz való hűség”. Izráel elindulását csak egyetlen dolog magyarázza meg: a hűséges Isten kegyelme, ki megtartja szövetségét és szeretetét. Ennek a kegyelemnek a jelképe az a föld, amelyet Isten az ő népének ad, „a patakok és források földje”, a „hegyek és az ég esőjével öntözött völgyek” vidéke, „azok a városok, amelyeket nem te építettél azok a házak, amelyeket nem te töltöttél meg, azok a kutak, amelyeket nem te ástál ... a szőlő- és olajfakertek, amelyeket nem te plántáltál”. És itt válik világossá előttünk az a tény, hogy Istennek a testi Izráel számára nyújtott kegyelmi szövetsége hogyan lesz valósággá és folytatólagossá az ő tökéletesen kijelentett kegyelmében, a Jézus Krisztusban, az Isten által plántált igazi szőlőtőben, akire nézve és aki által hangzik újból a megerősítés: „Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek!” Ezért hangsúlyozzuk mi keresztyének, hogy amikor emlékezünk, mindennekelőtt Istennek a tetteire emlékezünk, mert az ő kegyelmességének gazdagsága nagyobb minden emberi erőfeszítésnél. Nekünk is szól Mózes intelme: „Emlékezzél meg az egész útról, amelyen hordozott téged az Úr!” Mindez azért van, hogy helyesen és jól emlékezzünk, hogy „a múltat tükrőről felvegyük”, hogy ne a mi emberi cselekedeteinket értékeljük fölöttébb, hanem Isten előtt megalázva magunkat, elmondhassuk a zsoltárossal együtt: „Nem nekünk, Uram, nem nekünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget a te kegyelmedért és hűségedért!”

Ezért illik ajkunkra Izráel ősi énekének most is időszerű üzenete: „Az Úrnak kegyelmességeiről emlékezem!” – Bizony, hittel szólhatunk arról, hogy Isten kegyelme és

hűsége volt az, amely létrehívta a magyar reformáció iskolahálózatát, köztük a mi Debreceni Kollégiumunkat is. Istennek kegyelme és hűsége segítette ezt az iskolát a sok nyomorúság, megaláztatás, el nem ismerés és viszály közepette is, hogy szolgálhasson népünknek, hogy a kedvezőtlen történelmi szituációban mégis „az ország iskolája” legyen, hogy a közfelfogás ellenében a kiszolgáltatottságban élő tömegek számára „a szegények iskolája” legyen. Istennek kegyelme és hűsége adott számára prófétai erőt és bátorságot, hogy vigasztaljon a történelem pusztító viharai által szétzilált hazánkban, s hogy ezen a reménytelennek tűnő földön a megaláztatással sújtott szegény nép számára a mindenek ellenére való reménységet hirdesse. Istennek a kegyelme és hűsége eredményezte azt, hogy a Debreceni Református Kollégium olyan súllyal és erővel vegyen részt a magyar és egyetemes kultúra művelésében, amellyel nemzetünk megmaradásához tekintélyesen hozzájárult. Annyi frót és költőt adott ennek a hazának, mint semmilyen más iskola Magyarországon, s jelentős szerepet játszott abban, hogy az európai protestáns országok legmagasabb szintű műveltségének idehozatalával beleiktatták a magyarságot a tudományos egyetemesség nagy közösségébe. Amit István király az ő idejében megtett korszakot alkotó módon, ahhoz fogható és hasonlót vittek végbe a reformáció tudomány-hősei is. Isten kegyelme és hűsége választott ki és küldte el az eleve elrendelés bizonyosságával azokat, akik ebben a Kollégiumban dolgoztak, hogy az evangéliumi szabadság szellemében küzdjenek nemzetünk függetlenségéért, a szabadságért, az igazságosságért, egy mindig jobb jövő reményében. Istennek a kegyelme és hűsége munkálkodott abban, hogy Debrecen éppen a Kollégiuma révén vált hazánk egyik legnagyobb szellemi központjává, nemzeti szabadságunk őrvárosává s a Magyarországi Református Egyházunkat létrehozó egység szimbólumává.

Keresztyén hittel emlékezni, a régi debreceni énekünk sorát ismét idézve: „a múltat tükrül felvenni”, azt jelenti az Igénk szerint, hogy Isten kegyelmességéről emlékezni. Ez józanságra és vigyázásra int mindnyájunkat! Abban is Isten kegyelme nyilvánul meg, hogy mi magyarok ezt a földet kaptuk hazánknak. Ezért ezen a földön kell magyarságunkat megélnünk oly módon, hogy történelmünk minden igazságát, tanulságát felismerjük „aszerint, amint az Úr velünk cselekedett”, az emberiség minden igaz alkotását megbecsüljük, befogadjuk és magunkévá tesszük, s Isten országát ezen a rendelt helyen megvalósítani igyekszünk, hogy ezen a földön minden ember megtalálja a maga boldogulását.

Az ősi zsoltár időszerűsége nem csupán abban van, hogy felhívja figyelmünket az emlékezésre. További gazdagsága tárulkozik eléink, mégpedig az, hogy az Isten előtt való emlékezésünkben, számadásunkban mutatkozik meg annak teljes mélysége, hogy kik vagyunk, és hogyan van értelme az életünknek. Amikor ezt mondja az Ige: „Az Úrnak kegyelmességeiről emlékezem”, akkor mértéket is állít eléink, hogy az Isten kegyelmessége és hűsége sokkal nagyobb, mint a mi emberi fáradozásunk, sőt minden emberi értelmet felülhaladó módon túl van a mi földi felfogóképességünk határán. Isten kegyelme és hűsége fölötte van a mi gyarlóságainknak, de még a dicső vágyból elért vagy képzelt emberi magaslatoknak is. Éppen ez indít és biztat bennünket arra, hogy ne ragadjunk bele az emlékezésbe, hanem Isten hűségében bizakodva tekintsünk előre a jövőndöbe, hiszen mi „nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk”.

Alapigénk is mutatja, hogy Izráel népe szinte állandóan emlékezett. Emlékezése azonban nem a múltba felejtkezés volt, hanem éppen a jövőbe fordulás alapja. Mertek szilárdan reménykedve tekinteni a jövőndő felé, s ez a bátor és állhatatos reménységük egészen odáig fokozódik a hit merészségének kifejezésével, hogy Isten „kettéhasítja az eget és leszáll”, mert erre a reménységre feljogosítja őket a múlt tanulsága szerint Isten hűsége.

Isten sokféle cselekedete között Izráel számára legjelentősebb volt ennek a népnek a születése az Egyiptomból való szabadulásban. Nem az történt ugyanis, hogy volt egy Izráel, amelyet az Úr kihozott Egyiptomból, hanem az Egyiptomból kihozottak formálódottak a kihozás folyamatában, küzdelmeiben Isten népévé. Ebben a csodálatos ese-

ménysorozatban az atyáknak tett ígérekhez hűséges Isten cselekedeteit látták. A rab-szolgaságba már-már beletörődő népet a történelem Ura megszabadította a szolgaság házából. Mindent Isten cselekedett! Ő győzte le Mózes ellenkezését az égő csipkebo-kornál. Ő hívott el vezetőket az ország élére, s ő küldötte övéi közé a feddő, buzdító, vigasztaló és igaz szót mondó prófétákat. De ő adta a nyelvére Péter apostolnak is az első keresztyén bizonyágtételt: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia!” Ő kényszerítette térdre a keresztyének első legnagyobb üldözőjét, Sault, aki már Pálként szól hozzánk a Szentírás lapjairól, az ősi zsidó énekhez hasonlóan, de új tartalommal: „Atyámfiai, eszetekbe juttatom az evangéliumot!” – Isten szavára figyelő emberek voltak ezek, akik – ha szabad így mondani: Isten iskolájában nevelődtek, formálódtak nagy tettek végrehajtására. Isten az ő „kezeire metszette” őket engedelmes eszközül, hogy bizonyágot tegyenek a múlton keresztül szemlélt győzelmes jövőről a Jézus Krisztusban! Valahogy úgy, ahogyan Isten kegyelmében és hűségében való rendíthe-tetlen hittel és a jövő felé forduló reménységgel írta bele az Igét Bethlen Gábor a Nagyenyedi Református Kollégium alapítólevelébe: „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?”

A Debreceni Református Kollégium történelmi érdeme és megmaradásának titka abban van, hogy tanárai és diákjai engedelmes értői voltak az Isten kegyelméről és hűségéről szóló kijelentésnek, annak a titokzatos dolognak, amit Ézsaiás nem tudha-tott, hogy végül is Isten „kettéhasította az eget és leszállt” a Jézus Krisztusban. Annnyira közel jött az emberhez, hogy végleges és tökéletes jelét adta az ő kegyelme és hűsége jelenlétének és igazságának. A mi őseink erre a szilárd alapra építettek, ebben gyakorolták magukat, ezt az iskolát járták ki, s ezáltal ébredtek tudatára annak, hogy őket Isten kiválasztotta és elhívta az ő országának építésére. Ebből az alapmeggyőződésből következően külső és belső életüket a hit fegyelme alá helyezték, s így lelkiismeretükben függetlenné váltak minden emberi hatalomtól és szabadon érvényesítették az evangéliumi keresztyénség gondolatvilágát mind a tudományban, mind a nevelőmunkában. Nemzedékeket tanítottak meg ennek a gondolatnak a megismerésére és arra, hogy e szerint éljenek. Biztos odaszánással hittek Jézus ígéretében: „Aki vallást tesz énrolam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt!”

A Debreceni Kollégium sorsát úgy intézte Isten, hogy „az egyetlen magyar főiskola, amely négyszázötven esztendeje áll fenn megszakítatlan folytonosságban ugyanazon a helyen, ahol létrejött”. Nemcsak tanította és megélte az Isten kegyelméről és hűségéről való emlékezést, hanem az Isten is megemlékezett róla: reátekintett és megtartotta! Ugyanabból a „lelki kösziklából”, ugyanabból a gyökérből táplálkozik ma is, mint alapításától kezdve ötödfélszázados történetén keresztül. Ez az életet adó, ép gyökér pedig maga a Jézus Krisztus, a mindig velünk maradó örök Ige. Úgy fordulunk a jövő felé reménységgel, bizonyossággal, elkötelezettséggel és vigyázással, hogy az elől menők zászlójára ezt az Igét írjuk fel: „Ha a gyökér szent, az ágak is azok!” Ámen.

Imádkozunk: Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked az utat mutató Igédért, a te vezetésedért, tanításodért. Köszönjük, hogy mindig van számunkra életünket remény-séggel gazdagító, tápláló és megújító szavad, és te ezt kijelented és megérteted velünk gondviselő bölcsességéd által.

Ez alkalommal kiváltképp nagy a mi hálaadásunk a 450 éves debreceni Kollégiu-munkéért, a mi szeretett Alma Materünkéért, amely a benned bízó, puritán módon egyenes, magát megbecsülő, a tisztas munkát életelemének tartó, hitét, nemzetét tör-hetetlenül magához ölelő jellemeknek volt mindenkor a nevelő iskolája. Hálát adunk neked őseinkéért, akik hitben éltek és hitben haltak meg, akik égtek és lobogtak a tudo-mányért, a felemelkedésért, a jövőért, s feláldozták magukat a népünk boldogulásáért, becsületéért, tisztességéért. Nem akarunk kérkedni előtted, Atyánk, hisz tudod, hogy kik vagyunk: kicsiny kis nemzet, más ajkú nép a világkultúra közepén, mégis hálára nyílik ajkunk azért, mert megengedted, hogy kicsinségünk ellenére fiaink oly

gazdagon járuljanak hozzá tehetségükkel és kiválóságukkal valamennyi tudományág gyarapításához.

Könyörgésünkbe foglaljuk, Atyánk, a népeket s a világ békeességét. Köszönjük, hogy mi békében dolgozhatunk és adsz számunkra termő időt. Kérünk, hogy vedd vizsgáztató oltalmadba a lesújtottakat, a megalázottakat, a félelemben élőket, és a te igazságos ítéleted szerint fordíts jóra mindent, amit az emberi gonoszság elrontott.

Fogadd kedvesen a megtartásért mondott hálaadásunkat, és vezess bennünket, Urunk, hogy a mi munkánk, hűségünk, jóakaratumk a te dicsőségre és az emberek javára végzett szolgálat legyen, s soroltassunk a te kegyelmed szerint azok közé, akikre ezt mondtad: megtartásra való nép vagytok! A Jézus Krisztusért hallgasd meg könyörgésünket. Ámen.

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is; a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek; és ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg minket a gonosztól, mert tied az ország, a hatalom és dicsőség mindörökké. Ámen!

(Elhangzott a Petőfi Rádióban 1988. november 13-án)

Id. Herman János

Krisztus kiábrázolódik bennünk

Alapige: Galata 4,19

Bibliaviasás: Róma 12,1-21

A keresztyén ember hivatása, hogy Krisztus követője legyen, amíg e földön él. Ez azt jelenti, hogy Jézus közelségében kell eltöltenie földi életét, Jézussal közösségben kell élnie. Ennek az a következménye, hogy Jézus az ő Lelkével és Igéjével annyira megszenteli a keresztyén ember lelkét, hogy lelki világában kirajzolódik a Jézus képe, amíg „kialakul”, „kiformálódik” bennünk Krisztus. Ez azt jelenti, hogy Jézus képmásai leszünk.

Jézus életét a Bibliából lehet a legjobban megismerni. Vannak azonkívül történelmi források alapján írt életrajzok (Renantól, Papinitől), amelyek a Jézus életét próbálják leírni. Az volna a legjobb, ha Jézus életét az ő követőinek az életéből lehetne megismerni. A Bibliában az Apostolok cselekedeteiről frott könyv 4. részének 13. versében azt olvassuk, hogy amikor látták Péternek és Jánosnak a szólásban való bátorságát és megértették, hogy nem frástudók, hanem közönséges emberek, csodálkoztak vala rajtuk és megismerték őket, hogy Jézussal voltak. Az volna szép, ha most is el lehetne mondani rólunk, a Jézus mai tanítványairól: látszik rajtunk, hogy Jézus követői vagyunk, hogy az ő lábai előtt ülve tanulunk, hallgatjuk Igéjét, tápláljuk vala a lelkünket és annyira magunkba szívjuk a Jézus lényét és szellemét, hogy el lehessen mondani rólunk azt, amit Pál apostol mondott magáról: „Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus, amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta érttem” (Gal 2,20).

Az Úr Jézus Krisztus létezik rajtunk kívül is, de az ő Igéje szerint bennünk akar élni, bennünk akar létezni. Mihelyt helyet adunk szívünkben, megkezdődik lelkünkben a harc az emberrel, és Pál apostollal együtt szemétnék és kárnak ítéljük bűneinket, sőt még a törvénybeli igazságot is annak minősítette, hogy a Krisztus igazságát elnyerhesse (Fil 3,8-9). Krisztus által bekövetkezett életünkben a saját magunk megvádolása bűneink miatt, kimondatja velünk Jézus a halálos ítéletet bűneink fölött, megvádoljuk magunkat, mint Dávid próféta vagy Pál apostol. Dávid így kiált fel, minekutána Betsabéval vétkezett, az 51. zsoltár 3, 5, 6. versei szerint: „Könyörülj

rajtam, én Istenem, a te kegyelmességed szerint. Irgalmasságodnak sokasága szerint töröld el az én bűneimet. Mert ismerem az én bűneimet, és az én vétkem szüntelen előttem forog. Egyedül teellened vétkeztem és cselekedtem azt, ami gonosz a te szemeid előtt, hogy igaz légy beszédedben és tiszta ítéletedben.” Pál apostol is így kiált fel a Timóteushoz írt levelének 1,13. versében: „Ki előbb istenkáromló, üldöző és erőszakoskodó valék, de könyörült rajtam, mert tudatlanul cselekedtem hitetlenségben.” Továbbá így szól a 15. versben: „Igaz beszéd ez és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket, akik közül első vagyok én. De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus bennem mutassa meg legelőbb a teljes hosszútűrését, példa gyanánt azoknak, akik hiendenek őbenne az örök életre.” Más helyen, a Római levél 7,21 versében így szól: „Megtalálom azért magamban, ki a jót akarom cselekedni, ezt a törvényt, hogy a bűn megvan bennem.” Azután elmondja, hogy az ő tagjaiban lát egy másik törvényt, amely őt a bűn rabjává teszi. Nem feledkezik meg arról, hogy hálát adjon az Úr Jézus Krisztusnak, aki őt is megszabadítja a halál testéből, mert a bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet a mi Urunk Krisztus Jézusban (Róm 6,25).

Istennek gondja van arra, hogy a bűntudatot felébressze bennünk. Dávid királyt megintette Nátán próféta által. Pált a damaszkuszi úton, amikor még Saulus volt a neve, maga Jézus szólította meg: „Saul, Saul, mit kergetsz engem?” (ApCsel 9,4) Szent Ágostont a mennyei hang ébreszti fel bűneiből, amikor hallja: Tolle et lege – Vedd és olvasd. És az elébe tett bibliai részből, amit édesanyja másolgatott a Római levélből, ezt olvasta: „MenjeteK Jézushoz, és ne legyetek a test gyönyöreinek a rabjai.” Ekkor döbönt rá sok-sok bűnére, és így szólt: „Nincsen a világon olyan bűn, amit el ne követtem volna.” Azt is mondta: „A magad számára teremtettél, Úram, és nyugtalan az én szívem, amíg tebenned meg nem nyugszik.” Luther Márton is, bűneit átérezve, a kolostorban véresre korbácsoltatta magát, hogy elnyerhesse Isten bocsá-
natát, amíg megismerte az Írásból azt az Igét, hogy az igaz ember hitből él, mert Jézus Krisztus meghalt a mi bűneinkért, szenvedett értünk, bűneinket felvitte az ő testében a keresztre, hogy a bűnöknek meghalván, az igazságnak éljünk és a mi lelkünk az ő se-
beivel gyógyuljon meg (1Pt 2,24). Krisztusban bekövetkezett nemcsak bűneink megis-
merése és a magunk megvádolása, hanem a bűnök megbánásával együtt bekövetkezik a bűnökről való lemondás is. Ez az önmagunk megtagadása. Ezzel együtt jár az, amit a hitvallás így tanít: a mi óemberünk vele együtt megfeszítetik, megöletik és eltemet-
tetik, hogy a test gonosz indulatai ne uralkodjanak többé bennünk, hanem mi magunkat hálaáldozatul őneki szenteljük. Megtörténik az óember halála. Azok a szegek, amelyek átszúrták a Jézus testét, átmentek rajtunk is és megfeszítik bűneinket: kezeinken, lábainkon, agyunkban, gondolatainkban, érzelmeinkben, cselekedeteinkben, úgy testünkben, mint lelkünkben. Ezek után kezdődik az új ember megszületése bennünk. Ádamból kiléptünk, és Krisztusba beléptünk. Ezt nevezzük megújulásnak. Ez azt jelenti, hogy Jézushoz vittük az életünket, ahogy egy szép énekben valljuk: „A szívem mindenestől az Úr elé viszem, megtisztul minden szennytől a Jézus vérében, a Jézus vérében.”

Azt olvastam egy ázsiai misszionáriusról, hogy egy alkalommal elbűvölve nézte a Himalája hegység vakító fehérségét, a hegycsúcsokon csillogó hó kristálytisza fényét, csillogó ragyogását. Azután lenézett a földre. Lábainál volt egy pocsolya, benne a falu szennyje. Így szólt a tócsához: – Ismerek egy csodálatos erőt, amely téged ki tudna menteni és ki tudna emelni ebből a piszkos gödörből, és olyanná tudna tisztítani, mint amilyen a hó a hegytetőn. Látod, itt van a ragyogó napsugár, engedd, hogy felemeljen, bízd rá magad egészen. – A szennyes vízcseppek nem ellenkeztek. A nap titkos erejével a magasba vonta, és a misszionárius viszontlátta őket tiszta hópehelyként, amint a magas hegyek közé hullottak. – Lelkem, te szegény, szennyes vízcseppecske, egy szelíd égi erő ki akar emelni a szennyből, még a gondolati bűnökből is vonni akar téged az Isten fehér hegycsúcsa felé. Engedd, ő bizonytal megcselekszi ezt.

Jézus valóban megcselekszi ezt, de csak akkor, ha magunkat megüresítjük, őt szívünkbe fogadjuk és vele közösségben élünk. Az edényeket is ki szoktuk mosni, hogy

esővizet vagy tiszta vizet tölthessünk beléje. A krisztusi élet és lelkület csak úgy lesz a mi tulajdonunk, ha szívünkbelől minden szennyet kivetünk. Kivetjük szívünkbelől a két-színűséget, és nyerünk helyette Jézustól őszinteséget. Kivetjük magunkból az irigységet, és nyerünk helyette Jézustól igazságot. Ha gyűlölködő voltál, szerető szívű leszel. Ellenségeskedtél atyadfiával, nyersz helyette testvérszeretetet. Tisztátalan, szennyes érzéseid és érzéki vágyaid voltak – megtisztulhatsz és Dáviddal együtt fo-hászkozodhatsz: Tiszta szívet teremts bennem, ó Isten, és az erős lelket újítsd meg bennem. Moss meg engemet, és fehérebb leszek a hónál. Civakodó és békétlenkedő voltál: Jézus által békességszerető és békességszerző leszel. Önző voltál, önfeláldozó leszel. Kapzsi voltál, de meghallod az Úr szavát, és élsz az Ige szerint: Ne keresse ki-ki csak a maga hasznát, hanem a másét is. Durva voltál, szelíd leszel. Meghidegült benned a szeretet, felmelegszel és fellángol újból benned a szeretet. Haragvó voltál: Jézus lecsendesíti lelkedet. Háborgó voltál, semmi sem tetszett neked, Jézus által nyugodalmas leszel és megelégedett, minden semmiségért nem borítod fel családod, vagy szomszédod, vagy munkatársad békéjét. Meghallod az Igét: „Jobb a tető ormán lakni, mint háborgó asszonnal közös házban. A haragos férfi szerez háborúságot: a hosszú-tűró pedig lecsendesíti azt. Kemény szívű voltál és nem tudtál megbocsátani. Jézus által nemcsak hétszer, de még hetvenhétszer is meg fogsz bocsátani. Gonosz és rossz a te felebarátod, de te a Jézusé vagy, eltűröd csendes szívvel az ő gonoszságát, és béke-tűrésed által megnyered a te lelkedet, de lehet, hogy a felebarátod lelkét is.

Japánban történt, hogy egy japán leány bibliákat árult és egy patikában megkínálta vele a gyógyszerész, aki a bibliát leköpte. Mindenki, aki látta az esetet, azt várta, hogy civakodás követi majd, de a leány könnyeket hullatva szép fehér kendőjével letörölte a Bibliát, és illedelmesen köszönve távozni készült. Mivel nem átkozódott és nem szidalmazta a patikust, mindenki megcsodálta a keresztyén leány lelkületét. A patikus az ajtóból visszahívta, és bocsánatot kérve, megvette a Bibliát. Majd rendszeresen olvasta azt. Megtért, református keresztyén lett, mert a japán leány szelídségében és béketűrésében ismerte meg először az Úr Jézus Krisztust. Ha a leány patvar-kodott volna, a patikus nem tért volna meg. Ha nem tudtál jót cselekedni szüleiddel, akik felneveltek és közben megöregedtek, de azt mondod, mint a zsidók: csak korbán, azaz templomi pénz, amivel apámat, anyámat megsegíthetem – Jézus kicseréli a szívedet és gondjaidba fogadod őket, mert Jézus azt mondta, boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek. Ha eddig kételkedtél, ezután leolvasod Isten orcájáról az ő megtartó szeretetét és a te jövőödöt, a te megmaradásodat, mert Isten a halálban is életet ígért neked Jézus által, aki legyőzte a halált és neked is üdvösséget és örök életet szerzett. Ha Jézushoz hasonló leszel, az örök szeretet Istene nem hagy el soha, sem a halálban, sem az örökkévalóságban.

Így ábrázolódik ki bennünk a Szentlélek munkája által az Úr Jézus Krisztus. Ámen.

Werner Pfendsack

Svájc

És tűz szállott alá...

Alapige: 1Királyok 18,17-41

Bibliaolvadás: Lukács 12,35-50

Bámulatos, hogy milyen feltűnő hasonlatosság van az Illés napjairól itt elmondot-tak és a reformációval kapcsolatban emlegetett események között. E történetben éppen úgy, mint a reformációban, olyan döntés születik, amelyet súlyos válság előzött meg. Itt és ott is a hit kérdése áll a középpontban, ami ugyanakkor elválaszthatatlan össze-függésben van világi és hatalmpolitikai kérdésekkel. Itt és ott is egyetlen ember bátor kiállásáról van szó, aki mert egy egész néppel és annak vezetőivel, vallási és politikai vezetésével szembeállni, nem tartván más fegyvert a kezében, mint az Isten Igéjére

és akaratára való hivatkozást. Itt is és ott is egész nyilvánvalóan és kétségtelenül igazolja Isten ezt a merészséget. Itt és ott is valóságos hitvalló mozgalom indul meg a nép körében... Illés valóban olyan, mint a reformáció előfutára, és a Kármel hegyi tevékenysége mintegy előzetese annak, amit a reformáció elérni szándékozott. [...]

Alapigénk első soraiban kétszer is olvasunk arról, hogy Izráel a romlás felé halad, és nem kétséges az, hogy mi ez a romlás. Tényleges szakadás van Izráelben. De nem olyan látható módon, mintha egyik oldalon a Baál-próféták állanának követőkkel, a másik oldalon pedig az élő Isten hívei. A szakadás sokkal rejtettebb, és éppen ezért sokkal mélyebb és veszélyesebb. Nem szüntették meg az élő Isten szolgálatát, az istentiszteletet tovább folytatódtnak. A hívek énekelnek, imádkoznak, mint eddig. Áldozatot mutatnak be. Összegyűlnek, nem gyakran és nem is sokan, de még mindig összegyűlnek Isten szava, törvénye és ígérete hallgatására. Mindebben nem történt változás. Az egyházi üzem – hogy ezt a szót használjuk – működik akadálytalanul tovább. De mellette, vagyis a mindennapi életben, ahol a valóságos döntések születnek, egyre több más hatalom jut szóhoz: a Baálok, miként újra és újra megnevezik őket. Emlékezhetünk, hogy ezek nem egyszerű bálványokat jelölnek. A Baálok a természet megszemélyesített erői, a testiség, az ösztönök, az animális és anyagi, az úgynevezett ész és világi bölcsesség erejének megtestesítői. Ők azt mondják, azt fejezik ki, amit mi magunk már kigondoltunk, kívántunk és reméltünk. Ők vallásosan díszített saját akaratunkat és vallásosan díszített és álcázott önigazolásunkat jelentik. És ki az, aki nem kívánta önmagát mindig igazoltnak látni, mint akinek mindig igaza van, volt és lesz? Miért ne hallgatnánk akkor az istentisztelet mellett a Baálokra is, és miért ne követnénk őket?

Ez az életünk belső terében történt szakadás. Kettős életet élünk. Két vágányon futunk. Valóságos tudathasadás ragadott birtokába. Itt rejlik egyházunk romlása is. Nem megyünk el az Isten tagadásáig, de nem is merünk benne valóban hinni. Talán vallást teszünk róla szavakkal, énekünkkel, imádságainkkal, de nem merünk reá számítani, vele élni, magunkat övele „kompromittálni”. Erre gondol Illés, amikor népét és királyát e kérdés elé állítja: „Meddig sántikáltok kétfelé?”

Nem könnyű az ilyen kétfelé való sántikálást elképzelni. A héber szöveg szerint lehetne mankóra gondolni, amikor is az ember hol jobbra, hol balra zökken járás közben. Mankóval semmiképp sem lehet egyenes tartással járni. Minden lépésnél jobbra, balra ingadozunk. Talán ezért nem képes az egyház egyértelműen kifejezni, világos magatartással, érthetően hirdetni a reá bízottakat napjaink kérdései és bajai között. Talán ezért olyan meghasonlott, béna és hatástalan mindaz, amit mondunk és teszünk. Az is bizonyos, hogy az ilyen kétfelé való ingadozás nagyon fárasztó. Talán ebben található mai nemzedékünk krónikus fáradtságának egyik oka, annak az állandó idegfeszültségnek a magyarázata, amiben annyian szenvednek, és annak a fáradtságnak és unalomnak az oka, ami egyházi életünket fékezi és lassítja.

Jellemző, hogy Illés kérdésre először nem jön olyan világos, egyértelmű felelet, mint ahogyan azt ő feltette. A szövegben csupán ez a szűkszavú megjegyzés áll: „És nem felelt neki a nép egy szót sem.” Ez továbbra is, a mai napig is így maradt egyházunk igehirdetésével kapcsolatban. Halljuk az üzenetet, talán igazat is adunk az Igének, úgy gondoljuk, hogy ez pontosan úgy is van, vagy kritizálunk és nem értünk egyet vele, de nem felelünk, némák maradunk, megállunk a kihívásnál, anélkül hogy szembenéznénk vele, anélkül hogy magunkra vonatkoztatnánk azt. Habár dicsekszünk, hogy a reformáció óta az egyház az Ige egyháza, de micsoda ez a szó a mi válaszádszunk nélkül? Nem azt jelenti-e ez, hogy Isten számunkra még mindig csak a múltnak egy nagyszerű dolga, de nem a jelen, nem ennek az életnek, nem ennek a kornak, nem a mi világunknak hatalma?

Épp itt szólít fel Illés döntésre. Merész dologra vállalkozik, talán túl merésznek is tűnhetne számunkra. Ő egyedül az Úrnak prófétája, szemben a többiek elnyomó túlerejével. Furcsa javaslatról olvasunk itt. Készítsenek két áldozati állatot két külön áldozati helyen. De ne gyűjtsanak tüzet, csak szólítsák Baált, ő pedig Istent hívja segítségül. És „amely Isten tűz által felel, az az Isten”.

Szabad-e Illésnek ilyet ajánlania? Nem megy-e túl messzire? Vajon nem becsüli-e túl emberi erejét? Vajon nem istenkísértés ez? Nem kísérli-e meg Istent erőszakosan a bálványok szintjére lerántani, most, amikor hatalmi próbát követel Isten és Baál között? Vajon nem azt jelenti-e ez, hogy ő már előre rendelkezik az isteni meghallgatás felől? És ha Isten nem válaszol, ha megtagadja hatalmának és fölényének bizonyítását? Tudja-e Illés, hogy mit tesz?

Nem hallgathatjuk el ezeket a kérdéseket. Fel kell tennünk őket, nem Illés, hanem magunk miatt. Hiszen nem szenvedünk-e minden időben amiatt, hogy Isten hatalma és fölénye a mi mértékeink szerint olyan ritkán jut érvényre? Nem kellene-e neki más-képpen beleszólnia, belenyúlnia a dolgainkba? Mennyire áhítózunk néha jelenlétének látható bizonyítékára. Talán ilyen összefüggésben gondolunk az elmúlt napok megrázó katasztrófáira a közutakon, Közép-Kelet földrengéses területeire és a walesi bányászfa-lura, amely eltemette gyermekeit. Aztán az indiai éhségre, a vietnami háborúra, a maga sok-sok értelmetlen áldozatával. Talán van valami olyan személyes élményünk, amivel nem tudunk megbirkózni. Hol van hát Isten felelete? Vajon nem a mi hitünkkel van-e baj akkor, amikor úgy látjuk, hogy a dolgok a maguk útján mennek, mintha csak Isten elhagyott volna, mintha nem volna tényleg e világ ura?

Vagy pedig egyáltalán nem az Urat hívjuk segítségül, nem őt keressük, nem őt szólítjuk? Talán észre se vettük, és a Baál-próféták oldalára kerültünk, akik kiáltá-saikkal, szólíttatásaikkal, sóhajtozásaikkal, őrjöngésükkel akarják Baáljukat cse-lekvésre kényszeríteni? Talán számunkra is az érvényes, ami kétszer is itt áll a tex-tusunkban: „Se szó, se felelet, se meghallgatás.”

Illés tudja, mit tesz. Nem saját kezdeményezéséből cselekszik. Imája közben mondja, hogy mindent „a te parancsodból cselekedtem”. Isten szólította fel, Isten hívta fel e tűzpróba megrendezésére. Illés parancsra cselekszik. Tennie kell. Isten kez-deményezte hatalmának és fölényének bizonyítását. Nem szolgáltatva ki népét, nem akarja, hogy elveszen. Isten hűséges az ő népéhez. Meg akarja váltani a kétfelé való sántikálástól. Most újra a reformációra lehetne gondolni, mindenekelőtt Lutherre, akinek különösen leveleiből, ezekből az egészen személyes megnyilatkozásokból tudjuk, hogy Illéshez hasonlóan mennyire a „kell” kényszere alatt állt. És ezért felel Isten tűzzel.

Ez azonban nem az ítélet, nem a pusztítás tüze. Nem emészti el az elpártolt népet, sem királyát, sem a Baál-prófétákat. Amikor őket később Illés a Kison pataka mellett megöli, nem tudjuk elhallgatni a kérdést, hogy még mindig Istennek engedelmeskedve cselekszik-e, vagy pedig felháborodásának dühében áll ki Isten törvényének végrehaj-tójaként. Természetes, hogy az Úrnak tüze pusztít, elemészti, mint ahogy a textus mondja, a megölt bika tűzáldozatát, a fát, még a köveket is, a port, az árokban levő vizet. Mindez annak jele, hogy Isten elfogadja ezt az áldozatot bűnös népének feláldo-zása helyett. Elemésztődék az áldozat, hogy élhessen a nép.

Talán nehéz megértenünk ennek a rendkívüli történetnek az üzenetét. De itt a tör-ténet mélyéig mégis minden világos. Az oltáron feldarabolva fekszik az áldozat. Nem mutat-e ez önmagán túl arra a másik áldozatra, aki hagyta magát az oltárra, a Golgota keresztlélek fájára fektetni? Krisztus maga hozta életének áldozatát a kétfelé sántikáló emberiség és egyház, valamint a mi kétfelé sántikáló életünk bűneiért. És az Úr tüze elfogadta Jézus Krisztus érettünk hozott áldozatát. Ilyen nagy az ő irántunk érzett szeretete, hogy legkedvesebbje adja oda a mi megmentésünkért, hogy a szakadást helyrehozza, ami miatt bénák és tehetetlenek vagyunk, hogy minket felemeljen és ör-vendező emberekké tegyen.

Vajon nem kell-e önkéntelenül arra a másik tűzre is gondolnunk, amiről Krisztus azt mondja, hogy azért jött, hogy e világra tüzet bocsásson „és mit akarok, ha az im-már meggerjedett” (Lk 12,49). S aztán el is jött e tűz, és elkezdett égni, amikor bétölt a pünkösödnek napja. Azok a kettős tüzes nyelvek megjelentek, és a Szentlélek „üle mindenikre azok közül” (ApCsel 2,3). Ezért tekintsünk végül még két dologra, ami ezzel az eljövendő tűzzel szoros összefüggésben áll.

Talán feltűnt alapigénk olvasásakor, hogy milyen körülményesen kezdődik ez a beszámoló az oltár újrakészítéséről. Illés tizenkét követ vett, Jákób fiai nemzetségeinek száma szerint, akiknek Isten azt mondta: „Izráel legyen a te neved.” S ezzel a tizenkét követ építette fel az oltárt. Vajon nem olyan-e ez az oltár, mint Isten népe végső összetartozásának, egységének és reménységének jelképe az akkori szétszórtság közepette? Még nem látható ez az egység, és nem is lesz látható az ószövetség idején. De Illés ezzel a tizenkét követ, amit oltárnak összerak, kifejezi azt, hogy hisz az egységben és magát is beleszámítja ebbe az egységbe. A reformációra emlékezve nem kell-e nekünk hittel az Isten népe végső egységét vallanunk, hogy az Úr tüze új erővel szállhasson reánk? Vajon az Úr átalakító és megújító tüze újabb eljövételének nem előfeltétele-e, hogy Isten népének egységéről és újabb összetartozásáról még ott is hitvallást tegyünk, ahol ennek semmi jele sem látható?

S a másik dolog, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül, az az Illés imája. Meghallgatást kér Istentől és hozzáteszi: „hogy tudja meg e nép, hogy te, az Úr vagy az Isten, és te fordítod vissza az ő szívüket”. Ez az imádság nem saját ügyében szól, hanem egész népéért mondott könyörgés, amelynek meghallgatásában úgy hisz, mintha Isten máris visszafordította volna népének szívét. Nem azért, mintha Isten cselekvése ettől a könyörgéstől függne. Nem kellene-e ezt a könyörgést újra elmondanunk egymásért, világunkért, megosztott, széttöredezett egyházunkért, hogy az Úr tüze mindnyájunkat visszafordítson?

Akkor aztán majd mindenén áttör ez a világító tűz, amely a népeket térdre kényszeríti és istenfélelemmel s örömmel hitvallásra készíti: „Az Úr az Isten, az Úr az Isten!” Ez reformáció volt Illés idejében! Ez reformáció volt a 16. században, és ez a reformáció ma, amikor Isten tüze minket is megfog és mi ebben a széttépett világban mint egygyé lett gyülekezet valljuk és bizonyítjuk: Az Úr az Isten, az Úr az Isten!” Akkor azt mondta Illés Ahábnak: Eredj fel, egyél és igyál, mert nagy esőnek zúgása hallatszik.”

Fordította: Nagy Irén

Werner Pfendsack
Svájc

A kegyelmi eső

Alapige: 1Királyok 18,41–46
Bibliailvasás: Jakab 5,7–20

„Igen hasznos az igaznak buzgósgós könyörgése” – írja Jakab apostol levelének 5. részében, és így folytatja: „Illés ember volt, hozzánk hasonló természetű, és imádsággal kérte, hogy ne legyen eső, és nem volt eső a földön három esztendeig és hat hónapig. És ismét imádkozott, és az ég esőt adott, és a föld megtermé az ő gyümölcsét” (Jak 5,17–18). Kétségtelen, hogy Jakab Illésnek megismételt könyörgéseit említve, a mi alapigénkben olvasott beszámolóra gondol, bár az imádkozás vagy az imádság kifejezés itt nem fordul elő. De az történik, ami az imádsággal kapcsolatos. Éspedig úgy, hogy ennek az imádságnak a meghallgatása éppenséggel elképzelhetetlen mértékben és módon válik láthatóvá. Nem csak Illés számára, hanem egész népe számára, sőt még azon túl.

Különösnek tűnhet nekünk, hogy Illés imádságának valami köze lenne az esőhöz. Hogyan befolyásolhatná egy ember imádsága a klimatikus vagy meteorológiai eseményeket? Mennyire össze kellett volna akkor fogjunk mi keresztyének az elmúlt napokban és hetekben a katasztrófális olaszországi helyzettel kapcsolatosan. De ez a hatalmas eső, ami a sötét felhős égből záporozik, nem szokványos eső, nem az, amit az időjárás szeszélyének lehetne nevezni. Ez az eső jel, éppúgy, mint az azt megelőző aszály. Ezen az esőn át Isten szól népéhez. Azt mondja, hogy véget ért az ítélet ideje, hogy újra gondoskodik róla, hogy nem pusztulását és bukását akarja, hanem meg-

mentését, életét és jövőjét. Ez az eső Isten felelete népének visszafordulására, kegyelmének és szeretetének jele a tőle elpártolt, bűnössé lett, őt megtagadó nép számára.

Nem csak erről az Illés idejében hullott kegyelmi esőről beszélhetünk. Nem tudunk-e Istennek egy másik esőjéről is, amely nemcsak Izráelre hullott és nemcsak annak az országnak ajándékozott termékenységet, hanem az egész emberiségnek, népünknek, neked és nekem is? „Ó, vajha megszakasztanád az eget és leszállnál!” – kiáltott Ézsaiás (64,1). És Isten megtette. Megszakasztotta az eget és leszállt. Nem az esőben, hanem Fiának, a Jézus Krisztusnak emberré létében. Ő jelenti azt a másik esőt, ami betört a mi időnkbe, Isten kegyelmi esőjét az egész emberiség számára. Benne ajándékozta Isten minden időben azt, amit Izráelnek megígért: szeretetének erejét egy új életre, hűségének „csak azért is” bizonyosságát, amikor elpártolunk tőle, hogy ennek az életnek félelmei és nyugtalanságai között tartást, biztonságot találjunk.

De tudunk-e róla? Vajon ennek a szeretetnek, hűségnek és védettségnek biztonságában élünk-e? Vajon nem kellene-e hogy mi is meghalljuk ennek az esőnek a zúgását, hogy megújult bátorsággal, erővel és örömmel állhassunk mindennapi feladataink elé? Hogy ez a vágy felébredjen bennünk, nem magától érthető. mi ezt nem tudjuk előidézni. De ha bennünk van ez a vágy, akkor figyelni kezdünk Illés hegyre vezető útjára. Akkor felfedezzük az Illés tette és az Isten felelete közötti összefüggést.

Az első dolog, amire felfigyelünk e történetben, az, hogy Illés a nép hallatlan felzúdulása után visszavonul, elválik a királytól és a néptől. Úgy tűnik, mintha menekülne az emberek társaságától. Mialatt Aháb enni és inni megy, ahogy textusunk megjegyzi, s valószínűleg nem egyedül, addig Illés magányba vonul. Hallotta az eső zúgását. Tudja, hogy Isten megígérte kegyelmi esőjét, és tudja, hogy Isten beváltja ígéretét. De azt is tudja, hogy Isten várja a hitből fakadó imát. Leborul a földre, és „orcáját két térde közé” teszi. Olyan ez a mozdulat, mintha el akarná zárni magát a külvilág minden hatásától, hogy ne csupán külső, hanem belső csendben is találkozassék Istenével. Rögzítsük magunkban ezt a képet az imádkozó Illésről! Természetesen nem a külső testtartástól és nem is a hegytetőn lévő helytől függ az Istennel való találkozás. De nem szenvedünk-e ma a túlságos zajoktól, amikor a lármás rohanásban csak nagy erőfeszítések árán jutunk valamelyes csendhez? Talán ezzel függ össze, hogy olyan keveset imádkozunk. Néha már az a benyomásunk, hogy maga az ördög találta ki ezt a zajt és rohanást, amit szüntelenül szít és fokoz, hogy megfosszon minket a csend áldásától. Vagy talán fordítva áll a dolog, és mi menekülünk a csendtől, és a körülöttünk lévő zajos életvitel éppenséggel szívesen látott ürügy az elcsendesülés kikerülésére? Talán azért építjük fel magunk körül ezeket a zajkullisszákat, mert félünk a csendtől. Félünk magunkba szállni, félünk attól, akivel a csendben találkozhatunk, aki szóra készlet minket, aki kérdéseket tesz fel és ujját olyan pontokra helyezi, ahol valamit változtatni kell.

Éppen erre van szükségünk, ha Isten kegyelmi esője feszültséggel, konfliktussal és nehézséggel teli életünkre hull korunknak kiút nélküli megrekedtségében. Egy korábbi zsinatunkon szó volt többek között az egyházi ingatlanok jobb felhasználásáról, Csak egyről nem beszéltek: templomainkról. Nem épp ezek a templomok kellene hogy jelentsék a csend helyét korunk hajszájában? És nemcsak vasárnap az istentisztelet idejére, hanem hétköznapokon is. Nem zárva, ahogy az szokásos, hanem nyitva kellene hogy álljanak a templomok mindenki számára, aki csendet keres, amit talán máshol már nem talál meg.

És még egy dolgot rögzítsünk az imádkozó Illés képéből: „és leborula a földre” – mondja alapigénk. Ez sem csupán külsőleges dolog. Hogy is imádkozhatott volna, ha nem így meghajolva Isten előtt? De nem hiányzik-e a mi imádságunkból, ha már egyáltalán megpróbálunk imádkozni, ez a meghajlás, ami olyan nehezünkre esik? Isten előtt meghajolni annyit jelent, mint neki igazat adni, akaratát keresni, őt megszólítani, magunkat előtte megnyitni, számára készen lenni. Mi azt akarjuk, hogy nekünk legyen igazunk, mint imádkozók, a saját akaratunkat próbáljuk az ő erejének segítségével érvényre juttatni, Istent szólásra akarjuk bírni. Azért árasztjuk el ilyen kérdésekkel: „Miért?”, „Mi okból?”, „Mi célból?” És imádságunkra nem jön válasz. Nem jön

Isten kegyelmi esője addig, amíg el nem hagyjuk saját gondolatainkat, hogy az ő szavát figyeljük és akaratát fürkésszük.

Így várja Isten a mi imádságunkat. Nem azért, mintha ettől függne az ő cselekvése, bizonyára nem. Isten nélkülünk is, ellenünk is cselekszik, sőt keresztülhúzza, amit mi jónak tartunk. De mint imádkozók válunk látókká, és így tudunk belebocsátkozni az ő cselekvésébe. Ezzel azonban még nem oldódott fel az a feszültség, ami imáinkat mindig kíséri. Ez a második dolog, ami számunkra Illésnél világossá válik: Nemcsak Isten várja imádságunkat, hanem Illés is vár, neki is várnia kell Isten feleletére. Hatszor küldi fel szolgáját a hegy tetejére: „menj fel, és nézz a tenger felé” – mondja Illés. Ott túl nyugati irányban a tenger kéksége fölött már kellene hogy látszódnának a közeledő eső első jelei. Vajon a szolgának ez a hatszori hegytetőre való menése nem a megtestesült remény és várankozás? Illés tudja, hogy Isten felelni fog, megígérte. És amit megígér, az úgy is lesz. Talán nem úgy felel, ahogyan azt Illés gondolja, és talán nem is abban az időben, amikor azt Illés jónak tartaná. Mi is volna az imádságunk e nélkül az Isten feleletét váró égre pillantás nélkül? Imádkozni azt jelenti, hogy számí-tunk Istenre, az ő cselekvésére, az ő közbelépésére, várjuk feleletét, és tudjuk, hogy az bizonytalanság megjön.

Nem szabad átsiklanunk afelett, hogy Illés szolgálja nem csak egyszer vagy kétszer, hanem hatszor jön vissza ugyanazzal a szűkszavú válasszal: „Nincs semmi.” Ebben tükröződik a mi imádságunk feszültsége, aggodalma. Nem válik-e Illés egyik alkalomtól a másikig egyre csalódottabbá és csüggedtebbé, míg így telik az idő és Isten felelete késik? Nem ismerjük-e mi is az ehhez hasonló várankozást? Talán nem csak az órákig, hanem a napokig, hetekig, hónapokig, évekig tartó várankozást. Imádkoztunk, kértünk kitartóan, nem akartunk elfáradni, nem akartuk abbahagyni, s talán még most is ezt tesszük, de valahányszor kipillantunk a tengerre, józanul be kell látnunk a való-ságot: nincs semmi. Feladjuk a reményt? Talán még meg is tettük, vagy tovább kitar-tunk? Tovább remélünk? Tudunk kitartóan várni, míg Isten beváltja ígérteit?

Ez a kérdés nem csak személy szerint hozzánk szól, hiszen a templomi közös imád-ságunk is ilyen feszültségben van. Imádkozunk világunkért, a népek közti békéért, az evangélium felé való fordulásért, sok ember bajának enyhítéséért, a hívők egységéért. Nem hangzik-e gyakran a szánkból: Nincs semmi. S nincs-e akkor igazuk azoknak, akik azt mondják: nincs értelme, elmúltak azok az idők, amikor Isten meghallgatta az imádságokat? Ezerszeresen hangzik felénk napjainkban e világból, minden ima, hit és remény ellenére: Nincs semmi. Kérdezem még egyszer: Fel kell adnunk a reményt? Vagy már meg is tettük? Vagy tovább remélünk? Meg tudjuk-e várni, míg Isten e világnak s az egyháznak beváltja adott szavát?

Ez a bibliai rész még egy harmadik dolgot is mond, és pedig egész világosan mondja. Akkor is, ha hatszor vagy ezerszer elhangzik, hogy nincs semmi, egy szép nap majd hallani fogjuk: „Íme egy kis felhőske, mint egy embernek a tenyere jó fel a tengerből.” Talán még hőség égeti a kiszáradt földet, de ott a tenger felett van egy kis felhő. Talán lenn a mélyben még nem lehet semmit észrevenni, semmi változást, a segítségnek semmi jelét, de ott túl, a tenger felett van egy kis felhő. Isten meghallgatta az imát. Ígérete beteljesedik. Jön a kegyelmi eső.

Ne vessük meg a kicsi felhőt. A kicsiben és jelentéktelenben rejlik a nagy segítség ígérete. Vagy talán nem volt akkor ott a betlehemi istállóban egy kicsi felhő, amikor a gyerek – csupán egy gyermek – a jászolba világra jött? E gyermek hozza az ígéretet, hogy üdvössége lesz az egész világnak. S nem volt-e egy kis felhő az is, amikor Jézus – csak egyetlen ember – életét odaadta a kereszten? És Isten az ő kezébe adta minden hatalmát földön és égen. És pünkösdkor az ő követőinek kis csapata nem ez a kis felhő volt-e, amihez Isten összegyűjtötte népét századokon át mind a mai napig? És ma, napjainkban nem az ígértes felhőt jelenti-e, ha azoknak seregére gondolunk, akik őhozá és az ő egyházához tartoznak? Szám szerint, erőben, befolyásban és jelen-tőségben is kicsi ez világunk viszonylatában. „Nem sokan hívtak bölcsék test szerint, nem sokan hatalmasak, nemesek, hanem a világ bolondjait választotta ki magának az Isten, hogy megszegyenítse a bölcséket; és a világ erőtleneit választotta ki

magának az Isten...” – mondja Pál apostol az 1Kor 1,26–27-ben. Ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy az Újszövetség milyen megértéssel hajlik a kicsikhez, a gyengékhez, a jelentéktelenekhez. Ne vessük meg a kicsiny felhőt. Előlege, első jele, záloga, biztositéka lehet annak, hogy eljön Isten kegyelmi esője.

És ha most Illés Ahábhoz küldi szolgáját, hogy gyors indulásra készítse, ha nem akar elakadni az iszapban, és ő most felövezi derekát, hogy a zuhogó esőben a király szekere előtt Izráelig fusson, ez az egyik bizonyítéka imája meghallgatásának. Isten kegyelmi esője nem csak egyik bizonyítéka imája meghallgatásának. Isten kegyelmi esője nem csak Illés számára és azon hűségesek számára érkezik, akik nem hajtottak térdet Baál előtt. Az eső jön az egész nép, a hívők és a hitetlenek, még az istentelen király számára is. Mint előfutár, mint hírnök csatlakozik Illés a királyhoz. Bizonyára nem saját erejéből teszi ezt, hanem ahogyan kifejezetten olvassuk: „és lőn az Úr keze Illésen”.

Nem hiszem, hogy ez Illés részéről a földi hatalmasság előtti tisztelgés lett volna, mint ahogy egyes magyarázók vélik. Nem tekinthető-e a király szekere előtti futás „Isten keze alatt” az ószövetség közepette a hívők gyülekezete szolidaritásának és összetartásának az istentelen világgal? Nem az ő igazolásukra, nem valaminek is a megszépítésére, hanem mert Illés ott van a néppel, amelyért könyörög, amelyért hittel és reménnyel imádkozik, azért jön Isten kegyelmi ereje az egész nép javára. És mert Krisztus előttünk és mellettünk megy, azért építhetünk mi is napjainkban Isten szeretetére és kegyelmére az egész emberiséggel együtt. Azért reménykedhetünk ma az egész világ nevében. Ezért válik mindnyájunk szívében újra hallhatóvá az, ami mindnyájunkat bizakodóvá tesz és megerősít: „nagy esőnek zúgása hallatszik”. Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Ravasz László

Könnny és mosoly

Alapige: Példabeszédek 14,13
Bibliailovlás: Filippi 4,4–9

Az élet palotájának két kapuja van: a születés és a halál; az élet kapujának két lámpása világít: a könnny és a mosoly. Mindez azt bizonyítja, hogy az élet palotájában két nővér lakik: az öröm és a fájdalom. Nézzük meg ennek a két nagy világítotoknak: a sírásnak és a nevetésnek egymáshoz való viszonyát. Ugyanegy országnak két fejedelemszonya ez a kettő: azt hinnők, halálos ellenségek, pedig látni fogjuk: édestestvérek. Közöttük terül el a világ és az élet, és mégis egymás kezét fogják. Könnny és mosoly, sírás és nevetés csak jegye és ruhája valami benső nagy valóságnak: a vidámságnak és a bánatnak. A vidámság és a bánat egy anyaméhből született.

Van nevetés vidámság nélkül. Vannak emberek, akik akkor nevetnek, ha zavarban vannak, ha kényelmetlenül érzik magukat. Vannak emberek, akik azért nevetnek, hogy elméseknek és kellemeseknek látszódjanak, ezek rendesen ostoba és kellemetlen emberek. Vannak emberek, akik minden csekélységen harsogva, túlzottan nevetnek, ezekben valami mámor megzavarta a tiszta ítéletet: vagy a pezsgő ifjúság, vagy az ébredő tavasz, vagy az alkohol mámore. Vannak emberek, akik azért nevetnek, mert meg akarnak ölni valakit: személyt, igazságot, hitet. Ezek a gúnyolódás gonosztevői. Aki olvasta Rabelais-t, Swiftet, tudja, hogy van vidámság nélkül való nevetés. Az ő nevetésük úgy hat a szívre, mint egy törzsúrás. Tulajdonképpen kisiklott zokogás, elvadult, félig örült sírás ez, amely már csak azzal fokozódik, ha átsap önmaga ellentétébe. Ki nem hallott kacagógörcsben hahotázni valakit egy koporsó mellett, akinek szíve majd meghasadt?

Van nevetés vidámság nélkül. A bachanáliákban a nevetés szívettpően szomorú. A kétségbeesett élettékozlás dacos liturgiája akár perditák, akár duhajok ajakáról csapódik is fel. Vajon meglepne-e, ha a Dante Poklában, a legalsó régiókban,

hahotázó csoportok közelednének felénk? A bűn kacagása a legdermesztőbb és legsátánibb dolog a világon. A görög világ alkonya ott kezdődött, amidőn beszélni kezdettek kárörvendő istenekről, akik harsogva, kegyetlenül kacagnak, szenvedni látván az embereket.

Van vidámság nevetés nélkül. Lehet-e vidámabb valaki, mint akinek nagy sikere volt; az atléta, aki megnyerte a pálmát? De a győztesek nem nevetnek. Lehet vidámabb valaki, mint egy fiatal anya, aki egy gyermeknek adott életet? De a fiatal anyák inkább könnyeznek. Lehet-e valaki vidámabb, midőn a Mont Blanc vállán nézi az alkonyatot vagy a hajnalt? De ilyenkor az emberek nem nevetnek, hanem szinte fájdalmasan megtántorodnak az öröm súlya alatt. Lehet-e nagyobb életöröm, midőn az ember felülemelkedik a kísértések, gyarlóságok világán az erkölcsi méltóság, az élet-szentség magaslataiba – és a szentek nem kacagnak, hanem hallgatagon sugároznak, mint a naptól áttüzesedett sziklák.

Sőt továbbmehetünk és azt állíthatjuk, hogy az igazi vidámság már nem is nevetésbe öltözik, hanem valami édes szomorúságba. Mikor a nevetés már nem tudja elmondani az örömet, jó a felső fok: a sírás. A könny hatványozott mosoly.

Az evangéliumokban sehol sincs arról szó, hogy Jézus nevetett, de az, hogy sírt, fel van jegyezve, nem is egyszer. Sírt Jeruzsálem felett, a Lázár koporsója mellett, és sokszor keserülé a sokaságot. Elrejtett könnyek csuklanak e szavakban. De azért lehet beszélni Jézus elrejtett mosolyáról. Aki a mezők liliomairól s az erdők madarairól szóló példázatot mondotta, bizonyosan mosolygott hozzá. Akihez az anyák odavitték a gyermekeiket, s aki egy gyermeket ölbe vett és megáldotta: az bizonyára a mosolyával hívta az anyákat és a gyermekeket. Az evangéliumban megtaláljuk mindenütt a Jézus elrejtett mosolyát. Munkácsy képeit az jellemzi, hogy a nagy, súlyos, sötét tárgyak és még sötétebb jelenetek peremén hófehér, habos szegély buggyan fel s futó mosollyal keretezi be a tragédiákat. Nos, az evangélium nagy drámáját, a töviskoronás Megváltónak életét, tényeit is így keretezi be az ő elrejtett mosolya. A világon ő az, aki a legtöbbet tett arra, hogy lehetővé váljék a mosoly. Ha az emberek őt követnék, megtelne a világ ártatlan örömmel és szent vidámsággal. A Jézus elrejtett mosolya a szívek, népek, sorsok, társadalmak mélyeire van elrejtve, mint a gyertya a lampion belsejében. És ezt ébreszti ő fel. Egész műve nem egyéb, mint új világteremtés elrejtett mosolyok felélesztésével.

A Jézus elrejtett mosolyát az ő szenvedése fedi. Nagypénteken az arca nem volt mosolygó; soha még fájdalmasabb emberarc nem kékült bele az elsötétedő napba. De soha még mosoly győzedelmesebben nem sugárzott, mint az ő arca a feltámadás napján.

A Jézus elrejtett mosolya mögött egy másik, még nagyobb titok van: az Isten szomorúsága. Isten megbánta, hogy embert teremtett, s ez az isteni bánat ránehezedett az egész mindenségre. Megbánta azért, mert az ember bűne megrontotta az ő művét és megsértette az ő dicsőségét. Ez az isteni harag a legnagyobb és legkomolyabb dolog, amit csak el lehet képzelni. Innen ered az isteni büntetés, itt erednek a lakolások kátrányos forrásai, ez mered az égig, mint egy fészekre rázuhanó sziklafal: halál! s itt nyílnak meg a kárhozatnak borzasztó tornácai. Megbánta, hogy teremtette az embert! Az ember torz, béna, üres, kicsiny és gonosz – ez ítélet árnyékában születnek a szarkazmus és gúny skorpiói, a Swift kétségbeesett kacagása, a gyötrelmes, örült hideg hahota, az Anatole France gúnyjának mérges virágai.

Nos, Jézus ezt a sötétséget vette magára. Engedte, hogy rázuhanjon, őt összetörje, rajta és benne kínná váljék. Könny, fájdalom, sírás, halál legyen rajta és benne ez az isteni bánat. Odaadta mosolygó lényét, mint egy habos selyemkendőt: zuhanjanak rá és takarják el az ítélet és a kereszt fekete kősziklái.

De miért volt az ő lénye alapján mosolygó és vidám? Azért, mert isteni volt. A Fiúban és Atyában azonagy örök isteni lényeg volt: a legnagyobb vidámság, a legnagyobb szeretet, a legboldogabb győzelem. Isten éppúgy öröm, mint fény; a mennybolt oszlopa a vidámság, s mosolygó angyalok arca megannyi lámpás benne. Azért, mert teljes és örök szeretet.

Mert kereszt van a világon: mosoly a könny, és a nevetést könnyek világítják át. Szánó szeretet testvéreink iránt, megvetése a bűnnek, látása az ítélet fenyegetésének: ez tesz mélyé, komollyá. Bizalom Istenben, Jézus erejének ismerete mosolyt fakaszt az ajkunkon. Magunkat gyermeknek érezzük, s Jézus keze megpihen a fejünkön. „Ilyeneké az Isten országa.” Ámen

(Közvetítette a rádió 1930-ban.)

Pieta

Megmaradt bennem
egy ölbevevő kényszer,
hogy karom megfeszítve
– úgy katonaruhásan –
most is fölemeljelek,
oltalmazón,
magamhoz szorítva fejed.
Tudod, ilyenkor túlárad
bennem a szeretet.
Aránytalan mozdulatomtól
elmenekülnél, tudom,
hiszen te bírnál inkább
engem el,
az a harcokban megedzett karod,
mely súlyos fegyvert forgatott,
és lányt ölel –

mégis, mégis karom,
fájó karom
arra a mozdulatra kész
a messzeségen át,
ahogy az anyák anyja
ölébe vette egykor
nálánál sokkal nagyobb
Istenember fiát.

Adorjáni Nagy Aranka

Vasárnap délutáni prédikációk

Gavrucza Tibor

A „lelkiek” felelőssége

Alapige: Galata 6,1–2.5

Keresztyén és nem keresztyén körökben egyaránt közismertté vált a kaini mondas: „Avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának?” Minden keresztyén embernek vallásórás kora óta megvan erről a kaini mentegetőzésről a maga jól meghatározott véleménye. Miközben egy sincs közülünk, aki ezt a mentegetőzést helyeselné és így aki igazat adna Kainnak, nem vesszük észre, hogy több ezer évvel az első testvérgyilkosság óta és mintegy kétezer évvel Krisztus születése után a kaini kifogás életformává vált.

A keresztyén világ és nevelés hatása abban látszik meg, hogy mi nem mondogatjuk: „avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiának?”, mert azt jól megtanultuk, hogy ilyent csak a kainok mondanak, mi egyszerűbben csináljuk azt. Öreg néni rogyadozó lábakkal álldogál a villamoson, ahol az ifjú közömbösen kimered az ablakon, mintha seje látta volna azt a tájat, melyen naponta végigdöcög. Magányos özvegy, ha végre megjön a várva várt tűzelő és ha nincs miből behordatni azt, akkor egy hétre való programjáról nem kell gondoskodnia. És sorolhatnánk tovább a példák százait. Alapigazsággá lett világunkban, hogy akinek van valamije, annak van valakije, és akinek semmije sincs, annak senkije sincs.

Sajnos ezzel a helyzetképpel már mindnyájan találkozunk. De nem volt ez jobb akkor sem, amikor megszületett az Úr Jézus Krisztus, mert János evangéliumában olvassuk: „Az övéi közé jöve, és az övéi nem fogadák be őt” (Jn 1,11). Ez van, ezt kell szeretni – mondanánk mai zsargonnal, de az Ige folytatódik és így folytatódik: „Valakik pedig befogadák őt...” (Jn 1,12) Ezek a valakik azok a lelkiek, akikről Pál apostol alapigénkben beszél. Ők a gyülekezetek tagjai. A gyülekezet tagjait is előfoghathja valami bűn, hisz azok sem szentek, azok sem tökéletesek, és mégis a világ részéről és Isten részéről van egy bizonyos elvárás velük szemben.

Feszül körülöttünk a világ, naponta kérdések elé állít, naponta dönteni kell. Választanunk kell jó és rossz között, s nemegyszer úgy állunk határozatlanul a kérdések előtt, mint Ninive lakói, akik nem tudtak különbséget tenni jobb és bal kezük között. Meglődult időnkben, a „demokrácia” égisze alatt, mint nyári eső után a gombák, burjánzanak a szekták és a legkülönbözőbb hiedelmek. Nektek lelkieknek azonban tudnotok kell az utat, amely az életre vezet, hisz azért vagyunk keresztyének. Nekünk mondta az Úr Jézus: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.” A keresztyénség nem elmélet, nem filozófia, hanem új életforma. A keresztyén ember közösséget vállaló ember. Ez természetesen megnyilvánul abban is, ahogy egymáshoz viszonyulunk. Aki azt mondja, hogy nem érdekel a másik, az hazudik, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy sokszor jobban érdekel a más dolga, baja, mint a sajátom. Jézus szavával élve, szorgalmasabban keressük a másik szemében a szálkát, mint a magunkéban a gerendát. A keresztyén ember lelki minőségében azonban másképpen viszonyul felebarátja dolgaihoz. Ebben a viszonyulásban kell Krisztust követni, aki hozzánk mindenben hasonlóvá lett, kivéve a bűnt. Krisztust kell követnünk, aki a Főpapunk, aki együttérez a mi gyarlóságainkkal. Sok esetben nem is azzal van baj, hogy foglalkoztat a másik ember dolga, hanem azzal a lelkülettel van baj, amivel foglalkozunk vele. Az apostol a szelídség lelkére figyelmeztet, amellyel helyre tudom tenni, útha tudom igazítani embertársamat, amely nem felülről parancsol vagy gögösen kioktat, hanem a legteljesebb együttérzéssel együtt örül és együtt szenved felebarátommal. Ez a lelkület indít arra, hogy Elihuként telepedjek a nyomorult Jób mellé a porba, mielőtt elmondom: „Íme, én szintúgy Istené vagyok, mint te; sárból formálódtam és is” (Jób 33,6).

Az apostol figyelmeztet még egy másik leselkedő veszélyre is, nevezetesen arra, hogy aki vállalkozik erre a nem könnyű feladatra, az vigyázzon, hogy erősen álljon, ügyeljen, hogy meg ne kísértessék ő maga is, hogy bele ne essék a reménytelenség vagy a tévántítás csapdájába. Kísértés lehet a sok hiábavalónak látszó erőfeszítés is. Egy templomba járó asszony testvérünk addig győzködte eredménytelenül a templomról hallani sem akaró családját, míg belefáradva a küzdelembe, végül maga is kimaradt a gyülekezet közösségéből.

A kaini ember magatartása, életformája a „segíts magadon, az Isten is megsegít”. Sokan rábólintanak erre az igazságra, bölcsnek tartva azt. A krisztusi ember tudja, vállalja, hogy az élet nem paradé, hanem teherhordozás. Aki utánam akar jönni, az vegye fel az ő keresztyét naponta és kövessen engem – mondja Jézus. Ez a naponta ránk nehezedő kereszt nem fából vagy gránitból van ácsolva, hanem azt jelenti, hogy az én életutamat, terveimet, elképzelésemet naponta és óránként fentről lefelé keresztyezi Isten. Az ember útja, a földön való járás horizontális, az Isten akarata viszont vertikális irányú. Ebben a koordináta-rendszerben kell megtalálnom azt a helyet, ahová Isten állít és ahol keres engem.

Egymás terhét hordozzátok! – ebből a felszólításból általában tudjuk, hogy a másik miként kéne hordozza az én terhemet, tudom, hogy mi lenne a gyermekem kötelessége velem szemben, sokszor rosszállóan emlegetem, hogy az általunk választott presbiterek nem veszik fel eléggé az özvegyek, árvák, szegények terhét. Nagyon sokszor viszont elmarad az én házi feladatom ebből a közösségvállalásból, ezért az apostol nem véletlenül fűzi hozzá az előbbi felszólításhoz az ötödik versben következőt: „Mert ki-ki a maga terhét hordozza.” Nincs ebben semmi ellentmondás. Egyszerűen arról van szó, hogy én csak és csakis akkor tudok részt vállalni a közösség, vagyis a gyülekezet, a család, a munkakör gondjaiból, ha saját gondjaimat, feladataimat nem hártom másra. Ami elvárható a keresztyén embertől, az az, hogy örömmel segítsen, hogy ne legyen gondterhelt az ábrázata és ne sóhajtozzék, ha a másinak szüksége van rá. A jókedvű adakozót szereti az Isten, és a jó kedvvel végzett munka örömet okoz mind annak, aki végzi, mind annak, akinek segíteni óhajtunk vele. A keresztyén ember boldogan és derűs ábrázattal szolgál, ha krisztusi indulattal teszi, mert így szól az Úr: „az én terhem könnyű és az én igám gyönyörűség”.

Egy szilágysági presbiter testvérem mesélte el, hogy megszegényftette őt az Úr Isten a kelleetlenül végzett munkájában. Templomjavítás volt és körülötte úticsinálás is, amit a hívek közmunkával segítettek. Mivel neki is voltak bivalyai, megkérte a lelkipásztort, hogy néhány szekér homokot vigyen fel a templomhoz. szégyellt nemet mondani. Miközben a jószágok előtt lépdelt, egyre inkább belekeseredett és egyre az járt az eszében, hogy mennyi eltervezett munkájától marad így el, és hogy mennyibe kerül neki ez a mai közmunka. Ahogy így ballagott lehorgasztott fővel, a porban valami megcsillant előtte. Lehajolt. Felemelte. Egy kék köves női aranygyűrű volt. Nem tudott örülni a talált tárgynak. S azóta is szégyelli magát, mert úgy érezte, hogy nem véletlen volt ez, hanem Isten figyelmeztetése: ha kell a nap jövedelme, íme, én kifizetlek téged.

Ti lelkiek, a magatok gondját ne hártjátok másra, hanem egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét, mert a törvény betöltése a szeretet. Hadd legyen az Úrnak, a mi Istenünknek jókedve mirajtunk. Ámen.

Anyagi dolgaink

Alapige: Máté 6,25-33

Szükségeink, de többleteink is gondviselő Atyánk szemei előtt vannak. Még a legkritikusabb helyzetben sincs helye tehát ilyen és hasonló tévelygő gondolatoknak és káromló beszédnek: Hol van Isten, hogy ezt megengedi? Nem látja a szenvedést, a nyomort? Tudnunk kell azonban azt, hogy bármi történjék is, ha nem is Isten tanácsára, de tudtával történik. Ezt nem könnyű megérteni, de még nehezebb elfogadni. Gyermeki lelkület kell hozzá! A karácsony estét egy falat kenyér nélkül váró család nyomasztó szomorúságát a kisgyermek vallástétele oldotta fel. A Úr Jézus biztos küldött valakit segítségükre, csak az nem jött el. Mi el szoktunk menni az Úr Jézus indító szavára? Mi el szoktuk vinni a rászorulóknak Isten nálunk letétbe helyezett ajándékát? Nem tartjuk-e a pénznél is drágábbnak az erre fordítandó időt és fáradságot?

Isten színe előtt jó keresnünk anyagi kérdéseink megoldását. Azt is bizonyára jól tudjuk, hogy miként kell ezt tennünk. Már az Éden kertjében elének adatott a tisztességes munka (1Móz 2,15). Ha nincs mindenkor kedved hozzá, akkor is ez a megoldás. A „csendes munkálkodás” már az apostoli korban a gyülekezet becsületbeli ügye volt (2Thessz 3,12). A kész és hívó szív ajándéka az, hogy a kevés is elég; az engedetlen-ség „gyümölcse” az, hogy a sok is kevés.

A meglegedés: áldás. Másképp ma sem érthetem meg, hogy miként „jöttünk ki” 1945-ben kiló zsír árának megfelelő heti munkabérből; hogy miként lehetett örömet találni 1946-48-ban a „mindennapi” zabpelyhelyben, majd ezt követően, mint Dániel, hogyan tudtunk munkaképesek maradni a húsfeltét nélküli zöldfőzelék fogyasztása közben (Dán 1,12). Még ma sem tudom, hogy szállásom költségét akkor ki fizette ki. De azt tudom, hogy ebben az időben a démoni gondolatok kevesebbet ellenkeztek velem, s így a havi 112 forint fizetésből a tizedet könnyebb lélekkel tudtam megadni, mint később a hússzor annyiból. Az időnk és a szellemi kincseink tizedével is tartozunk Urunknak. Ezek is az ő gondviselésének ajándékai. Természetesen az ördög az, aki ebben meggátolni igyekszik minket. Ő a „görbe utak” szerzője. Ő szüli azokat a bizonyos alkalmakat. Mindenkinél! Kicsiben és nagyban egyaránt!

Isten ajándékaival állunk meg a perselynél, és Isten ajándékaival hozunk anyagi áldozatokat. Ennek az áldozathozatalnak ősi mértéke és mai jelképe: a tized. A tized, mely Isten ajándékaiért való hálaáldozatunk. Ezzel kapcsolatosan fontos tudnunk: nem Istennek volt és van szüksége hálaáldozatunkra, hiszen az övé a föld és annak teljessége; hiszen az övé az erdő és a mező minden vadja (Zsolt 50,10); hiszen az övé az ezüst és az arany (Hag 2,8). Amink eddig volt, azt mind tőle kaptuk. Amink lesz, az mind atyai gondviselésének ajándéka lesz. Az Úr „pénztárcája” nem olyan, mint a miénk, amelyet újra és újra előbb meg kell tölteni, hogy adhassunk belőle.

Ennek tudatában a sáfár felelősségével éljünk Isten ajándékaival, anyagi és szellemi javainkkal. Hiábavalóságra ne költsünk. Így szól az Úr: „Miért adtok pénzt azért, ami nem kenyér?” (Ézs 55,2) Isten ajándékaival mindig az életet táplálja, de az ördög az anyagi javakkal mindig görbe utakra csábít és romlásba vivő terveket kovacsol.

Mindezek tudatában hálás és tiszta szívvel szánd oda Isten nálad letétbe helyezett ajándékait az ő dicsőségének szolgálatára. Ha eddig is tetted, úgy folytasd örömmel. Áldás és örömlémények sokasága fogja követni tizededet. Légy Isten javainak és ajándékainak hűséges sáfára. A legelsőt és a legjobbat áldozd az ő dicsőségére. Ne a maradékból, ne a feleslegesből (Lk 21,4), hanem a legjavából áldozz. Ne a „hibást” hozd áldozatul, ami már neked amúgy sem kell (Mal 1,13). Ez álnokság (Mal 1,14). Ezt nem szereti az Úr, az áldások gondviselő Istene.

Miért, mire és kinek van szüksége a mi hálaáldozatunkra? A mi tizedűnkre? Az Ige egyértelműen eligazít e kérdésben. Az özvegyeknek, árváknak s a többi rászorulóknak van szüksége hálaáldozatodra. Továbbá a lévitáknak, vagyis az egyház és intézményei

fenntartására. Már a „hit atya”, Ábrahám is adott tizedet Melkisédeknek. A tized, íme, ősbibbi áldozati mérték és hálaáldozati mód, mint a mózesi törvény előírásai. De mégis fiatalabb, mert íme, túlélte a törvény áldozatait és ceremóniáit. Bátran élhetünk vele ma is. Mi is. Sok minden másképp nézne ki és másképpen alakulna egyházunkban. Gyülekezeteink, iskoláink, szeretetintézményeink, parókiáink és más közösségeink külső és belső képe egészen másabb lenne.

Mindezekben a kérdéseken nem szabad vitatkoznunk. Tekintsünk el eddigi pénzharcaink fölött. Szánjuk oda szívünket Istennek. Isten pedig majd megmutatja számunkra hálaáldozatunk kijelölt helyét. S közben betölti szívünket örömmel és békességgel, hisz „jobb adni, mint venni” (ApCsel 20,35).

Isten megáld és megajándékoz bennünket. Éljük ajándékaival és áldásaival az ő dicsőségére. Ámen.

Péter Miklós

Bölcs szívvel számlált napok

Alapige: Zsoltárok 90,12

I.

Napjainak számlálásához kéri a zsoltáros Isten segítségét. Pedig számolni – napokat is, egyebeket is – éppen elég jól tudunk. Egész életünk csupa megfeszített, kétségbeesett számolás, de sajnos mindig más végeredmény jön ki, mindenik rosszabb az előzőnél. Örökké tévedünk, soha nem sikerül rájönnünk, hol követtük el a hibát. Összeadjuk bevételeinket, kivonjuk a végösszezből – ha van miből – a kiadásokat, megállapítjuk a szomorú végeredményt: alig maradt valamink, esetleg csak adósságaink szaporodtak. Elkészítjük a jövőre vonatkozó terveinket, és számba vesszük, mennyi erőnk van azok valóra váltásához. Minden nap végeztével elkészítjük a számadást; a mára tervezett tennivalóknak csak töredék részével készülhettünk el; naponként fogyatkozó erőnk nem engedett többet. Holnapra marad a tervezett munka nagy része, pedig a holnapnak is bőven megvan a maga baja.

Megpróbálunk előre számolni a ránk váró nehézségekkel. Jól tudjuk, hogy munkánk eredménye nemcsak rajtunk múlik; az akadályok közt nemcsak az időjárás szeszélyei, a világgazdaság egymással elválaszthatatlan kölcsönhatásban álló tényezői akadályoznak, s nem csupán a világpolitika, a háború és béke nagy eseményei, hanem azok a kicsinyes ellenségeskedések is, amelyek mindennapjainkat keserítik ezen a földön. Mindent belekalkulálunk lassító tényezőként terveinkbe, s mégis egyre újabb csatlódások érnek: a leggondosabb, a legkörülményesebb számításokból is hiányzik valami.

II.

Ezért a hiányzó utolsó tényezőért imádkozik a zsoltáros. A bölcsesség hiányzik józan, megfontolt számításainkból. Az a bölcsesség, amely nem génjeinkben hordozott örökség, nem kitarató tanulás és fegyelmezett edzés eredményeképpen kialakítható és kifejleszthető tulajdonság. Csak Istentől kapható ajándék. E nélkül a bölcsesség nélkül napjaink számlálása hiábavalóság és balgaság. Az ezzel a bölcsességgel számlált napok viszont megerősítenek ebben a bölcsességben!

Hogyan lehet Istentől nyert bölcsességgel számlálni napjainkat? Úgy, hogy először a hátunk mögött levő napokat vesszük számba. Ez a könnyebb. A megtett utat már ismerjük, az ezután következőről semmi bizonyosat sem tudunk, főleg a hosszát nem sejtjük. A múlt bölcs szívvel történő számbavétele viszont csakis háládatos lehet. Minden hanyagságunk, bűnös mulasztásunk, figyelmetlen tévedésünk és szándékos félrelépésünk ellenére megtartott Isten gondviselő irgalma. Egyéni életünk eltelt napjait, gyülekezetünk és népünk történetének esztendeit és évszázadait a bűnbánat

őszinteségével és a hálaadás alázatával számba véve, nemcsak szégyenkezni, de Isten szeretetével dicsekedni is bőven van okunk. Belefér ebbe a számadásba annak örvendő tudomásulvétele is, hogy nem kellett az fróasztal mellett kitalálnunk történelmünket, mert szenvedtek saját bűneikért éppen eleget őseink, de bőven volt alkalmuk megismerni annak a mennyei Atyáknak hatalmát és jóságát, aki tatárjárás és mohácsi vész, Trianon és a hitelenség negyvenéves pusztai vándorlása után is megújította a benne bízók életét. Belefér annak megtanulása is, hogy nem találomra hullatta Európának ebbe a viharsarkába vándorló eleinket a mi Urunk, hanem azért, mert rájuk bízta a keresztyén művelődés védelmét Kelet keresztyén és pogány barbárságával szemben. A magunk életének próbatételeihez is ő ajándékozta az elhordozás erejét, a túlélés, a megmaradás lehetőségét. A semmit el nem hallgató, tárgyilagosan bölcs és bölcsen tárgyilagos múltba nézés ajándékoz bátorságot az ismeretlen jövővel való szembenézéshez: aki eddig nem hagyott magunkra, annak hatalmában tudhatjuk jövődönket is!

III.

Ellentmondásosnak tűnik, hogy a zsoldáros a szívhez társítja a bölcsességet. Különösen gyermekeink párválasztásával kapcsolatban szoktuk tanácsainkban mindig élesen elválasztani egymástól az elmét és a szívet. „Gyermekem, ne csak a bolond szerelmes szívedre hallgass, hanem a józan eszedre is! A szív bolond és vak. Nézd meg azt is, hogy akibe halálosan beleszeretél, milyen családból származik, milyen nevelést kapott, hogy viszonyul a munkához és az élet komoly kérdéseire” – szoktuk mondani. Önismeretünkben és emberismeretünkben megcáfolhatatlan igazságként él, hogy a szív csak az ellenőrizhetetlen érzelmek és indulatok központja; a bölcsességnek, a józanságnak és a megfontoltságnak a helye az ész.

Milyen lehet a „bölcs szív”? Semmivel sem érzékletlenebb, mint amilyenek sokat kifogásolt szívünket tartjuk. Tele van érzelmekkel és indulatokkal. Csak éppen megtanulta, hogy érzelmeit és indulatait merre irányítsa. Oda, ahol hasznossá tudja tenni magát mások számára. Nem szórja szét találomra, hanem másoknak, a közösségnek javát munkáló erővé változtatja szeretetét. Milyen lehet a „szívtől áthatott bölcsesség”? Olyan cselekvésekre ösztönző, amelyek nem önző módon csak a saját azonnali hasznunkra irányulnak, hanem szolgálni tudnak. Hogy mátol újra tervezetve, jól számlált napjaink közül egy se legyen hiábavaló és eredménytelen. Hogy a hátunk mögött maradt, megszámlált napok tanulságaira ráépítve jövődönket, ne az elkeseredés, hanem a reménység biztonsága lehessen a miénk.

Múlt, jelen és jövő megszámlált napjainak, az öröktől fogva mindörökké tartó végtelen időnek középpontjában ott áll egy nap. Az a nap, amely az idők teljességét jelenti. Ez a mi Urunk, Jézus Krisztus születésének, az Ige testté létének napja. Ha minden napunkat – múltunk és jövőnk minden egyes napját – ehhez a naphoz igazítjuk, akkor miénk lesz a bölcs szív ajándéka, s áldott lesz minden napja az életünknek. Amen.

Tóbiás Tibor

Képekkel teleírt kamrák

Alapige: Ezékiel 8,12

Alapigénk a száműzetésben élő próféta látomásának egy részét tartalmazza. Isten megragadja őt lélekben, és visszaviszi a távoli haza megsirattott tájaira, a jeruzsálemi szent templomba. Az, amit ott lát, mélyen elkeseríti a próféta lelkét. A szent helyen a bálványimádás komor képei állnak előtte. Három csoport embert lát a templomban, akik más-más helyen a pogány bálványok előtt térdelnek. Az első csoportba tartozók – kikről alapigénk is szól – titkos félhomályban, föld alatti, sötét, komor kamrában térdelnek, falra festett undok állatformák előtt. Számuk hetven. Ismerős nekünk ez a szám. Ennyit vitt fel Mózes is a Sínai-hegyre az Úr látására. Maradékaik most bálványok előtt térdelnek, kezükben füstölőedényt tartanak, áldoznak a saját kezűleg alko-

tott bálványoknak. Hitehagyottak! Bűnös csoportjukba egy pillanatra belövell Isten jelenvalóságának fénye.

E látomás szemléltető kifejezése egy mindennapi nagy igazságnak. Tekintsünk bele egy pillanatra abba a sötét, titkos kamrába, ami a szívünk! Mi van ott elrejtve embertársaink, sőt – azt gondoljuk – Isten szeme elől is?

I.

Minden ember önmaga és embertársai előtt is titok. Állíthatja-e valaki magáról, hogy tökéletesen ismeri saját magát? Nem! Mert senki sem véglegesen kialakult, hanem folytonosan fejlődő egyéniség. Mindnyájunkban jóra vagy gonoszra egyaránt hajlandó képességek szunnyadnak. Sokszor az életkörülmények, a gondok hatására váratlanul fellobbanunk, és utána mi magunk kérdezzük mélyen megdöbbenve: lehetséges, hogy ezt én tettem volna? Minden önvizsgálatunk ellenére, szédítő mélységek lappanganak bennünk.

Hát embertársainkat ismerjük-e? Ki az az ember, aki tökéletesen fel merné tární önmagát, aki le merné egészen leplezni saját énjét, még a legkedvesebbjei előtt is? Ugye mindig megjártsszuk a jót, a kedveset? Ki tudja, mi rejlik a reánk sugárzó legkedvesebb mosoly mögött? A legcsillogóbb tükrű tó is, melynek felületén ezer meg ezer gyönyörű virág pompázik, a vihar által felkorbácsolva szennyes iszapot hoz felszínre. Nincsenek-e az ember szívében is ilyen viharok? Mit látnánk, ha a szenvedések vihara felkorbácsolná szívünket? Ezékiel látomásában a 70 ember undok állatok képei előtt térdel a titkos kamrában. Vajon nem ilyen képekkel, titkos vágyainkkal és kívánságainkkal frjuk-e tele titkos kamránkat, a szívünket?

II.

Lássuk most ezt a bálványimádást. A 70 megöszült aggastyán képmutató módon Isten tornácában is imádkozott, hogy lássák az emberek. Igazi buzgólkodásuk azonban a titkos kamrában folyik. Kétszeresen vétkesek voltak, kétszeres szentségtörést követtek el, mivel a titkos kamra Isten temploma alatt volt és ott gyakorolták a bálványimádást.

Mindkettő igaz rólunk is. Az ember igazi imádása ritkán az, amit nyilvánosan végez! Szép és magasztos a nyilvános istentisztelet, de bele van-e öntve a szíved és a lelked? Nem azt tiszteli, imádja-e leginkább az ember, amire minden erejével törekszik, amitől függ jóléte és boldogsága? Bármilyen legyen az ember külső istentisztelete, igazi istene az, amitől boldogulását várja. Ha megvizsgálhatjuk önmagunkat, könnyen számot adhatunk arról, hogy ki a mi Istenünk. Válaszoljunk őszintén önmagunknak néhány kérdésre.

Kérdezzük ezért a következőket:

Mi az, aminek szükségét a legfájóbban érzed? – Mi az, ami életedet boldoggá teszi? – Mi az, amire önkéntelenül a legtöbbször gondolsz? – Mi az, ami nélkül úgy érzed, hogy életed kétségbeeső?

Mit válaszolunk ezekre a kérdésekre? Isten, vagy inkább pénz!

Sokkal több az öntudatos vagy öntudatlan képmutatók száma a mai keresztyénségben, mint ahogy gondolnánk. Vigyázzunk! Testünknek, lelkünknek, egész valónkunk minden kis része arra van teremtve, hogy Isten temploma legyen! (1Kor 3,16)

III.

És végül lássuk azt a fényugarat, ami váratlanul megvilágította a bálványimádókat. Alapigénk szerint a térdeplők semmit sem tudtak arról a szemről, amely figyelte őket. Abban a hitben ringatták magukat, hogy „nem lát minket az Úr, elhagyta az Úr ezt a földet”. Isten látta őket, de semmit sem szólt, és nem tört rájuk, hogy kegyetlenül megbüntesse őket. Komoly csendben felírat mindent az emlékezet táblájára. Közülünk sok embernek lenne kényelmetlen az a gondolat, hogy a küszöbön ott áll Isten. Miért van ez így? Miért kell Isten reánk néző szemének olyan ijesztőnek lennie?

Miért nem megnyugtató ez a gondolat? A kisgyermek boldogan játszik, szaladgál, ha érzi, hogy édesanyja szeme rajta van. Ilyen boldogító, megnyugtató érzéssel kellene hogy eltöltsön bennünket is az a tudat, hogy a mi mennyei Atyánk szeme őrködve vigyáz reánk. Bizalommal gondoljunk reá. Ő azért tekint bele szívünk titkos kamrájába, hogy Krisztus vérével lemossa és megtisztítsa azt, hogy Krisztus áldozatáért megbocsássa bűneinket.

A Úr ítélőszéke előtt nyilvánvalóvá lesz minden. Jóleső gondolat-e ez nekünk? Vagy nyugtalanító! Nyissuk meg szívünket az Úr Jézus Krisztus előtt, hogy lakozzék szüntelenül bennünk és változtassa át szívünket Isten tiszta és szent templomává. Ámen.

Örökség

Add finomművű szép kezed, fiam,
kulcsoljuk simán ujjainkat egybe,
ugye nem is volt olyan régen az,
hogy bölcsőd fölé hajoltam merengve,

s tünődtem, mit rejt szemed és agyad.
Azóta szobrász lettél te és költő:
ujjadtól formát ölt a holt anyag,
s a pőre szóból rímet hívsz elő.

Nézd csak, hogy hasonlítanak ujjaink,
körmünkön fölfehérlő holdjaink.
Míg őserdők formálgatták valódat,

beléd szivárgó vérem vitte át
hozzád sok rejtett kincsem legjavát,
s mi bennem szép, te máris igazoltad.

Adorjáni Nagy Aranka

Mennybemenetel ünnepére

Adorjáni Zoltán

Megáldotta őket

Alapige: Lukács 24,50-51

Bibliaviasítás: Apostolok cselekedetei 1,1-14

Krisztus feltámadása után a tanítványokat, a galileai asszonyokat és azt a mintegy 120 főt kitevő közösséget az jellemezte, hogy feszült várakozásban éltek. Ennek a várakozásnak megelőzően még nem volt jól meghatározott célja. A Krisztus feltámadásáról szóló, még csak bizonytalannak tűnő hírré inkább azért gyűltek össze, mert egymástól reméltek valamilyen magyarázatot. Bizonyosságot kerestek egymásnál Jézus feltámadására. Ebbe a magyarázatot, bizonyosságot kereső várakozásba toppant be a feltámadt Jézus. Bár a tanítványok elsősorban egymástól vártak valamilyen biztató beszédet, ez az összegyülekezés mégsem volt hiábavaló. Mert a közösség már magában is erőforrás. Olyan közeg, ahol a kétségek jobban el tudnak oszlani. De a közösség mindenképp olyan hely, amelyhez Jézus ígéretet fűzött: ahol az ő nevében gyűlnek össze, ott ő jelen lesz – bármilyen gondolatok, kétségek vagy erőtlenségek nyomasztják is azt a közösséget. Mert Jézus megjelent húsvét estéjén a tanítványok gyülekezetében, ennek a választ kereső és bizonyosságra váró közösségnek a várakozása most már más formát és célt ölt. Ezután már azért gyülekeznek egybe, mert magának a feltámadt Jézusnak a megjelenését várják. Így már nem egymástól, Pétertől és Jánostól, nem is a hírt hozó asszonyoktól vártak választ, hanem magát Jézus Krisztust várták. Ebben a Krisztus-várásban a mennyei erővel való felruházás, a Lélek kitöltésének ígérete egészen új tartalmat nyert: a Lélekben maga Krisztus fog újból eljönni és ő fog a gyülekezettel maradni. A feltámadás utáni tanítványgyülekezet tehát a maga gondolatai, féltételei és csüggedései között mindenképp Krisztus-váró közösség volt, és pedig úgy is, hogy egyben Uruk ígéreteinek beteljesedését várták.

A Krisztus feltámadása után összegyülekező mindenkor gyülekezetnek Krisztusra kell várnia. Mennyire háttérbe tud szorulni ez az egyetlen fontos cél. Sokszor maga az ünneplés kerül Krisztus elé. Máskor a magunkkal való elégedettség tölti ki az istentiszteletet, ezzel telik meg a szívünk is. Ilyenkor azt helyezük előtérbe, hogy eleget tettünk az ünnepélyes összegyülekezés szokásának. Vagy pusztán annak örülünk, hogy össze tudunk gyülekezni, és megelégszünk azzal, hogy már ez is valami; mert hát látjuk egymást, és az is megnyugtató, hogy minden megpróbáltatás ellenére vagyunk még. Kétségtelen, hogy ezek sem hiábavaló dolgok. Sőt, örülnünk kell mindenkor, amikor van összegyülekezés. De ha Jézus középen állt meg a feltámadás estéjén, hogy mindenki őt hallja és lássa, akkor nekünk is reá kell figyelni. Mert a reá való figyelés teszi a szokást, az együttlétet és az ünneplést istentiszteletté és áldássá.

De mire kell nekünk tekintenünk az istentiszteleti közösségben, hogy valóban Jézus Krisztusra figyeljünk, ő legyen a középpontban és az ő áldása maradjon rajtunk?

Jézus Krisztus mennybemenetelének igen érdekes mozzanatsorozata van. Jézus kiviszi a tanítványok közösségét Jeruzsálemből az Olajfák hegyére, Betánia határáig, és ott áldja meg őket. Miközben kezét áldásra tárja szét, elszakad tőlük, és a mennybe emelkedik. Noha Jézus elválik tőlük, nem esnek kétségbe és nem szomorkodnak, mint korábban, amikor bejelentette, hogy egy ideig nem fogják látni őt. Péter nem próbálja meggyőzni, hogy jobb volna közöttük maradnia; nem is lázong Isten akarata ellen, mint azelőtt. Sőt azt olvastuk, hogy örömmel tértek vissza Jeruzsálembe és imádták őt. Ez az imádás azt jelenti, hogy éppen a mennybemenetel erősítette meg őket abban a hitben, hogy Jézus által maga Isten volt közöttük.

Jézus olyan helyre vezette ki tanítványait, ahol semmi sem vonhatta el figyelmüket róla, azután pedig felhő fogta el a szemük elől. Különös, egészen különös az a mód,

ahogy ez a kis gyülekezet eljut a Jézus Krisztus imadására. Mai szóval: Istennek tetsző istentiszteletre.

Istentisztelet. Amikor ezt halljuk, rögtön megelevenedik előttünk a templom, a szószék és a lelkipásztor, a padokban ülő ismerős arcok és megannyi kellék, ami a templomi istentisztelethez szükséges. Jézus azonban semmi ilyesmit nem hagyott a tanítványaira. Amikor elbúcsúzva megáldotta a tanítványokat és a mennybe emelkedett, csak ennyit mondott: minden hatalom az enyém, ti pedig ezzel a rátok ruházott hatalommal tegyetek másokat is tanítványokká. Tanítsátok mindazt, amit én parancsoltam nektek, és megtapasztaljátok, hogy veletek leszek mindenkor. Nem hagyott számunkra mást, csak az Igét és az Igét megpecsételő sákramentumokat. Áldását adta reánk, és megígérte, hogy Szentlelke által mindig velünk marad.

Mennyi minden leköti figyelmünket és mennyi mindenben megakad a tekintetünk egy-egy istentiszteleten. Pedig Jézus azt akarta, hogy egyedül a hallható Igére és az evangéliumot megpecsételő látható Igére, a sákramentumokra figyeljünk. Azt akarta, hogy mindig könyörögjünk Szentlélekért és higgyük, hogy őt valóban magadja nekünk az Atya. Ha azonban megakad a tekintetünk a lelkipásztoron, nem jutunk el Jézus imádásáig, csak az emberi gyarlóságok felismeréséig. Ha az istentiszteleten csak egymás hibáira és erőtlenségére figyelünk, sohasem juthatunk el a közösségre. Nem is lesz vágyakozásunk a templomi ígehallgatásra és a templomi közösségre. Pedig az istentiszteletnek a templomon belül és azon kívül a közösség megélésében is meg kell valósulnia. Ha tekintetünk csak a keresztség vizén vagy az úrvacsora földi elemein, a kenyeren és boron akad meg és nem Isten szeretetére és ígéreteire figyelünk, nem részesedhetünk a nekünk adott áldásokban és a Szentlélek erejében. Csupán bűnünk, panaszunk és erőtlenségünk lesz, de hiányozni fog a felszabadulás örvendezése, az Istent dicsérő és áldó imádság és ének.

A földhözragadt, csak az emberek között kutató tekintet nem láthatja meg Isten áldásainak nagyságát és lehetőségeit. Ezért minden istentiszteleti együttlét arra való, hogy tudjunk eltekinteni mindentől, ami eddig lekötötte figyelmünket, legyen az munka, családi gond, csalódás, reménytelenség, kétség vagy hitetlenség. Tudjunk elcsendesedni panaszaink és zúgolódásaink között, és tudjunk egyedül csak Jézus szavára figyelni. Tudjunk ráhangolódni Jézus ígéreteire, hogy a megígért beteljesedés reménye derűsekké tegyen; s ha nehézségek, közösségi gondok közé kell visszatérnünk egy-egy istentisztelet után, lássuk Jézust, aki azért ment fel a mennybe, hogy imádságaink ne legyenek hiábavalók és mindig könyörögjön érettünk. Emlékezzünk arra, hogy minden kilátástalanság között felfelé, vagyis reá tekinthetünk. Az imádság előtt mindig nyitott a menny, hogy onnan válaszul a Szentlélek ereje és áldás szálljon alá. Ámen.

Csiha Kálmán

Áldozócsütörtök

Alapige: Apostolok cselekedetei 1,10-14

Bibliaalvasás: Apostolok cselekedetei 1,1-9

Krisztus Urunk mennybemenetele az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben és a Márk és a Lukács evangéliumának a végén van megírva. Krisztus visszatért a mennybe. Krisztus most a mennyben van. Onnan jött. Oda tartozik. Ő a mennyből való mennyei. Így is mondta tanítványainak azelőtt: eljöttem az Atyától, e világba jöttem, ismét elmegyek e világból, és visszamegyek az Atyához.

Számunkra olyan természetes, hogy ő ott van. Amint nem kételkedünk abban, hogy amikor meghalunk, eltemetnek bennünket a földbe, mert testünk földi és földhöz tartozik, éppen úgy nem lehet kételkedni abban, hogy Jézus a mennybe ment, mivel ő mennyei volt, mivel ő a mennyhez tartozott.

De vajon hol van a menny, ahová ő visszatért? A menny emberi szemmel láthatatlan, csodálatos világ. Évezredek óta csak a Szentírás beszélt róla. Napjainkban azonban a tudomány kezdi érinteni a küszöbét, amikor azt mondja, hogy van valami rajtunk kívül, ahová rakéta nem tud szállni, ahová fényugár nem tud behatolni, ahová rádióhullám nem jut el, de onnan látnak minket, sőt az egész jövőnket egy pillanat alatt szemlélik. Ezt ma a fizika mondja. Milyen érdekes, hogy kétezer év után lassan a fizika is utána indul a Szentírásnak és mennybemenetel ünnepén lehet idézni fizikai műveket is, hisz a fizikai dolgokat is Isten teremtette.

De kétezer évvel ezelőtt nem sokat tudtak erről a tanítványok. De tudtak ennél valami sokkal többet! Tudták, hogy kicsoda Krisztus, mert feltámadása után megtapasztalták dicsőséges testét, átszegzett kezét és lábát, a mellét, ahová a katona beledöfte a dárdát. Elébe tudott borulni Tamás, és könnyesen, hitetlenségéből ocsúdva el tudta mondani: én Uram és én Istenem. Így az a tudásuk, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia, minden fizikai ismeretnél többet ért. Vele jártak, s most alapigénk szerint Jézus visszatér a mennybe és ők egyedül maradnak.

Milyen egyedül is érezhették magukat, mivel Jézus földi életútja visszavonhatatlanul befejeződött. Harminchárom évig tartó csoda volt az, hogy Isten Fia testben járt a földön, amikor Isten szeretete szinte kézzel érinthető volt, amikor a három év alatt, amíg tanított és csodákat tett, közvetlenül tapasztalni lehetett az Úr Isten hatalmát. Valami visszavonhatatlanul félbeszakadt! Jézus a mennybe ment, és ők egyszerre árváknak érezték magukat, hiszen körülöttük ott voltak a főpapok, ott volt az ellenük biztatott, lázított sokaság, felsejlettek az üldözések lehetőségei. Milyen nagyon árvák lehettek. Alapigénkben azt olvassuk, hogy amikor szomorúan néztek Krisztus után, akkor egyszerre megállt mellettük két fehér ruhás férfi. Ezek angyalok, mennyei küldöttek voltak. Isten küldöttei odaálltak melléjük, mert Krisztus már az első pillanatban gondoskodott arról, hogy a tanítványok ne maradjanak egyedül. A tanítványok fekete bánata, sötét gondja és félelme, szomorú árvasága mellé odaállította az ő fehér ruhás küldötteit. Mert mindig úgy van ez, hogy ha az Úrral járunk, soha nem maradunk egyedül. Lehet, hogy testileg elszakadunk a szeretteinktől, lehet, hogy sok gond és baj, félelem és bánat gyötör, de a mi fekete gondjaink mögé Krisztus odaállítja az ő fehér ruhás angyalait. A mi fekete bánataink mellé mindig elküldi az ő fehér és biztató vigasztalásaként Igéjét: „ne félj, mert én veled vagyok”. Így mindig mellénk állít valakit, egy olyan lelket, aki megért, aki szeret, akit azért ad mellénk, hogy ne legyünk egyedül. Ezért nekünk úgy kell néznünk egymásra, mint ahogy az apostolok néztek arra a két fehér ruhás küldöttre. Nekünk úgy kell néznünk egymásra, hogy bennünket Isten a családjában és az egyházban azért állított egymás mellé, hogy sohase legyünk egyedül. De ha egyszer annyira egyedül lennénk, ha annyira árvák lennénk, hogy egyetlen ember sem állna mellénk, akkor is jusson eszünkbe az, hogy Jézus mindig mellettünk van és az ő szeretetének és kegyelmének fehér ruhás üzenete mindig ott van a szívünkben. Aki elkísérte őt, aki a mennybe ment Krisztusra néz, az nem tud egyedül maradni. Mindannyiunk szívén előbb vagy utóbb végigszántott vagy szánt az árvaság és az egyedüllét bánata, de mindannyiunk szívén, ha odaadjuk Jézus Krisztusnak, előbb vagy utóbb végigvonul átölelő és gyógyító közelsége. Az ő fehér ruhás angyalai szívünk segítségére sietnek.

Azok az angyalok szólták is a tanítványokhoz, és ezt mondták: mit állotok nézve a mennybe, ez a Jézus, akképpen fog visszajönni, mint ahogy látjátok őt felmenni a mennybe. Ez Jézus. Hányszor kimondták a történelem folyamán ezt a szót. Először talán az első karácsonyestén ejthették ki ezt a nevet, amikor megtalálták a pásztorok és a napkeleti bölcsek, amikor odahajolt a mosolygó gyermek arca fölé az édesanyja: ez Jézus. Mennyi titkot rejtett akkor is a neve. Ez a kicsi gyermek a jászolbölcsőben a mennyei Fiú. Később is hányszor de hányszor kimondhatták ezt a nevet. Például a tanítványok, amikor rémüldözve kiabáltak a tengeren, amikor úgy érezték, hogy elsüllyed az éjszakai viharban a csónakjuk, de jött Jézus és azt mondta: „bízatok, én vagyok, ne féljetek”. Milyen boldogan mondhatták a tanítványok: ez Jézus. Mondhatjuk mi is az életünk sok-sok viharában, amikor észrevesszük az ő segítségét; mond-

hatjuk könnyesen, de hálaadó szívvel, reménykedve és boldogan: ez Jézus. Ő jön felém. Nem hagy el engem az én Uram! Aztán kimondták akkor is, amikor megos-
torozták és töviskoronát tettek a fejére, amikor Pilátus megkorbácsoltan, összetörten
kivítette a sokaság elé és azt mondta: „Íme az ember” (Jn 19,5). Összesúghattak a
tömegben, és ki gúnyosan, ki könnyes szemmel mondhatta: Ez Jézus. Akkor milyen
más, mennyire egészen más volt az arca. És amikor feltámadása után belépett a bezárt
ajtón, amikor a tanítványok elébe mentek és leborultak előtte, amikor Tamás egy hét
múlva térdre borult előtte és úgy mondta: „Én Uram és én Istenem” (Jn 19,29) –
akkor milyen boldogan és ámulva mondhatták az új csoda láttán: Ez Jézus.

És most mondják az angyalok, mikor a tanítványok látták őt a mennybe menni: Ez
Jézus. Jézus hány arcát őrzik az evangéliumok. Őrzik és mutatják a mosolygós kará-
csnyi gyermek arcát, a vihart legyőző diadalmas arcát, töviskoronás, könnyes arcát, a
halálból feltámadt és mennybe ment király arcát. Ez mind-mind Jézus. Ez azért van,
hogy te is érezd a gyermeked mosolygó arca mellett az ő arcát; hogy te is érezd magad
mellett az életed nagy viharaiiban, amikor megkorbácsol az élet, amikor teneked kell
hordoznod a keresztet; hogy te is érezd magad mellett őt, amikor eltemeted szerettei-
det; hogy tudd magad mellett őt, a Feltámadottat; hogy te is tudd kimondani, amikor
nagyon lehúzá a föld, a sár, a bűn: ez Jézus, az én Uram, aki megment és megtart
engemet.

Olyan jó lett volna a tanítványoknak, hogy sokáig álljanak még a hegyen és nézzék
a fényes felhőket, melyek elfedezték előlük Jézust. De tudták, hogy ha a mennybe is
ment, akkor is velük van. Hisz azért ment fel a mennybe, hogy örökre elválaszthatat-
lanul velük legyen. De így itt és a föld minden országában a templomokban ott van a
millió és millió könnyes és boldog arc mellett a mennybe ment Jézus, aki azért ment
fel a mennybe, hogy bárhol e széles világon, ha valaki utána kiált, akkor mellé tudjon
állni. A tanítványok néznek utána, szeretnének még a hegyen maradni, de Isten kül-
döttei azt mondják nekik: „Mit állotok nézve a mennybe, ez a Jézus, aki felment a
mennybe, úgy fog eljönni a földre ismét, amiképpen láttátok felmenni őt.” Ilyen bizo-
nyosan, ilyen győzelmesen és ilyen elkerülhetetlenül viszont fogjuk látni őt.

Ekkor a tanítványok megértik, hogy addig, amíg Jézus visszajön, nekik feladatuk
van. Ezért elindulnak a hegyről lefelé. Lefelé Jeruzsálemben, ahol ott lakik a gyűlölet,
ahol ott lakik a gonoszság és a félelem, ahol ott lakozik a gond, de ott van a feladat is.
És elindulnak lefelé a hegyről. Jó lenne sokszor a hegyen maradni, jó lenne sokszor
egy szép, boldog, tiszta istentisztelet hangulatában megmaradni. Jó lenne sokszor a
templomban maradni, jó lenne sokszor a szeretetben maradni, az ünnepben maradni,
de le kell menni a hegyről. Isten hív fel a hegyre, és Isten küld le a völgybe a gondok
közé, a bánatok közé, a gyűlölködő emberek közé. Isten küld le a völgybe, a szürke
hétköznapi völgyébe, de úgy, hogy mindazt, amit a hegyen láttunk, magunkkal vi-
gyük a völgybe, hogy szemünkben a mennyei látás ragyogását tükrözzük, hogy szí-
vünkben a Jézus követeinek a szava visszhangozzék, hogy mennyei látással járjuk
ezután a völgyet, hogy szeretettel tudjunk járni a gyűlölködők között, megbocsátással
a haragvók között, reménységgel a gondok között. Egyszóval, hogy Jézussal tudjunk
járni a világban.

Így menj ma te is haza! De el kell jönnöd mindig ide a hegyre, mert ha nem jössz
el, elpusztul a völgyben a szíved. Nézz alaposan körül: hány szív hal meg és kemé-
nyedik meg a völgyben. Hány családi élet boldogsága törik össze, hány ember
békesége feketedik meg az élet völgyében. Ha élni akarsz, gyere a hegyre. Gyere
Jézushoz, és nézz rá, mint ahogy a tanítványok néznek rá. De ha az ő hűséges
tanítványa akarsz lenni, akkor azzal a szeretettel, amit ő itt a hegyen adott neked, menj
vissza a völgybe és vidd el a mennyei látást a völgybe, hogy szebb legyen általa a
világ. A tanítványok egy szombatnapi járóföldre mennek, ami talán még ezer méter
sem volt. De ebben a szombatnapi járóföld kifejezésben benne van szinte az egész
elkövetkező keresztyéni misszió, mert akkor indultak el a tanítványok a völgybe, hogy
Jézus szavát beteljesítsék, hogy az ő tanúi legyenek Jeruzsálemben, Júdeában,
Samáriában és a föld mind végső határáig. Ebben a szombatnapi járóföldben benne

van egész életünk. Mi is elindulunk az ő látásával a szívünkben a magunk szombatnapi járóföldje felé. Ki tudja, hogy még hány méter van belőle hátra, hány tíz év vagy hány óra. De ő tudja. Ha vele indulunk, szívünkben visszük az áldást, az ő szeretetét, mert csak így érdemes lemenni a völgybe. A tanítványok elindulnak és megérkeznek a völgybe. Ott először abba a felházba mennek, ahol Jézussal együtt vacsoráztak. Júdás kivételével mind együtt vannak a tanítványok. Ez a Júdás nem az áruló Júdás! Mind együtt vannak a tanítványok, mind a 11-en jelen vannak és imádkoznak. Imádkoznak az asszonyokkal, a Jézus anyjával és az atyfiakkal együtt. Imádkoznak, bár még nem tudják, hogy mit csináljanak, bár még nem tudják, hogy mit hoz számukra a jövőendő, bár még nem tudják, hogy mit akar velük Jézus. Jézus mennybemenetele után mély csend van bennük és körülöttük. Ebben a jó csendben mindnyájan egy szívvel és egy lélekkel imádkoznak.

Milyen nagy dolog volt számukra olyan otthonba hazamenni, ahol egy szívvel és egy lélekkel imádkozhatnak.

Vajon a te otthonod ilyen? Vagy milyen? Vajon te tudsz-e a férjeddal és te tudsz-e a feleségeddel együtt imádkozni este? A gyermekeiddel egy szívvel és egy lélekkel szoktál-e együtt imádkozni? Kinyitjátok-e otthon a Bibliát, kitarjátok-e a szíveteket Isten előtt?

Milyen nagy dolog hallgatni az Igét! Milyen nagy dolog, hogy már sokan rájöttek arra, hogy jó hallgatni az Igét, hogy jó ide jönni a mi Istenünkhöz, mert meggyógyulunk az ő közösségében. Milyen jó, amikor megtanul az ember imádkozni, amikor imádkozó családok születnek, amikor imádkozó életek vannak, amikor összekulcsolom a kezem és érzem, hogy együtt vagyok az én Istenemmel és az én Jézussal és az én szeretteimmel. Milyen jó, amikor elmondom Istennek mindazt, ami a szívemen van. Nagy dolog az imádkozás! Sokan elvesztették az imádkozás ajándékát az életúton. Sok olyan néma gyermeke van ma az Úr Istennek, aki meghallgatja ugyan az ő szavát, de nem felel rá semmit, mert nem tud imádkozni.

Mi lett volna a tanítványokkal, ha egyedül maradva nem tudtak volna imádkozni? Mi lesz azzal, akit másnap operálnak és aki nem tud imádkozni? Mi lesz azzal, akinek meg kell halnia holnap és nem tud imádkozni? Mi lesz azzal, akinek nagy betege van és nem tud imádkozni? Jézus mennybemenetele után, az angyalok odaállítását után Isten kegyelmének második ajándéka az volt, hogy kinyitotta az imádság ajtaját a tanítványok előtt.

Isten nyissa meg az imádság ajtaját nekünk is, hogy tudjunk mindig szívből imádkozni, hogy imádságunkban mindig ott legyen mennybemenetelének boldog bizonyossága és az ő halál, bűn és kárhozat feletti győzelmének ujjongása. Ámen.

Kováts László

A Jézus dicsőségében való ülés

Alapige: Márk 10,37

Bibliaolvasás: János 13,31; 14,10

Jakab és János folyamodtak ezzel a kéréssel Jézushoz. Kétségtelen, hogy e kérebben sok gyarlóság van. Benne van az elsőségkeresés gyarlósága. A mennyek országában ők akartak legközelebb lenni Jézushoz, meg akarták előzni Pétert, Andrást és a többieket. E gyarlóságnak meg is volt a büntetése Jézus részéről is és az emberek részéről is. Jézus azt mondta, nem tudjátok, mit kértek, az én poharamat kiisszátok és az én keresztségemmel megkeresztelkedtek, azaz hozzám hasonlóan szenvedni fogtok, de az én jobb és bal kezem felől való ülést nem az én dolgom megadni, hanem azoké lesz, akiknek az elkészítettett. E szavaival megpirongatja és megszegyeníti Jakabot és Jánost. De az emberek részéről is megvolt az elsőségkeresés büntetése. „És hallván ezt a tíz tanítvány, haragudni kezdenék Jakabra és Jánosra.” Haragjukban bizonyára kor-

holták, sőt dorgálták őket. De aztán elcsendesedett a zavar, Jézus is, a társaik is megbocsátották különös kívánságukat.

De van e kérésben követésre méltó példa is. Jakab és János azért szóltak így Jézus-hoz, mert bizonyosak voltak benne, hogy Jézus fel fog menni a mennyekbe s ott dicsőségben fog ülni. Ők is részt kívántak azonban az Úr dicsőségéből, sőt mindenkinél nagyobb részt kívántak belőle. Bűn-e ez? Nem bűn. Hiszen azért élünk vallásos életet, foglalkozunk az Igével, azért igyekszünk megtartani a parancsolatokat és azért követjük mi is Jézust, hogy bejussunk az ő dicsőségébe. Ha a gyermekek hosszas távollét után újból édesapjuk vagy édesanyjuk társaságába kerülnek, igyekeznek közelébe ülni vagy állni. Mindenik arra törekszik, hogy egyre közelebb legyen hozzá, mint testvére, mivel az a boldog gyermek, aki szeretett szülőjének ölébe ülhet. Ha a Jakab és János kívánságát így nézzük, nem találunk benne semmi kivétlivalót. Sőt, inkább követésre való tanítást nyerünk belőle, mert úgy tartjuk számon azt, hogy Jézus dicsőségben van, s mert úgy igyekszünk élni, hogy mi is hozzá jussunk és minél közelebb kerüljünk hozzá. Jézus a Jakab és János gyarlóságát megdorgálta, de a két tanítványt bevette a dicsőségbe. Kinek lehet kétsége afelől, hogy az Úrnak e két hű követője a mennyei dicsőségbe került? Később is befogadta azokat, akik hozzá kívántak jutni, s ma is befogadja és mindörökké be fogja fogadni őket. Mert ennél szebb kívánsága nem lehet az embernek.

A két tanítvány kérésének elhangzása után Jézusra még nehéz és fájdalmas út várt: a kereszt, a halál és a sír. De utána jött a feltámadás, majd a dicsőségbe való bemenetel, az áldozócsüdtörtői mennybemenetel. Tehát beteljesedett, amit a két tanítvány remélt, s amit Jézus is előre megmondott: „elmegyek, hogy helyet készítsek néktek”. Az élő Jézus Krisztus fenn van a dicsőségben. S ha ez beteljesedett, be fog teljesedni a másik is, amit az Úr ígér: „magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek”. Jakab és János és még nagyon sokan már ott vannak a szentek szentjében, az Úr Jézus jobbjá felől. Hisszük, hogy mi is oda kerülünk, de erre a pillanatra, a nagy belépésre nekünk is fel kell készülnünk. Sőt állandóan készülnünk kell, mindennap készen kell lennünk, mert nem tudjuk, hogy az Úr mikor nyit ajtót, „lelkem ujjongva száll be rajt”.

1. Jézusnak az áldozócsüdtörtői mennybemenetele két célt szolgált. Először arra való volt, hogy az Atya jobbján elfoglalja azt a helyet, azt a dicsőséget, ahonnan az ég és a föld felett uralkodik. Ez volt a betetőzése a feltámadással kezdődött nagyszerű útnak, ez tette rá a koronát a földi életére. Jézus most fenn van a dicsőségben. Mennybemenetelének másik célja az, hogy mi is ott legyünk, ahol ő van.

A hívő keresztyének látni és tisztelni kell az Atya dicsőségében levő Jézust, ahogy a Káté is mondja: „aki most a maga valóságos testével a mennyekben, az Atya jobbján van és azt akarja, hogy őt ott imádjuk”. Szemünkkel persze nem láthatjuk, de ha csak azokat láthatnók, amelyeket szemünk fel tudnak fogni, nem lehetnének keresztyének. Azért vagyunk keresztyének, mert hitünkkel is látunk. Látjuk a Bibliában, az istentiszteleten, munkáiban, az úrvacsorában. A munkái közül a legcsodálatosabb az anyaszentegyház fenntartása. Vajon te látod Jézust ezekben? Nemcsak a templomot, a Bibliát, a lekipásztort, a presbitereket látod, hanem Jézust is? És látod-e, hogy dicsőségben van, azaz úr feletted és mindenek felett? Ha látod és ilyennek látod, akkor tisztelni fogod őt gyakran itt a templomban és állandóan az életedben. Így áldozócsüdtörtői keresztyén leszel, mint Jakab és János, s tudni fogod azt, hogy ahol most Jézus van, ott számodra is van hely.

Ez azért van, mert Jézus elkészítette számunkra. Mikor kedves vendéget várunk, egy távol levő családtag hazaérkezését például, előre elkészítjük a helyet számára. Rendbe szedjük a lakást, ételt készítünk, puha ágynak vetünk neki, hogy az érkező jól érezze magát. A mennyek hajlékát ugyan nem kell rendbe szedni, ott ételre és egyéb dolgokra nincs szükségünk, de mégis ezzel a képpel fejezhetjük ki Jézusunk gondoskodását, aki hazavár s azt kívéli, hogy mikor megérkezünk, minden kényelmet, minden boldogságot megtaláljunk.

2. Tehát a Jézus által készített lakóhely jó, a földi rosszból semmi sem kerülhet belé. Mi azt mondjuk, hogy kívánczunk erre a jó helyre. Vajon valóban kívánczunk-e? Mondjuk-e, amit Jakab és János mondott: add meg nekünk, hogy jobb kezed felől üljünk a te dicsőségben? Érezzük-e, szívében hordozzuk-e ezt a kívánságot? A való helyzet nem ezt mutatja! A földi élet egyik legjellemzőbb vonása, hogy nagyon félünk a haláltól. Ha látnánk Jézust dicsőségében, ha tudnánk, hogy milyen jó helyet készített és milyen jó helyre vár a halál után, nem kéne úgy félnünk tőle. Igaz, a halál szomorú és félelmetes, végét veti a testnek, elszakítja a szerető szíveket egymástól, árvaságba kényszerít sokakat, de ha hisszük a ránk váró jó helyet, nem olyan félelmetes, van vigasztalása. Hogy pedig sokak számára nem így áll a dolog, azt mutatja az, hogy nem látják a mennybe ment Jézust, nem hisznek a reánk váró jó hely létesítésében. Vajon Jézus hazudott volna? Bizony nem hazudott, mert amit mondott, az megvan és úgy van, csak te vagy gyarló, hogy nem tudod ígéretét szíveddel befogadni. Igyekezned kell befogadni, meglátni, hinni mindazt, amit mond az Úr.

A Jakab és János kérése valójában imádság. Mi is szoktunk imádkozni, de imádságunk nagyon különbözik a két tanítványétól. Mi legtöbbször testi szükségleteink kielégítéséért könyörgünk: add meg a mi kenyerünket, add vissza egészségünket, segíts gyermekeim felnevelésében és ellátásában – és más hasonló dolgokért. Mikor fogunk olyan kéréssel folyamodni Jézushoz, mint Jakab és János: „Add meg nekünk, hogy egyikünk jobb felől, másikunk pedig bal felől üljön a te dicsőségben”? A testi szükségek kielégítéséért való imádság nem bűn, sőt szükséges, Isten kívánja és meg is hallgatja, de ezt a másik imádságot, a lélek mennyei dicsőségéért való imádságot is kívánja és elvárja gyermekeitől.

Akkor fogunk tudni így imádkozni, ha többet nézünk felfelé. Ez nem testi szemekkel való nézést jelent. Szemeinkkel, ha benn vagyunk a szobában, csak a mennyezetet, ha kinn vagyunk, csak a felhőket látjuk, ha felnézünk. De nekünk nem így kell felfelé néznünk, hanem úgy, ahogy Pál apostol mondja: „Az odafelvalókkal törődjétek, nem a földiekkel.”

Mostanig ezt még nem így tesszük. Túlságosan sokat törődünk a földiekkel és túlságosan keveset az odafelvalókkal. Lefoglalnak mindennapi dolgaink és gondjaink, s miattuk nincs időnk felfelé nézni. Legtöbb keresztyénnek a felfelé nézése mindössze annyiból áll, hogy naponta egyszer avagy kétszer úgy-ahogy imádkozik, olykor eljön a templomba s csekély adományával hozzájárul az egyház fenntartásához. Ennyi pedig nem elég. Szükség van, hogy sokszor gondoljunk Istenre, hogy mindig látó szemei előtt érezzük magunkat, hogy családi körben és baráti társaságban beszéljünk Isten dolgairól, hogy mindennapi dolgaink közepette Istentől, a Bibliából kérjünk tanácsot. Ilyenféle viselkedésnek kell lennie a felfelé nézésünknek. Ha így többet nézünk felfelé, jobban meglátjuk Jézust a maga dicsőségében, jobban meglátjuk a reánk váró dicsőséget is, jobban kívánjuk és jobban fogunk készülni rá. Ha így vagyunk, biztosak vagyunk bemenetelünk felől: ott vár reánk a hely, énekeljük hittel és reménységgel.

Meg kell említenünk, hogy Jakab és János kérésére Jézus nem felel azonnal, hanem ő is kérdez: „Megihatjátok-é a pohárt, amelyet és megiszom, és megkeresztelkedtek-é azzal a keresztséggel, amellyel én megkeresztelkedtem?”

Mai nyelvünkre átültetve: tudnátok-e szenvedni hitetekért, vállalnátok-e szenvedést magatokra azért, hogy az én jobb és bal kezem felől üljétek? Mert szenvedés visz az égbe, fel az örök dicsőségbe. Jakab és János azt felelték: megtehetjük. Mi vajon mit felelünk? Mert ezt a kérdést nekünk is felteszi Jézus. Igaz, kimondott szenvedést még nem kellett hitünkért vagy Jézusunkért elhordoznunk. Senki sem vert meg, még kevésbé lehet szó arról, hogy valakit megöljének hitéért, mint régen az őskeresztyéneket vagy a reformáció híveit. De mégis van a világban sok apró és nagyobb dolog, amelyek tekintetében a Krisztus barátainak nehezebben megy az élet s rosszabb a dolguk, mint azoknak, akik az Urat nem vallják barátjuknak. Ezeket a kisebb-nagyobb nehézségeket hajlandók vagyunk vállalni azért, hogy Jézus mellé kerüljünk, arra a helyre, ahol vár reánk? Némelyek azt mondják: megtehetjük, de mégsem teszik meg, inkább lemondanak a mennyek országáról, mint mondjuk valami jó keresetről vagy a

mindennapi élet valami előnyéről. Mások azt mondják, megtehetjük, és meg is teszük. Azért tudnak így szólni, mert látják Jézust a mennyei dicsőségben, s tisztában vannak azzal, hogy melléje kerülni többet ér minden keresetnél és az élet bármilyen előnyénél. – Meg kell vizsgálnod magadat: te hol állsz? A Jézus kérdésére: hogy az ő poharát megiszod és az ő keresettségével megkeresztelkedel-e – azt feleled, hogy nem vagyok hajlandó, vagy azt feleled: megtehetem, de nem teszed meg? Vagy elhatározott szándékokod megtenni? Az első két esetben nem vagy igaz tanítványa Jézusnak, csak a neved keresztyén, de a szíved még nem az. Az utóbbi esetben már a szíved szerint is mellette állsz... Csak ne feledd el, hogy amit fogadsz, azt meg is kell tenned. A Jézus pohara és keresztsége ma még esetleg csak lemondást jelent, de holnap szenvedést is jelenthet. Jakab és János ettől sem riadt vissza, mert igazán kívánták Jézus mellett a helyet. Ha igazán kívánjuk, mi sem fogunk visszariadni. Jézus olyan tanítványokat keres ma is, akik nem riadnak vissza.

Amíg e világon élünk, sok célunk van és sok reménységünk lehet. A földműves célja: jó termést takarítani be. Akinek gyenge a háza, az új házat szeretne építeni magának. A szülő célja az, hogy jó embert neveljen gyermekéből. A betegnek, hogy meggyógyuljon. És még száz és száz kisebb-nagyobb célt látunk magunk előtt. Száz és száz reménység tölt el. Az egyiket elérjük, a másikat nem, de egyikre nézve sem lehetünk bizonyosak, hogy beteljesedik. Hányszor történik meg az, amit a költő mond: amikor már érik a vetés, akkor zúdul rá irtó jégverés. A keresztyén embernek azonban van egy végső célja és egy mindennél nagyobb reménysége. Ez pedig az, hogy a Jézus dicsőségébe jusson, hogy Jézus mellett üljön. Ez a reménység kárpótol földi céljaink meghiúsulásáért, reményeink elhervadásáért. A hívő keresztyén e végső célra nézve teljes bizonyossággal jár s vallja Pál apostollal: „Mert tudjuk, hogy ha e mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben” (2Kor 5,10). S milyen jó tudni, hogy e legdrágább reménységünk nem csal meg, e legfontosabb célunkat el fogjuk érni.

Jézus áldozócsütörtökön elment. Tanítványainak azt mondta: „hogy hová megyek én, tudjátok, az utat is tudjátok”. Tamás, a kételkedő itt is botránkozaskövet talált: „Uram, nem tudjuk, hová mégy; mi módon tudhatjuk azért az utat?” – Erre feleli Jézus: „Én vagyok az út, az igazság és az élet: senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam.” A mennyei dicsőségben vár reánk Jézus, Jézus segít be oda minket. Nélküle nem lehet oda bejutni. Ha követed az általa megjárt és mutatott utat, ha kell neked a Krisztus igazsága és a Krisztusban való élet, akkor bejutsz, ha nem – nem. Ezért áldozócsütörtökön nem elég felfelé nézni Krisztusra, hanem lefelé is kell néznünk, hogy így tudj élni. Úgy kell tennünk, ahogy a tanítványok tettek Jézus mennybemenetele után. Visszatértek a hegyről Jeruzsálembe, a mindennapi életbe, és foglalatosságok voltak az imádkozásban és a könyörgésben. De foglalatosságok voltak a hit terjesztésében és a mindennapi kenyérért való munkában is.

A Jézus jobb és bal keze felől való ülést az Atya adja meg. És azoknak adja, akiknek Jézus elkészítette, s akiket Jézus ajánl e helyre. Nézzünk rá, és imádjuk őt dicsőségében. Készüljünk Jézushoz! Az odafelvalókkal törődjünk, és higgyük, hogy személy szerint minket is ajánlani fog e dicsőségre. Ámen.

László Dezső

A menny és a föld egyensúlya

Alapige: Apostolok cselekedetei 1,6–12
Bibliaolvasás: Filippi 3,15–21

Az eddig eltelt nagy ünnepeink: karácsony, virágvasárnapja, nagypéntek és húsvét arról tettek előttünk bizonyosságot, hogy miképpen szállt alá a mennyből Isten kegyelme a földre, hogy az embert mindenestől meggyőzze a maga mérhetetlen szeretetéről. Ezek az ünnepek mutatták meg a magasból a mélybe szálló isteni szeretet útját. Az Is-

ten szeretete azonban az ellenkező utat is megtette: a földre alászállott Krisztus felment a mennybe, hogy ott helyet készítsen övének. Isten szeretete azért szállott alá a földre, hogy minket a földről felemeljen és bevigyen a mennybe. Isten szeretetének ez a felemelő mozdulata áll az áldozócsütörtöki ünneplés központjában. Ezen a napon nem tehetünk mást, mint feltekintünk az égre, arra a mennyei hajlékra, amelyet Krisztus szerzett nekünk, ahová ő vár bennünket előrement kedveseink nyomán. Áldozócsütörtököt azért adta Isten, hogy az ember semmiképpen el ne feledkezzék arról, hogy nemcsak a föld van, hanem menny is létezik, hogy nemcsak ezt a földi életet éljük, hanem az ezt követő mennyei életnek is várományosai vagyunk.

Hogyan kell tehát a földön élő embernek a mennyre néznie, hogyan kell az ott bekövetkező életre készülnie?

I.

A mai Ige alapján mindenekelőtt a mennyországról való vélekedés két téves, sajnos általunk is gyakorolt formájával kell foglalkoznunk.

Amikor Jézus a legfinomabb lelki dolgokról beszélt, a tanítványok mindig a testekkel hozakodtak elő. Amikor Jézus a mennyországra készítette őket, mindig a földi ország kérdéseit tárták eléje. A mai Ige szerint is, amikor Jézus a mennybemenetelére készíti elő a tanítványokat, eléje tárják ezt a durva kérdést: vajon ebben az időben állítod-e helyre az országot Izráelnek? A tanítványok kérdése azt mutatja, hogy ők még mindig nem látták meg, hogy Jézus nem a földi ország helyreállításáért, hanem Isten országának a szolgálatáért jött a földre.

Ez a kísértés ma is, a mi életünkben is egyre gyakrabban előfordul. A mai gyakorlatias világban az egész evangéliumnak, egyháznak, keresztyénségnek a lényegét és jelentőségét abban látjuk, hogy abból milyen haszon származik a mindennapi földi élet gyarapodására. Az így gondolkodó emberek kifogásolják, hogy miért hirdetnek a lelkipásztorok Igét, miért tanítanak kátét, sokkal okosabb volna, ha ezek helyett az ócska dolgok helyett modern felvilágosító és nevelő munkát végezne az egyház. Ne a mennyei, hanem a válságos földi élet elviselhetőbbé tételével foglalkozzék az egyház. Ezek az emberek éppen olyanok, mint a tanítványok, akik a mennybemenetel előtt nem tudtak mást kérdezni Krisztustól, csak azt, hogy mikor fogod már a mi országunkat, Izráelt, ezt a szegény földi országot rendbe tenni.

A mennyhez való viszony másik kísértését ugyanezekben a tanítványokon szemlélhetjük: amikor Jézus felment a mennybe, tétlenül bámultak utána és nézték az eget. Elfelejtették a földi életet, az abban rájuk váró feladatokat. Míg az előbb a földért a mennyet felejtették el, most a menny a földet takarta el a szemük elől. Az Isten embere figyelmezteti őket: mit álltok itt tétlenül a mennybe nézve! Menjetek és végezzétek azt, amit Krisztus rátok bízott, amit nektek itt a földön kell elvégezzetek; menjetek és legyetek a mennybe ment Krisztus tanúi a föld végső határáig.

Nem kísért-e bennünket is az a veszedelem, hogy vallásos kegyességünk gyakorlása közben tétlenül bámuljuk az eget és nem végezzük el az Istentől ránk bízott feladatokat? Nincs-e igazság abban a vádban, hogy a keresztyénség az embert elaltatja földi feladatainak elvégzése előtt? Az Istennel való megbékülés nagyon sokunknál nem jelenti-e a világ dolgai iránt való érzéketlenséget? Nem fenyeget-e az a második kísértés is, hogy a menny miatt elfeledjük a földet?

II.

Ha most már elismerjük, hogy ez a kettős kísértés a menny és föld helyes viszonyát illetően bennünket is fenyeget, ha felismertük, hogy mibennünk sincs még a menny és föld helyes és egészséges ellentéte és egyensúlya, akkor nem marad más feladatunk, mint megkeresni azt a pontot, ahonnan úgy lehet a földi élet kérdéseire gondolni, hogy ne veszítsük el tekintetünk elől a mennyet, és ahonnan úgy lehet a mennyre tekinteni, hogy ebből a látásból még teljesebb, még gyümölcsözőbb földi élet származzék.

Erre a helyes magatartásra a Szentlélek tanít meg az Ige által. A Szentlélek mennyei erő, amelyet Krisztus az égből a földre bocsát alá az itt élő híveibe. Ez a Szentlélek hitet ébreszt azokban, akik befogadják. Ez az igazi hit pedig Krisztushoz köti birtokosait. A Szentlélek a hit felélesztésében és állandó erősítésében az embert szervesen hozzáköti a mennyhez, és már itt a földön előkészíti az örökkévaló, mennyei életre. A Szentlélek által munkált hitben felismerjük, hogy csak zarándokok vagyunk a földön, hogy itt nincs maradandó városunk, hanem a jövődőt keressük.

A Szentlélek a hitben azonban arra is megtanít, hogy a mennyei életre a földön kell előkészülni, s aki arra itt nem készült elő igazán, elveszíti a jogát arra, hogy a mennyország polgára lehessen.

A Szentlélek a legnagyobb mennyei ajándékban, a bennünket a mennyei eljegyző hitben nagyon határozott földi feladatokat jelölt ki, az azok engedelmes elvégzésére személy szerint elkötelezett. A keresztyén embernek szerves viszonyban kell élnie a mennyyel, de mindazt, amit onnan kapott, itt a földön kell mások javára gyümölcsöztetnie. Ez más szóval azt jelenti, hogy az igazi keresztyén ember sohasem lehet érzéketlen és tétlen azokkal a feladatokkal szemben, amelyek a földön való létéből következnek. Örömmel vállalja az egyházi, nemzeti, társadalmi, gazdasági, kulturális feladatokat, egy szóval igyekszik minél teljesebb földi életet élni, nem a maga, hanem az embertársai javára.

Erre a kétarcú, nagyon a mennyhez kötő, de az emberi feladatokat engedelmesen és készen vállaló és végző teljes életre önmagától senki sem juthat el. Erre csak Isten Lelke taníthat meg az igaz hitben. A hiten kívül levő ember nem tud ilyen teljes és minden igazi érdeket helyes egyensúlyban tartó életet élni. A hitetlen vagy hitével komolyan nem törődő ember mindig elméleti és sohasem gyakorlati. Az ilyen ember vagy egyoldalú góggal csak a földre néz és elveszíti az embert önmagán felülemelő, igazán emberré tevő mennyei tekintetet, vagy egyoldalú kegyeskedéssel bámulja az eget és megfélemez a földi feladatainak megoldásáról. Az igazi keresztyén ember életében ezt a két tétlen, egészségtelen elméleti magatartást egészségesen oldja fel a Szentlélek munkája.

III.

Az igazi keresztyén ember tudja, hogy ura, feje, királya a Krisztus, aki a mennyben van; tudja, hogy a helyet ott már az ő számára is elkészítette. Úgy készül erre a mennyei új életre, hogy itt a földön serény munkában végzi feladatait, hogy hűséges sáfárkodásban találja majd a pihenésre hívó szó. Az ilyen keresztyén ember tudja, hogy bármelyik órában megjelenhetik mennyei Ura és az ő első kérdése az lesz: adtál-e nekem ennem, adtál-e nekem innom, felruháztál-e, betegségemben meglátogattál-e? Mert csak azok mennek be a mennyeknek országába, akik mindezeket a földi feladatokat elvégezték Krisztus és az övéi iránt.

A tekintetünket a menny felé emelő áldozócsüörtökön már tudjuk, hogy csak a pünkösdi Szentlélek tud igaz hitben a menny és föld között úgy eligazítani, hogy egyiket se veszítsük el a másikért. Csak Szentlélek tud megtanítani arra, hogy a földön a mennybe készüljünk s a földi életet mennyei erővel Isten dicsőségére és mások javára éljük.

Szentlélek nélkül olyanok vagyunk, mint az áldozócsüörtökői tanítványok, hol a földet, hol a mennyet látjuk csak, és nem találjuk a kettő közös látópontját.

Mi csak könyöröghetünk, hogy Isten a Szentlélek világosságát és erejét adja szívünkbe, hogy földi zarándoklásunkat mennyei polgárságunk reményében, a Szentlélek erejétől megerősítve úgy végezhessük, hogy annak végeztével boldog pihenésre térhesünk be a mennyben előkészített lakásunkba. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Bányai László

Áldás vagy átok

Alapige: 5Mózes 11,26-28

Színes álmok tündérképei mosolyognak ma lelkünk egén, és szívünk a boldogság ünnepi dalát zengi. Azt kívánjuk, hogy ez mindig így legyen.

Minden esküvőre induló párnak azt mondja Isten: Lásd, én ma előttökbe áldást és átkot adok. Ki ne óhajtana az áldást, és ki ne rettegne az átoktól? Tekintsük meg e két fogalmat a házasság tükrében, és vizsgáljuk meg a kijelentés fényében.

Kedves ifjú pár, tudom és tudja az egész ünneplő násznép, hogy ti az áldást akarjátok. De hogyan nyerhetitek el azt? Úgy, ha engedelmeskedtek mindenben az Úrnak. Ha mindaz a nemes elhatározás, ami most a szívetekben él, valósággá lesz. Ha azt az esküt, amit most itt a mindenható Isten felséges színe előtt e népes gyülekezet füle hallatára tesztek, hűségesen megtartjátok. Ha nem csak szóval, hanem egész életetek munkájával és nemes cselekedetével, teljes szívetekből buzgón szolgáljátok a teremtő és gondviselő Isten akaratát. Ha az öröm és a bánat egyaránt Isten iránti hálára indít benneteket, ha napsütés és viharzúgás egyformán a Krisztus közelében talál. Legyetek bármilyen nagyok, erősek és gazdagok, ne bízzatok csak önmagatokban. Legyetek bármilyen kicsik, szegények és erőtlenek, el ne feledjétek, hogy Isten megerősít és megtart benneteket, ha hittel kéritek segédelmét.

Örvendezetek, mert itt és most szabad örvendezetek. De az élet hétköznapijainak göröngyös útjain haladva is örvendezetek egymásban. Minden gondotokban és munkátokban azzal a boldog öntudattal szükséges egymásra néznetek, amellyel Isten egybeszerkeszt most benneteket a közös tehervállalás és -hordozás szolgálatára. Bízgatok a reménység Istenében, aki „holtomiglan és holtáiglan” soha el nem hagyja az őt szeretőket.

Családi életeteket tartóssá és kiegyensúlyozottá csak Isten hűsége teszi. Ezért naponta könyörögjétek Isten mindenre elégséges, gyógyító szeretetéért. A hálaadás és az örvendezés e boldog órájában egymás iránti szereteteket helyeztetek Isten kezébe, hogy ott naponként megerősödjétek Isten Szentlelkének kiáradó erejében; úgy fogjátok meg most egymás kezét, hogy sem jelenvalók, sem eljövendők soha szét ne szakítsák házassági frigyeketeket. Isten szeretete és áldása naponként újítsa meg házasságotokat.

Tartsátok szem előtt, hogy a házasságban is az Úr az úr a házban. Egyetlen erőforrásunk az, hogy nem a magunkéi, hanem a házasságot megáldó Isten tulajdonai vagyunk. Csak az Úrban tudja szeretettel befogadni a férj a feleséget és a feleség a férjét. Isten uralma a házasságban azt jelenti, hogy a család nem többfejű és nem többszívű, nem többkezű és nem többszemű intézmény, hanem az egy indulaton és az egy akaraton lévő szeretőközössége.

Mai alapigénk második része egy figyelmeztetést foglal magába. Elmondja, hogy átokká lesz minden lépés, még a házassági eskü is, ha nem engedelmeskedtek az Úrnak, ha nem engedelmeskedtek a ti Istenetek parancsolatainak. Az első emberpár engedtlensége miatt bukott el. Azért hullott fejükre az átok, mert Istenük parancsolatát megszegték. Elbizakodottság és gőg támadt szívükben, s ez okozta szomorú vesztüket. Valljuk, hogy Isten az embert ártatlanak és tisztának teremtette. Szeretetében gyermekévé fogadta. De az ember fellázadt szerető Istene ellen, megtagadta az iránta való hűséget, elárulta Istenét, keresztezte akaratát. Ezért lett az átok súlya alatt a halál marataléka.

Minden ember így járt és így jár a bűneset óta, ha a teremtő Ura törvényeit áthágja. A ti szent frigyetekből is átok lesz, ha engedetlenekké váltok szerető mennyei

Atyátok iránt, aki a Krisztusban kimondhatatlan árat fizetett mindnyájunk lelkéért, bűnből való szabadulásáért.

Átok lesz rajtatok – szól tovább az Ige –, ha idegen istenek után jártok. Tudjátok, hogy mik az idegen istenek? Minden olyan érzés és akarat, amely ellentétben áll az élő Isten szentségével, ami elvon tőle. Az önzés és a gőg, a hálátlanság és a képmutatás, az irigység és a mértéktelenség, a gyűlölet és a bosszúvágy mind-mind Isten ellen lázadó bűn. A gyülekezet közösségében mindnyájan azt reméljük, hogy ti Isten szeretetét és áldását választjátok.

A házasság szentségét és tisztaságát az emberi történelem folyamán sokszor beárnyékolta a bűn, de értékét és fontosságát nem tudta sohasem megsemmisíteni. Sajnos az egyéni önzés, a szívben fészkelő bűn gyakorta válságba sodorta és sodorja még a legeszményibb gondolatokkal induló házastársakat is.

Legfőbb reménységünk Istenben van, aki páros életre teremtette az embert, és aki állandóan megtartja hűségét a szeretetben élő házastársak iránt, aki örökkön-örökké megőrzi és megáldja azokat a hitvestársakat, akik házasságukban az ő akaratát és parancsolatát akarják és cselekszik.

Ti most örökké viruló tündérkertnek, földi mennyországoknak képzelitek az életet, mert kéz a kézben együtt indulhattok. De rajtatok áll, hogy megmaradjatok Isten és egymás iránt való szeretetetekben, hogy házasságotok ragyogó valóság és boldog beteljesülés lehessen és legyen. Mi itt és most mind azt kívánjuk és azért imádkozunk, hogy Isten a szeretetben gazdagon beteljesítsen áldásaival.

Eljegyzésetek óta szüleitektől, testvéreitektől, a veletek együtt örvendező rokonoktól jókívánságokat kaptatok, mert mindnyájan szeretnek benneteket. De itt és most kapjátok a legdrágább kincset, a legértékesebb tanítást, házasságotok világító szövétnekét: Isten útbaigazító, örök érvényű Igéjét. Ne felejtsetek el soha, hogy Isten szeret titeket és mindig javatokat akarja. Ti, keresztyén ifjú pár, válasszátok Isten áldását. Választásotokat pecsételjétek meg holtig tartó szent esküvéssel. Ámen.

Temetési beszédek

Bustya Dezső

Jó vénségben való hazaköltözés

Alapige: 1Mózes 25,5.7–11

A halál hatalma gyűjtött egybe minket, és most az Élet Könyvét nyitottam fel előtetek. Azért teszem ezt, mert a halál birodalmába betört az élet: a Názáreti Jézusban maga az Isten jött közénk. Szenvedett, és meghalt a mi bűneinkért a kereszten, hogy nekünk életünk és üdvösségünk lehessen és legyen általa. Benne nyújt nekünk Isten most is vigasztalást a gyászban.

Ezen a temetési istentiszteleten egy másik temetésről olvasunk. Ezen a régi temetésen keresztül ad nekünk az Úr tanítást és vigasztalást mostani szomorúságunkban. Figyeljünk rá alázatos szívvel!

1. Egy édesapától búcsúzunk. Édesapáról beszél a felolvasott Ige is. Édesapátok szép, hosszú életút végén költözött el közülünk, 57 éves boldog házasság után, életének 86., özvegységének 3. esztendejében. Tudjuk, a hosszú földi élet Isten egyik drága ajándéka. Igénk Ábrahámról, a hívők atyjáról beszél. Ő 175 esztendőt vándorolt a halál árnyékának völgyében. És nem lett életunttá! Ezt olvassuk felőle: „...meghala Ábrahám jó vénségben, öregen és betelve az élettel.” Milyen nyugalom, mennyi vigasztalás árad ezekből a szavakból! Az élet Isten drága ajándéka, hálásan kell élni vele az örömben is, de a próbák alatt is. Az emberek csak a fiatalságról akarnak tudni, élemedett korokban azt szokták visszasírni. Ime, az Ige azt tanítja, hogy lehet nemcsak jó fiatalság, hanem jó vénség is; és mindkettőt Isten kezéből kell elfogadnunk.

Innen tekintett vissza Ábrahám a megtett útra. Istennel járt, aki kimozdította őt szülőföldjéről, nemzetsége közül, idegen utakra vezette. Ő pedig ment engedelmesen, nemcsak fiatalon, de élete delén túl is, mert hitt Istennek és ez a hit igazságul tulajdonított neki. Szép, boldog életút volt, mert a hit és reménység vezérelte rajta.

Most mi is visszatekintünk édesapátok életútjára, keressük benne Isten ajándékait, áldásait. Mint fehér mérföldkövek, útjelzők világítanak e vándorút állomáshelyei: a szülőföld, a boldog ifjúkor, a családalapítás, a gyermekek születésének időszaka, a férfikor küzdelmes korszaka, aztán városunk, a verőfényes öregkor csöndes színhelye. Megannyi emlék, kezdés, megtorpanás, reményteli újrakezdés. Közben birodalmak omlottak össze, fegyverek dörögtek; félelem és aggodalom uralta a szívüket, s a folyamatos változások között egyetlen boldok bizonyosság az, hogy nem vagyunk egyedül, az örökkévaló Isten velünk jár minden utunkon.

Most hátát adunk – veletek, szereteteivel együtt – a szülői szeretetért, amelyben elindult az élete; azért, hogy az emberi akarásokon túl Isten határozta meg, mivé kellett lennie, ő adta a kezébe a munkaeszközöket, szívébe a munka szeretetét, testének egészségét, lelkének töretlen hitét és bizodalját. Áldjuk Istent a közel 6 évtizedes házassági és boldog családi életért, az ajándékba kapott drága életekért: hiszen két leányt és két fiút adott neki Isten – s ha a legelső gyümölcsöt vissza is kellett adni az ajándékozó Úrnak, a megmaradt három gyermek öröme és gondja betöltötte az életét. Mindhárom taníttatta, és boldog lehetett, látva, hogy nem csak diplomásan, de méltó élettárs oldalán indulhattak az életbe. Megköszönjük azt az örömet, hogy gyermekeinek gyermekeit: 5 drága unokáját is megláthatta és az utolsó földi útra éppen a legfrissebben érkezett kis családtag, a kis dédunoka meglátása vezette. Ha erre az életútra visszatekintett, drága édesapátok, nagyapátok bizvást elmondhatta: nem éltem hiába. Mint a földi életút végére érkezett Ábrahámról olvastuk: betelt az élettel! Azzal, amit a földi, mulandó élet adni tud, annak küzdelmeivel, változandóságával és a szívben tovább élő emlékek csöndes örömeivel.

Jó így elköltözni. Nem megkeseredetten, nem életuntan, nem kietlen magányosságban, hanem szerető szívek melegében, mosolygó arcok sugarában és a mulandó életen túl, az örök élet reménységében.

2. Igénkből azt is olvastuk, hogy „valamije volt Ábrahámnak, mindazt Izsáknak adta vala”. Mi lehetett ez a gazdagság, mi lehetett az Ábrahám hagyatéka? Bizonyára értékes anyagi javak: arany- és ezüstedények, juhok, tevék. Tudjuk, hogy Ábrahám nem csak anyagi javakkal bírt. Isten egy ígéretet adott: „Bened és a te magodban áldatnak meg a föld minden nemzetségei.” Ábrahám azt is átadta fiának. Ez volt a nagyobb, az értékesebb örökség.

Testvéreim, vajon mi mit adunk át szereteteinknek, amikor el kell mennünk a minden földiek útján? Mit fognak örökölni a mi gyermekeink? Csak házat, bútort, pénzt, anyagi javakat – vagy a Lélek melegségét is? Ezt az utóbbit kellene áthagyományoznia minden szülőnek!

Drága szeretettek, mint a családját önfeláldozóan szerető jó apa, ezt a szeretetet adta át nektek, gyermekeinek, unokáinak. Milyen örvendetes, ha egykor utánunk is ilyen örökség marad! Hiszen ezért volnánk ezen a világon. A földi gazdagságban nincs állandóság. De ha Krisztus szeretete átad életünkön, munkákon a mieink életébe, akkor nem élünk hiába. Annyi marad belőlünk itt e földön, amennyi szeretetet át tudtunk adni felebarátainknak!

3. Végül szól az Ige Ábrahám temetéséről és arról is, ami azután következett. Erről a két dologról olvastunk:

a) Először azt, hogy az ő gyermekei temették el. Nem szereteteitől távol, hanem odahaza.

Édesapátok elköltözése ugyan nem itt történt, hanem Isten végzése szerint Budapesten, de hamvai itt fognak pihenni, az ismerős hantok alatt. „És takarították az ő népéhez” – olvassuk Ábrahámról. Testét a barlangba helyezték, ahová azelőtt feleségét, Sárát temette. Atyánkfiaának hamvai is oda térnek meg, hű társának a poraihoz. De a Krisztusban minden igazi hívő az örök élet várományosa, mert az örök életre el-

választottak mennyei seregébe tartozik. Nem a fekete semmibe, az elmúlásba, az örök sötétségbe megyünk a halál kapuján át, hanem mennyei Atyánkhoz, a mieinkhez, akik várnak és örülnek nekünk. Hazamegyünk az igazi, az örök mennyei hajlékba.

b) Ábrahám halála után megáldja Isten az ő fiát, Izsákot. Hogyan is szól a két kőtáblára vésett Ige? „Mebüntetem az atyák vétkét a fiakban, harmad- és negyed-fízigen, akik engem gyűlölnék, de irgalmasságot cselekszem azokkal ezerfízigen, akik engem szeretnek és az én parancsolataimat megtartják.”

Gyászoló testvérek, kegyes elődök áldott életéből táplálkozok az életünk. Gyászoló család! A ti számotokra is az örökkévaló Isten ajándéka volt ez az élet. Hálaadással búcsúzzatok hát tőle, minden szerettei! Veletek együtt kérjük gyászatokban Isten vigasztalását, és hisszük, hogy a mi szerető Istenünk áldása megnyugszik rajtatok. Amen.

Eduard Thurneysen

Isten ügyéért

Alapige: 2Korinthus 4,5-7

E koporsó mellett dicsérjük, aki kezébe vette eltávozott testvérünk életét, aki őt vezette és olyan emberré formálta, hogy egész életében Istent szolgálta. Ezért most mindenekelőtt gondoljunk arra az ügyre, amelynek szolgálatára szentelte életét. Nagy ajándék számunkra, hogy erre a lekipásztor testvéreinkre úgy gondolhatunk, mint aki életét Isten ügyének szentelte. Kétségtelenül kegyelem az, ha egy élet így alakulhat. Míg mindannyian szétszóródottan élünk, addig itt egy olyan élet fejeződött be, melynek központja volt.

A mi testvérünk életében Isten ügye volt a központ.

Így és ezért figyeljünk ez órában Isten ügyére, mely hazatért testvérünknek is élet-ügye volt. Hallgassuk az Igét: „Mert nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust; magunkat pedig, mint a ti szolgálóitokat a Krisztusért. Mert az Isten, aki szólt: setettségből világosság ragyogjon, ő gyújtott világosságot a mi szívében az Isten dicsősége ismeretének a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett. Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy amaz erőnek nagy volta Istené legyen, és nem magunktól való.”

Ez az a bibliai Ige, melyet hazaköltözött testvérünknek utolsó látogatása alkalmával felolvastam. Ő maga kért erre engem, ezt mondván: „Olvasd csak el nekem az egész fejezetet!” Miért volt ez az Ige oly fontos számára? Azért, mert itt Isten világosságáról van szó, mely minden sötétséget eloszlat és megvilágosít. E világosság szolgálata hivatás volt számára. Életében és tevékenységében ezt cselekedte. Nem önmagát, amint az apostol is mondja, hanem Jézus Krisztust prédikálta! Az ő szolgálatában Isten Igéjét prédikálta. Így értelmezte önmagát. Így tudott szolgálni mondván, hogy nekünk, lelkészeknek hírnökei kell lennünk Jézus Krisztusnak, a mennyei világosságnak.

Isten akarata, „hogy világosság ragyogjon!”, mert Isten ellensége minden éjszakának és sötétségnek. Ő a világosságot akarja. Az első hír, amit a Szentírás róla mond, az, hogy a sötétségben mindenható Igéjével szólt: „Legyen világosság!” Isten maga a világosság, és benne nincs semmi sötétség. Ahol még a sötétség uralkodik, ott Isten azt akarja, hogy világosság legyen. Isten e munkáját a világban komolyan kell hogy vegyük. Ezt a munkát a Szentírás egyetlen szóba foglalja össze: Világoltatás! Isten a bűneset után meg akarta világosítani Kaint is, hogy az észrevegye az ő testvérét. Noénak az özönvíz után örök szövetsége jeleként a szivárvány jelét adta. Megvilágosította Ábrahámot, aki engedelmes volt az ő szava iránt, aki mindazok számára áldás lett, akik őt követték, akik neki engedelmessé váltak. Ilyen szempontból áttekinthetnénk az egész Bibliát, mert így ébreszti fel Isten a prófétákat, hogy a kialudt oltárok tüzeit ismét lángra lobbantsák és Isten népét visszavezessék a hithez. És végezetül: Isten

Jézus Krisztusban ragyogtatta fel teljesen világosságát, és az ő arcán ragyogtatja mennyei fényét ma is számunkra.

Ez a mondat, melyben az apostol mindent összefoglal, ami a mi üdvösségünkre szolgál. Ezzel a mondattal indult az apostol, ezzel a mondattal indult az ázsiaiakhoz, a görögökhöz és a rómaiakhoz. Ezt teljesítette, ez boldogította, ez mozgatta őt, és ezzel boldogította és gazdagíthatta azokat, akik még sötétségben voltak. Pál ismerte ennek a világnak a sötétségét, de ismerte Isten világosságát is a Jézus Krisztusban. Ez tette őt erőssé. Ezért tudta helyét megállni. Ezért tudott minden szomorúságon átlépni. Ezért tudott minden fáradalmat legyőzni. Erről beszél az apostol levelének csodálatos negyedik fejezetében. Ez adta számára a győzelmű bizonyosságot, ezért tudott áttekinteni a bűn és a halál fátyolán. „Mert tudjuk, hogy ha e földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istennél, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben.” Ez Isten ígérete, mellyel mindnyájan hazaköltözünk.

Hazaköltözött testvérünknek rendkívüli lelki ajándékai voltak. Mindenekelőtt az Ige ajándékát kapta. A beszédét, a szólás ajándékát. Így és ezért egész életében a Szentírás diákja lett. Az Ige megragadta őt, és saját szavait Isten Igéjének szolgálatába állította. A Biblia fényében látta az embert, amint az a maga csüggedésében, elveszettségében elrejtőzik Isten elől. Szívében hordozta korunk minden nyomorúságát és jajgatását. Mint lelkipásztor és lelkigondozó, utána tudott menni a mai embernek, és ki tudta őt vonni a maga sötétségéből. Szívéből, megrázóan, vigasztalóan és figyelmeztetően tudott hozzánk beszélni a szószékből. Mindenekelőtt meglátta, hogy mi olyan erőszakosak vagyunk, mit Kain, aki testvérét meggyilkolta. A testvérietlenség, a zordság és az elhidegülés ellen küzdött. Felvette a harcot a sötétség hatalmaival, melyek beárnyékolják életünket, mert látta, hogy Isten világossága be akar törni az életünkbe és véget akar vetni a sötétségnek. Ezért áldozta egész életét az alkohol elleni harcnak. Krisztus keresztyje elvezette őt az emberi keresztekhez. Nagy felelősségtudattal ment azok után, akik az ital fogságában voltak. A másik ellenség, mely ellen harcolt, a Mammon volt, a pénz. A szociális kérdések számára nagy, égetően fontos kérdések voltak. Szent kötelességének érezte, hogy kiálljon az elnyomottakért, a szűkösben szenvedőkért.

Mélyen érintette a háború és az erőszak kérdése. Rendületlenül kiállt a béke ügye mellett. Ugyanúgy, mint az apostolok, neki is sok félreértést kellett emiatt megtapasztalnia, de boldogan hordozta, mint olyan jelt, mellyel az Úr követését bizonyította. Ezeknek a harcoknak a középpontjában az evangélium állt. Megértette, hogy az evangélium nem csupán a kegyesség ápolására való, hanem hatalom a sötétség, bűn és a halál hatalmával szemben, mivel Isten országa jelen van ebben a világban, hogy betöltse a földet Isten uralkodásával és világosságával.

Az evangélium titka Jézus Krisztusban van, aki a győzelmet már kivívta, amikor meghalt a mi bűneinkért, amikor legyőzte a halált. Isten országa már elkezdődött, s ennek a világnak hatalma és ideje már a vég felé közeledik. Isten az ő Fiában váltotta be ígéretét. Ezért a mi feladatunk az, hogy meghívjuk a gyülekezeteket az Isten világosságába, s arra a napra készítsük azokat, amikor végérvényesen le hull majd a fátyol s Isten győzelme végérvényesen felragyog.

Aki tudja ezt, aki Isten világosságában él, az Isten napját várva megvigasztalódhatik az egész életen át tartó vándorlásban. Mindannyiunk nevében nagy reménységet hordozott szívében Isten ügyének győzelme felől. A sötét napokban is Isten heroldja maradt.

Mivel testvérünk a Jézus Krisztus győzelmének bizonyosságában élt, a reménység embere volt. Tudta, hogy Jézus Krisztus a világot már megoldozta bilincseitől. S mert ezt tudta, mert ebben a reménységben gyökerezett, ezért lehetett élete idejében kegyes ember, aki nem meredt tehetetlenül a sötétségre, hanem a sötétségben is szívében hordozta és ragyogtatta a Krisztus arcán az evangélium világosságát. Igen, valami csendes és erős fény derengett fölötte, melynek fényében mi is boldogoknak érezhetjük magunkat.

Isten világosságában élve ment el közülünk. Elő volt készülve a halálra, oly szívesen élt volna még, s oly szívesen tevékenykedett volna még. Aki így remél és így hisz, az képes a halál völgyén is áthaladni, mert tud arról a hazáról, mely fönt a fényben elkészített számunkra. Íme, mit ír az apostol e fejezetünk végén: „nem csak a láthatókra, hanem a láthatatlanokra” nézünk, mivel az Úr, aki Jézus Krisztust feltámasztotta, minket is feltámaszt a mi Urunk, a Jézus Krisztus által.”

Végezetül újra megháláljuk és megköszönjük, hogy Isten, a mi Atyánk, nekünk adta az ő kijelentésének világosságát, hogy véges életünk győzelmét és megoldását nekünk adja Jézus Krisztus halála által.

„Jézus a győzelmi hős,
aki mind legyőzi ellenségeit,
Jézus előtt hever az egész világ,
Jézus az, aki pompával jön
és fényre vezet az éjszakából”

(J. Ch. Blumhardt). Ámen.

Fordította: Vas Béla